Akadēmiskās informācijas centrs
Nacionālais koordinācijas punkts EKI

Iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas prakse Latvijas augstākās izglītības iestādēs

Pētījuma ziņojums

Rīga, 2026. gads

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Pētījuma ziņojumu „Iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas prakse Latvijas augstākās izglītības iestādēs" sagatavojis Akadēmiskās informācijas centrs kā Latvijas nacionālais koordinācijas punkts EKI.

Pētījuma ziņojuma autores:

Gunta Kinta, Akadēmiskās informācijas centra Projektu departamenta vadītāja

Līva Šmaukstele, Akadēmiskās informācijas centra Projektu departamenta projektu vecākā eksperte

Pētījums tika veikts ar Eiropas Komisijas projekta Nr. 101162900 „Nacionālais koordinācijas punkts EKI un Nacionālais *Europass* centrs – Latvija" (*EQF – Europass Latvia*, 2024.–2026.) atbalstu.

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Kopsavilkums

Pētījuma ziņojumu „Iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas prakse Latvijas augstākās izglītības iestādēs" sagatavoja Akadēmiskās informācijas centrs (AIC) kā Latvijas nacionālais koordinācijas punkts EKI (projekta EQF – *Europass* Latvia ietvaros) laika posmā no 2025. gada janvāra līdz 2026. gada jūlijam. Pētījuma **mērķis** ir analizēt iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu un profesionālajā pieredzē apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanas praksi Latvijas augstākās izglītības iestādēs (AII), lai nodrošinātu pierādījumos balstītu pārskatu par esošo situāciju un veicinātu atzīšanas pakalpojuma pieejamību.

Iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanas procesu Latvijā nosaka Augstskolu likums (59.^{2} un 59.^{3} pants) un Ministru Kabineta noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018; spēkā no: 17.08.2018.), nodalot divus galvenos atzīšanas veidus:

- **MR atzīšana** – citās izglītības vai studiju programmās sasniegtie mācīšanās (studiju) rezultāti.
- **ĀF atzīšana** – ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

Pētījuma bāze bija visas Latvijas AII, kas datu vākšanas laikā bija licencētas un akreditētas. Sadarbībā ar Pētījumu centru SKDS dati tika vākti AII pārstāvju aptaujā, intervijās un mērķa grupas diskusijā. Kopumā pētījumā izmantotas šādas **datu vākšanas metodes**:

- Visu Latvijas AII aptauja (aizpildītas 46 anketas par atzīšanas praksi no 2018. līdz 2024. gadam).
- Piecas strukturētas intervijas ar AII pārstāvjiem par ĀF atzīšanas praktisko norisi.
- Mērķa grupas diskusija ar deviņiem AII pārstāvjiem par MR atzīšanas pieredzi.
- Publiski pieejamās informācijas analīze 49 AII un četrās valsts institūciju (IZM, IKVD, AIC, AIKA) mājaslapās, kā arī 223 studiju virzienu pašnovērtējuma ziņojumu un 216 ekspertu grupu atzinumu izpēte.

AII pārstāvju aptaujas **rezultāti** liecina, ka MR atzīšana Latvijas AII ir plaši nostiprinājusies prakse – to veikušas 91,3% respondentu pārstāvēto AII, un saņemto iesniegumu skaits pieaudzis no 2600 (2020.) līdz 3620 (2024.). Savukārt ĀF atzīšanas pakalpojumi ir ievērojami mazāk izplatīti – tos nodrošinājuši 56,5% aptaujāto AII, saņemot 436 iesniegumus 2024. gadā. Vairumu atzīšanas pakalpojumu nodrošina neliels skaits aptaujāto iestāžu (5–11 iestādes MR atzīšanas gadījumā un 5–9 iestādes ĀF atzīšanas gadījumā), kamēr pārējās AII atzīšanas prakses apjoms ir ļoti neliels. Interviju un diskusijas rezultāti ļauj secināt, ka AII lielums un struktūra (struktūrvienību skaits, personāla un studējošo skaits, īstenoto studiju virzienu skaits) tieši ietekmē atzīšanas procesa efektivitāti un caurskatāmību. AII pašnovērtējuma ziņojumu un ekspertu grupu atzinumu analīze liecina, ka MR un ĀF atzīšana Latvijas augstākajā izglītībā ir normatīvi (iestādes līmenī) nostiprināts process. Līdzīgi arī saskaņā ar interviju rezultātiem visās AII, atbilstoši valsts normatīvajam regulējumam, ir izveidotas komisijas ĀF atzīšanas pieteikumu izvērtēšanai, tomēr iedzīvotāju informētība par ĀF atzīšanas iespējām ir nepietiekama, un potenciālie pretendenti par šo pakalpojumu visbiežāk uzzina tikai pēc studiju uzsākšanas. Tikai 30% AII mājaslapās ir atrodama vispārīgi skaidrojoša informācija par atzīšanu. Skaidrojoša satura par atzīšanu augstākajā izglītībā trūkst arī nozares valsts institūciju (IZM, IKVD, AIC) tīmekļa vietnēs. Līdz ar to veiksmīga MR un ĀF atzīšanas dokumentācijas sagatavošana un procesa norise ir atkarīga no AII personāla sniegtajām individuālajām konsultācijām. Kā parādīja pētījuma rezultāti, atzīšanas pakalpojumu ievērojami apgrūtina nepietiekamā informācija iepriekšējās izglītības dokumentos, piemēram, par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem un stundu skaitu, kas rada papildu administratīvo slogu AII personālam.

Kopumā pētījuma rezultāti apstiprina, ka Latvijā atzīšanas mehānisms AII darbojas decentralizēti, atbilstoši normatīvajam regulējumam. Var **secināt**, ka, lai arī spēkā esošais normatīvais regulējums nodrošina AII autonomiju izstrādāt iekšējos noteikumus un metodiku, vienlaikus tas ietver risku, ka AII atšķirīgi interpretē normatīvos aktus un veicina nevienmērīgu atzīšanas praksi valsts mērogā, kā arī rada papildu administratīvo slodzi AII personālam.

Lai pilnveidotu MR un ĀF atzīšanas sistēmu, pētījuma ietvaros tika izstrādāti vairāki **ieteikumi** iesaistītajām pusēm**.** Lai veicinātu vienmērīgu pakalpojumu pieejamību un godīgu atzīšanas praksi, būtu nepieciešamas izstrādāt un regulāri atjaunot valsts līmeņa metodiskās vadlīnijas normatīvā regulējuma piemērošanai, kā arī izveidot regulāru informācijas un pieredzes apmaiņas platformu AII darbiniekiem. Atzīšanas procesa efektivitātes pilnveidei būtu jānosaka vienotas prasības izglītības dokumentos norādāmajai informācijai (aprakstot detalizētus mācīšanās rezultātus un stundu apjomu) un attīstīt digitālus risinājumus vai datubāzes studiju kursu aprakstiem. Valsts līmenī būtu jānodrošina skaidrojoša informācija sabiedrībai, kā arī varētu izstrādāt vadlīnijas AII par mērķtiecīgu komunikācijas stratēģiju ieviešanu, lai to mājaslapās būtu viegli pieejama praktiska informācija par atzīšanas veidiem, kārtību, vērtēšanas kritērijiem un izmaksām.

Satura rādītājs

Kopsavilkums 3
Izmantotie saīsinājumi 6
Ievads 7
1. Pētījuma konteksts un metodoloģija 10
2. MR un ĀF atzīšanas sistēmas ietvars Latvijā 12
3. Pētījuma rezultāti 19
3.1. Augstākās izglītības iestāžu pārstāvju aptaujas galvenie rezultāti 19
3.2. Augstākās izglītības iestāžu pārstāvju interviju galvenie rezultāti 23
3.3. Augstākās izglītības iestāžu mērķa grupas diskusijas rezultāti 28
4. Publiski pieejamā informācija par iepriekšējās mācīšanās atzīšanas iespējām augstākajā izglītībā 34
4.1. MR un ĀF atzīšanas pārraudzībā iesaistīto institūciju mājaslapu analīze 35
4.2. Publiski pieejamā informācija AII mājaslapās 38
4.3. Informācija par atzīšanu AII pašnovērtējuma ziņojumos 43
4.4. Informācija par atzīšanu AII ekspertu grupu atzinumos 44
Secinājumi 46
Ieteikumi 52
Pielikumi 54
1. pielikums. Iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanā lietotā terminoloģija 55
2. pielikums. Anketa 60
3. pielikums. Interviju jautājumi 64
4. pielikums. Diskusijas jautājumi 67
5. pielikums. Aptaujas rezultāti 70
6. pielikums. Detalizēti AII pārstāvju interviju rezultāti 79
7. pielikums. AII mājaslapu analīzes veidlapa 93

Izmantotie saīsinājumi

- ĀF – ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences
- AIC – Akadēmiskās informācijas centrs
- AII – augstākās izglītības iestāde
- AIKA – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra
- ECTS – Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma
- Eiropas vadlīnijas (2023) – *Cedefop* (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai
- EKI – Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra
- ES – Eiropas Savienība
- ESG – Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā
- IKVD – Izglītības kvalitātes valsts dienests
- IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
- Latvijas NKP – Nacionālais koordinācijas punkts LKI pielīdzināšanai EKI (Akadēmiskās informācijas centrs)
- LKI – Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra
- MK – Ministru Kabinets
- MK noteikumi (2018) – Ministru Kabineta noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018; spēkā no: 17.08.2018.).
- MR – izglītības vai studiju programmās sasniegtie mācīšanās rezultāti

Ievads

Jau vairākas desmitgades viena no Eiropas izglītības politikas prioritātēm ir mūžilga mācīšanās, kas tiek definēta kā nepārtraukts, visaptverošs izglītības process visas dzīves garumā. Tās mērķis ir sekmēt zināšanu un prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, sekojot darba tirgus dinamikai, personīgajām interesēm un sociālajām vajadzībām. Līdz ar mūžilgas mācīšanās nozīmīguma pieaugumu, aktualizējās jautājums par iespējām novērtēt, pielīdzināt un atzīt iepriekšējo izglītību un pieredzi, kas uzkrāta dažādos kontekstos. Iepriekš iegūtās pieredzes un mācīšanās rezultātu[1] atzīšanas mehānismam ir būtiska nozīme ne tikai izglītības sistēmā, bet arī darba tirgū, jo tas nodrošina personas dzīves laikā iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču pielīdzināšanu formālās izglītības ietvaram, kā arī veicina uzņēmuma vai organizācijas izaugsmi. Strauji mainīgajā darba tirgū, kurā ir vērojama gan sabiedrības novecošanās, gan informācijas tehnoloģiju attīstība, nepieciešama elastīga pieeja jaunām zināšanām un prasmēm, jo iedzīvotāji aizvien biežāk izvēlas iegūt vai papildināt tikai aktuālās prasmes, piedaloties īslaicīgās mācībās, kuras var arī nebūt daļa no formālās izglītības.

Eiropas Savienības stratēģiskajos izglītības politikas dokumentos, t.sk. Padomes Ieteikumā par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu (2012)[2], un Eiropas Prasmju programmās (2016, 2020)[3] un Prasmju savienībā (2025)[4], uzsvērta nepieciešamība izveidot, stiprināt un attīstīt caurskatāmus mehānismus ārpus formālās izglītības sistēmas sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanai. Iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanas pakalpojumu nodrošināšana ir arī viens no darbības virzieniem, kuru aplūko un apspriež Eiropas Komisijas izveidotā un organizētā Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) Konsultatīvā grupa, lai sniegtu atbalstu dalībvalstīm. Saskaņā ar grupas izveidoto un apstiprināto rakstu (2017), dalībvalstīm tika rosināts brīvprātīgi sagatavot un prezentēt EKI Konsultatīvajā grupā pašvērtējuma ziņojumu, kurā valstis detalizēti raksturotu izveidoto neformālās un ikdienas mācīšanās sistēmu, kārtību un principus, lai parādītu, kā tajās ir ieviests 2012. gada Padomes Ieteikums[5]. Latvija, t.i., Akadēmiskās informācijas centrs (AIC) kā Nacionālais koordinācijas punkts EKI (Latvijas NKP), sagatavoja un iepazīstināja ES dalībvalstis ar nacionālo ziņojumu 2018. gada decembrī[6], kurā sniedza pārskatu par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanu augstākajā un profesionālajā izglītībā.

Lai gan Latvijas izglītības politikas plānošanas dokumentā – Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam – akcentēts, ka joprojām ir aktīvi jāstrādā ne vien pie elastīgas izglītības piedāvājuma izveides, kas nodrošinātu „mācīšanās rezultātu novērtēšanas, atzīšanas, uzkrāšanas un pārneses iespējas dažādās izglītības pakāpēs un veidos nacionālā un transnacionālā kontekstā" un arī jāveic darbības, kas veicinātu pieaugušo iesaisti izglītībā, t.sk. „ārpus formālās izglītības apgūto kompetenču kā profesionālās kvalifikācijas noteiktas daļas atzīšana"[7], konkrēti pasākumi vai aktivitātes pēc pamatnostādņu apstiprināšanas šajā kontekstā nav īstenotas vai arī informācija par

[1] Atbilstoši LKI un EKI kontekstā ieviestajai un skaidrotajai terminoloģijai pētījuma ziņojumā lietots jēdziens „mācīšanās rezultāti", savukārt, saziņā ar AII pārstāvjiem izmantoti „studiju rezultāti" saskaņā ar Augstskolu likumu, lai izvairītos no pārpratumiem un iegūtu pēc iespējas precīzākus datus.

[2] Padomes Ieteikums par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu (2012/C 398/01). Pieejams: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32012H1222(01)

[3] Eiropas Prasmju programma (*European Skills Agenda*) un Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai – Jaunā Prasmju programma Eiropai (COM(2016) 381). Pieejama: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN

[4] Informācija par Prasmju savienību (2025). Pieejams: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/union-skills_en

[5] EQF Advisory Group (2017). Presentation of one-off reports in the context of the implementation of the Council Recommendation on Validation of Non-formal and Informal Learning. Note AG 41-5. 14-15 June 2017. Brussels

[6] Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2018). Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā. Pašvērtējuma ziņojums. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/neform_mac_atzis_zinojums_2018_2.pdf

[7] MK (2021). MK rīkojums Nr. 436 „Par Izglītības attīstības pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam" (pieņemts 22.06.2021.). Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam

šo jautājumu nav pieejama. Iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšana tiek nodrošināta izglītības iestāžu līmenī saskaņā ar normatīvā regulējuma prasībām.

Pētījuma veikšanas laikā augstākajā izglītības iestādēs (AII) iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas pakalpojumus nodrošināja saskaņā ar Ministru Kabineta (MK) noteikumiem „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2018)[8]. Normatīvais regulējums neuzliek AII par pienākumu sniegt informāciju citām institūcijām un/vai iestādēm par lēmumiem, kas pieņemti, veicot iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu un/vai jebkuras ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu. Minēto MK noteikumu (2018) 18. punktā norādīts, ka informācija par pieņemtajiem lēmumiem jāiekļauj attiecīgās AII reģistrā atbilstoši pašas iestādes noteiktai kārtībai. Tā rezultātā informācijas pieejamība par AII īstenoto iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanu ir samērā ierobežota un nav iespējams gūt priekšstatu par tendencēm un norisēm šajā jomā valsts mērogā.

Lai gūtu kvalitatīvu un pierādījumos balstītu pārskatu valsts līmenī par pieeju un praksi iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanā AII, nepieciešams ievākt datus no augstākās izglītības iestādēm. AII pieredzes apkopošana ir kritiski nepieciešama, lai spētu izvērtēt ieviestās iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas sistēmas darbību un attīstību, kā arī noteiktu iespējamos pilnveidojamos elementus.

Pētījuma **mērķis** ir analizēt iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu un profesionālās pieredzes ietvaros apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanas praksi Latvijas AII, apkopojot datus par esošo situāciju, lai veicinātu iesaistīto pušu izpratni par atzīšanas mehānismiem un pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem.

Lai sasniegtu mērķi, tika definēti galvenie **uzdevumi**:

1. Veikt pieejamo AII iekšējo noteikumu analīzi, kā arī AII mājaslapu izpēti par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas praksi.
2. Izveidot anketu un veikt AII pārstāvju aptauju par:
    2.1. lēmumiem par iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu (MR) atzīšanu;
    2.2. lēmumiem par jebkuru ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanu.
3. Izveidot interviju jautājumus un veikt strukturētas intervijas ar AII pārstāvjiem par praktisku pieredzi par ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu, lai noskaidrotu AII pieredzi, veicot ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu (atzīšanas process).
4. Izveidot AII pārstāvju mērķa grupas diskusijas struktūru un rīkot diskusiju par iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu, lai noskaidrotu AII pieredzi, veicot iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas praksi (noskaidrot, kādos gadījumos veic iepriekšējās izglītības mācīšanās rezultātu atzīšanu, piemēram, studijas ārvalstīs, studijas citā AII, studijas citos studiju programmās utt.).
5. Veikt savākto datu apstrādi, apkopošanu un analīzi, lai sagatavotu pētījuma ziņojumu par iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu un profesionālajā pieredzē apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanas praksi AII.

[8] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

6. Izstrādāt secinājumus un ieteikumus par iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu un profesionālajā pieredzē apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanas prakses pilnveidi, lai veicinātu pakalpojumu pieejamību.

Pētījumu veica Latvijas NKP *Erasmus+* projekta „Nacionālais koordinācijas punkts EKI un Nacionālais Europass centrs – Latvija" (*EQF-Europass Latvia*) Nr. 101162900 ietvaros sadarbībā ar Pētījumu centru SKDS laika posmā **no 2025. gada janvāra līdz 2026. gada jūlijam**.

Pētījuma ziņojums sastāv no ievada, četrām nodaļām, secinājumiem, ieteikumiem un septiņiem pielikumiem. Pirmajā nodaļā raksturots pētījuma konteksts un pētījumā izmantotā metodoloģija. Otrajā nodaļā aplūkots MR un ĀF atzīšanas sistēmas ietvars valsts līmenī, sniedzot pārskatu par normatīvo regulējumu un vispārīgiem atzīšanas principiem. Trešajā nodaļā aprakstīti pētījuma rezultāti, analizējot AII pārstāvju aptaujas, strukturēto interviju un mērķa grupas diskusijas rezultātus. Ceturtajā nodaļā iekļauts apskats par publiski pieejamo informāciju par iepriekšējās mācīšanās un pieredzes atzīšanas iespējām augstākajā izglītībā, kas sagatavots pēc MR un ĀF atzīšanas pārraudzībā iesaistīto institūciju mājaslapu, AII mājaslapu, AII pašnovērtējuma ziņojumu, kā arī AII ekspertu grupu atzinumu analīzes.

1. Pētījuma konteksts un metodoloģija

Kvalifikāciju ietvarstruktūru izveide un attīstība cieši ir saistīta ar attiecīgās valsts pieeju mācīšanās rezultātu izmantošanai dažādās izglītības situācijās. Mācīšanās rezultātu būtība konceptuāli sakņojas pieņēmumā, ka persona zināšanas, prasmes un kompetences spēj iegūt un papildināt daudzveidīgās mācīšanās pieredzēs, tāpēc svarīgākais ir sasniegtais rezultāts nevis izmantotie līdzekļi vai veids, kā mērķis ir panākts. Koncentrēšanās uz mācīšanās rezultātiem ietver arī nepieciešamību veicināt formālās izglītības sistēmas elastību un attīstīt papildu (alternatīvo) mācīšanās ceļus, ņemot vērā dažādu iedzīvotāju grupu intereses un vajadzības. Viens no mehānismiem, kā stiprināt izglītības piedāvājuma elastību ir neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas principa ieviešana.

Latvijas NKP uzdevums ir sniegt atbalstu valsts institūcijām, sociāliem partneriem un izglītības iestādēm Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI)[9] ieviešanā un izmantošanā, lai nodrošinātu valsts kvalifikāciju caurskatāmību un salīdzināmību, veicinot ne tikai iedzīvotāju ģeogrāfisko mobilitāti, bet arī viņu karjeras izaugsmi atbilstoši mainīgajām darba tirgus prasībām un tehnoloģiju attīstībai.

2018. gadā Latvijas NKP politikas veidotāju un sabiedrības informēšanai sagatavoja valsts ziņojumu „Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā"[10], kuru veiksmīgi prezentēja Eiropas Komisijai un citām ES valstīm 2018. gada decembrī Briselē. Ziņojumā sniegts pārskats par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas sistēmu augstākajā un profesionālajā izglītībā Latvijā. Augstākajā izglītībā iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas sistēma, kārtība un principi tika aprakstīti teorētiski, pamatojoties uz spēkā esošo normatīvo regulējumu, bez konkrētiem piemēriem, statistikas vai prakses, jo valsts ziņojuma rakstīšanas laikā (2018. gads) augstākās izglītības iestādes (AII) tikai uzsāka veidot iekšējos noteikumus un ieviest atzīšanas principus savā darbībā.

Savukārt, šī pētījuma veikšanas laikā (2025.–2026.) iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas kontekstā AII ir izveidojušas mehānismus iestādes līmenī saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Diemžēl par atzīšanas pakalpojumu ieviešanu un izmantošanu nav pieejama informācija sektora mērogā, jo normatīvais regulējums paredz decentralizētu atzīšanas mehānismu īstenošanu, proti, netiek veikta mērķtiecīga pakalpojuma nodrošinājuma plānošana vai uzraudzība valsts mērogā. Tā rezultātā nav iespējams gūt pārskatu par nozares izmantoto praksi un sniegtajiem pakalpojumiem, neveicot papildu darbības datu iegūšanai. Tādēļ augstākās izglītības sektorā[11] pietrūka informācijas un praksē balstītu datu par atzīšanas pakalpojumu piedāvājumu, īstenošanas praksi un pakalpojuma nodrošināšanu.

Lai politikas veidotājiem un citām iesaistītajām pusēm būtu pieejami pierādījumi par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu lēmumu pieņemšanai par iespējamiem tālākās attīstības virzieniem, Latvijas NKP veica pētījumu, iegūstot datus no AII par tajās sniegtajiem atzīšanas pakalpojumiem.

Pētījuma ziņojumā lietots jēdziens „mācīšanās rezultāti" atbilstoši LKI un EKI kontekstā ieviestajai un skaidrotajai terminoloģijai[12], savukārt, saziņā ar AII pārstāvjiem izmantoti „studiju rezultāti", lai izvairītos no pārpratumiem un iegūtu pēc iespējas precīzākus datus.

[9] Plašāka informācija par Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru pieejama Latvijas NKP mājaslapā: https://nki-latvija.lv/

[10] Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2018). Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā. Pašvērtējuma ziņojums. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/neform_mac_atzis_zinojums_2018_2.pdf

[11] Pētījuma veikšanas laikā vēl nebija uzsākts īstenot profesionālās pilnveides un tālākizglītības programmas LKI 5.–8. līmenī.

[12] Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2016). Terminoloģija Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras kontekstā. Pētījuma ziņojums. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/terminologijas_zinojums_2016.pdf

Pētījuma plānošana, metodikas izstrāde, datu vākšana un apkopošana, informācijas analīze un ziņojuma sagatavošana norisinājās laika posmā no 2025. gada janvāra līdz 2026. gada jūlijam.

Pētījuma bāze bija visas Latvijas AII. Sākot pētījuma plānošanu 2025. gada janvārī, bija reģistrētas 46 AII, 28 šo iestāžu filiāles un viena ārvalstu augstskolas filiāle. Laika posmā no 2025. gada janvāra līdz 2026. gada jūlijam Latvijā veikta AII reorganizācija, tādēļ dažādos datu vākšanas posmos AII skaits var atšķirties.

Galvenie **pētījuma norises posmi** bija sekojoši:

1. Pētījuma koncepcijas izstrāde un plānošana (no 2025. gada janvāra līdz martam) – Latvijas NKP veica pieejamo informācijas avotu sākotnējo izpēti, lai formulētu pētījuma mērķi un uzdevumus, kā arī izstrādātu prasības ārējam piegādātājam datu vākšanai. Latvijas NKP noteiktas iepirkuma procedūras rezultātā noslēdza līgumu ar Pētījumu centru SKDS par datu vākšanu un apkopošanu.
2. Pētījuma instrumentu izstrāde un datu vākšana (no 2025. gada aprīļa līdz oktobrim) – Pētījumu centrs SKDS, saskaņojot ar Latvijas NKP, izveidoja AII aptaujas anketas, interviju jautājumus un mērķa grupas diskusijas struktūru. Aptaujas anketas *MS Word* datnes formātā Pētījumu centrs SKDS nosūtīja visu AII pārstāvjiem uz e-pasta adresēm; adresāti tika atlasīti sadarbībā ar Latvijas NKP. Ņemot vērā aptaujas rezultātus, pieci AII pārstāvji tika izvēlēti intervijām un deviņi pārstāvji – mērķa grupas diskusijai. Intervijas un diskusija norisinājās attālināti.
3. Informācijas avotu analīze (no 2025. gada janvāra līdz 2026. gada jūnijam) – Latvijas NKP veica AII mājaslapās publiski pieejamās informācijas izpēti, analizēja AII sniegto informāciju studiju virzienu pašvērtējuma ziņojumos un akreditācijas ekspertu grupu atzinumos sniegto vērtējumu par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu. Tā arī tika izskatīta iesaistīto institūciju mājaslapās publiski pieejamā informācija par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu augstākās izglītības līmenī.
4. Datu apkopošana un analīze, pētījuma ziņojuma gatavošana, secinājumu un ieteikumu formulēšana (no 2025. gada novembra līdz 2026. gada jūlijam) – Latvijas NKP apstrādāja Pētījumu centra SKDS sagatavotās datu kopas, kas ietvēra aptaujā, intervijās un diskusijā savākto informāciju, lai veiktu to detalizētu analīzi. 2026. gada 11. februārī Latvijas NKP rīkoja darba semināru AII pārstāvjiem, lai apspriestu pētījuma sākotnējos rezultātus un sniegtu iespēju AII darbiniekiem iegūt informāciju par citas valsts (Īrijas) pieredzi. Latvijas NKP apkopoja datu analīzes rezultātus šajā pētījuma ziņojumā, lai izdarītu secinājumus un formulētu ieteikumus situācijas pilnveidei un pakalpojuma pieejamības veicināšanai.

Pētījuma priekšrocības ir iegūto datu dažādība (kvantitatīvi un kvalitatīvi), kā arī visu Latvijas AII iekļaušana pētījumā, lai gūtu ieskatu tajās īstenotajā iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas praksē. Būtiski, ka aptaujā iegūti ne tikai respondentu viedokļi, bet arī statistikas dati par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu.

Ņemot vērā pētījuma jautājumu specifiku un kontekstu, tajā tika aplūkota tikai Latvijas pieredze iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas pakalpojumu sniegšanā noteiktā laika posmā, t.i., sākot no 2018. gada, kad tika pieņemti MK noteikumi (2018), līdz 2024. gadam. Šādu pētījuma dalībnieku kopu un periodu var uzskatīt par ierobežojumu, taču šādi nosacījumi atbilst pētījumā izvirzītajam mērķim.

2. MR un ĀF atzīšanas sistēmas ietvars Latvijā

Līdz ar globālām tendencēm darba tirgū un Eiropas izglītības politikā Latvija ir veikusi virkni pasākumu un uzdevumu, lai iekļautos Eiropas augstākās izglītības telpā, veicinot Boloņas procesā noteikto mērķu sasniegšanu.

Kā sākuma punkts šim pētījumam tika izraudzīts 2018. gada augusts, kad pieņemti Ministru Kabineta (MK) noteikumi „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2018)[13], jo tie pētījuma veikšanas laikā (2025.–2026.) nosaka kārtību un principus atzīšanai augstākās izglītības iestādēs.

Saskaņā ar ziņojumu „Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā" (2018)[14], neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas sistēmas Latvijā ieviešana uzsākta ar situācijas izpēti (2005.–2007.), kam sekoja normatīvā regulējuma izstrāde (2009.–2011.) un mehānismu ieviešana augstākajā un profesionālajā izglītībā (2011.–2016.), taču detalizēta sistēmas attīstības analīze nav šī pētījuma mērķis.

No 2015.–2016.gadam Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) īstenoja Eiropas Komisijas līdzfinansētu projektu „Iepriekš iegūtās izglītības pielīdzināšana"[15] ar mērķi pilnveidot neformālās un ikdienas mācīšanās un darba pieredzē sasniegtu mācīšanās rezultātu atzīšanas procedūras Latvijas AII un pilnveidot normatīvo bāzi. Projekta ietvaros tika veikta AII aptauja par atzīšanas praksi, izstrādāti priekšlikumi grozījumiem piecos normatīvajos aktos, kā arī izveidoti „Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā" (2016)[16]. Ieteikumos priekšlikumi aprakstīti, vadoties pēc dažādu mērķa grupu (AII, vērtētāji un pretendenti) interesēm un vajadzībām. Piemēram, sadaļā par ieteikumiem AII ir raksturota mācīšanās rezultātu atzīšanas iekšējās kārtības izveidošana iestādē, skaidrotas četros atzīšanas procesa soļos veicamās darbības, kā arī skarts jautājums par iepriekšējo mācīšanās rezultātu atzīšanu bēgļu uzņemšanai augstākās izglītības programmās.

Uzsākot šo pētījumu, tika veikta vispārējā situācijas analīze. Vispirms tika skatīti **augstāko izglītību regulējoši normatīvie akti** iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas kontekstā. Izglītības likumā (1998) nav minētas personas tiesības atzīt iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē atzītās zināšanas, prasmes un kompetences, tomēr likumā ir nostiprināta terminoloģija, kas ir būtiska atzīšanas mehānismu izveidei. No 2001. gada septembra Izglītības likums definē terminu „neformālā izglītība – ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība". Turklāt, no 2015. gada jūlija Izglītības likums papildināts ar regulējumu par LKI, t.sk. norādot, ka LKI iekļauj arī ārpus formālās izglītības sistēmas iegūto profesionālo kvalifikāciju. Augstskolu likums (1995) nostiprina personas tiesības un AII pienākumus veikt personas iepriekšējās studiju programmās sasniegto mācīšanās rezultātu (MR) un personas ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanu. Saskaņā ar Augstskolu likumu detalizētu MR un ĀF atzīšanas mehānismu un kārtību nosaka MK noteikumi.

[13] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

[14] Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2018). Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā. Pašvērtējuma ziņojums. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/neform_mac_atzis_zinojums_2018_2.pdf

[15] Informācija par projektu pieejama IZM mājaslapā: https://www.izm.gov.lv/lv/projekts-ieprieks-iegutas-izglitibas-pielidzinasana [skatīts 04.08.2026.]

[16] Izglītības un zinātnes ministrija (2016). Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā. Pieejami Latvijas NKP mājaslapā: https://nki-latvija.lv/storage/11_02_2026_atzisanas_seminars/ieteikumi_arpus_formalas_izglitibas_apgutaja_vai_profesionalaja_pieredze_sasniegto_studiju_rezultatu_vertesana_un_atzisana_lv.pdf

Tātad augstākās izglītības pakāpē MR un ĀF atzīšanas mehānismi pētījuma veikšanas laikā ir nostiprināti četros līmeņos:

- Izglītības likums kā augstākais izglītību regulējošais normatīvs nodrošina vispārīgo ietvaru, definējot LKI, neformālās izglītības un pašizglītības jēdzienus;
- Augstskolu likums kā augstāko izglītību organizējošais normatīvs nosaka AII pienākumu izvērtēt un atzīt personas ārpus formālās izglītības vai profesionālajā pieredzē gūtās zināšanas, prasmes un kompetences;
- MK noteikumi „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (MK noteikumi (2018))[17] reglamentē vispārējo kārtību un kritērijus MR un ĀF atzīšanai augstākajā izglītībā (LKI 5.–7. līmenis), aizstājot MK noteikumus „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2012)[18];
- AII iekšējie noteikumi, kas nosaku kārtību, kādā īstenojama MR un ĀF atzīšana attiecīgajā AII.

Sākotnēji atzīšanas mehānisms augstākajā izglītībā tika ieviests 2011. gada 1. augustā, kad tika veikti grozījumi Augstskolu likumā, to papildinot ar 59.^{2} pantu, šie grozījumi noteica AII pienākumu veikt iepriekšējā izglītībā (bez apjoma ierobežojumiem) vai profesionālajā pieredzē sasniegtu mācīšanās rezultātu atzīšanu (ne vairāk kā 30% no kopējās studiju programmas), tos ieskaitot kā daļu no atbilstošās augstākās izglītības studiju programmas.

Savukārt, 2017. gada 16. novembrī tika veikti grozījumi Augstskolu likuma 59.^{2} pantā, turklāt, papildinot šo likumu ar 59.^{3} pantu. Grozījumi Augstskolu likuma 59.^{2} pantā detalizētāk definēja personas tiesības studēt AII „klausītāja"[19] statusā, neiestājoties konkrētajā studiju programmā, un no šī nosacījuma izrietošās tiesības. Savukārt, papildinot likumu ar 59.^{3} pantu, ne vien tika precizēta atzīšanas kārtība, bet arī no likuma izslēdza ierobežojumu, ka var atzīt tikai 30% no kopējā studiju programmas apjoma, izvērtējot profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

2017. gadā veiktie Augstskolu likuma grozījumi ne vien skaidri definēja personas tiesības iesaistīties studiju procesā „klausītāja" statusā, neuzsākot studijas programmā, bet arī uzkrāt ar apliecībām apstiprinātus mācīšanās rezultātus. Saskaņā ar minētajiem grozījumiem, ja personas iepriekšējā izglītība atbilst konkrētās studiju programmas prasībām, personai ir tiesības vērsties AII ar lūgumu veikt uzkrāto mācīšanās rezultātu izvērtēšanu, nosakot to atbilstību attiecīgās studiju programmas vai tās posma mācīšanās rezultātiem, kā arī pieprasīt to atzīšanu, piešķirot kredītpunktus. Tādējādi nodrošinot iespēju personām apgūt nepieciešamās zināšanas, kā arī, ja iespējams tās atzīt konkrētas studiju programmas ietvaros, ja dzīves laikā rodas nepieciešamība pēc pilnas formālas kvalifikācijas. Būtiski, ka šie grozījumi paredz iespēju ne vien atzīt un pielīdzināt studiju ietvaros sasniegtos mācīšanās rezultātus, bet arī AII ir pienākums izvērtēt personas mācībās ārpus AII studiju programmām apgūtās un profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

[17] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

[18] MK (2012). MK noteikumi Nr. 36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 13.01.2012.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/242653-iepriekseja-izglitiba-vai-profesionalaja-pieredze-sasniegtu-studiju-rezultatu-atzisanas-noteikumi

[19] Augstskolu likuma 59.^{2} panta 2. daļa nosaka, ka persona, kura reģistrējusies AII tikai atsevišķa studiju moduļa un studiju kursa apguvei, ir attiecīgās AII „klausītājs" nevis studējošais.

Pētījuma veikšanas laikā spēkā esošais regulējums noteica, ka personai ir tiesības uzsākt studijas vēlākos studiju posmos, prasīt jebkādā veidā sasniegto mācīšanās rezultātu vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu (skatīt 1. tabulu) un AII ir pienākums:

- Atbilstoši Augstskolu likuma 59.[2] pantam – izvērtēt un atzīt, kur tas iespējams, personas sasniegtos mācīšanās rezultātus (MR) citās izglītības vai studiju programmās;
- Atbilstoši Augstskolu likuma 59.[3] pantam – izvērtēt un atzīt, kur tas iespējams, personas ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanu, prasmes un kompetences (ĀF).

1. tabula. Augstskolu likuma 59.[2] un 59.[3] panta tiesiskā regulējuma pārskats[20]

Aspekts	59.[2] pants. Studijas ārpus studiju programmām	59.[3] pants. Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšana
Tiesību subjekts	Jebkura persona, kura reģistrējas AII atsevišķa studiju moduļa vai kursa apguvei („klausītājs").	Jebkura persona ar ārpus formālās izglītības apgūtām vai profesionālās pieredzes iegūtām zināšanām, prasmēm, kompetencēm.
Personas tiesības	Tiesības reģistrēties atsevišķa moduļa vai kursa apguvei. Tiesības saņemt apliecību. Tiesības pieprasīt, lai AII izvērtē darba apjoma atbilstību studiju programmām vai to posmiem, piešķirot par to attiecīgus kredītpunktus.	Tiesības uz to zināšanu, prasmju, kompetenču atzīšanu, kas atbilst konkrētās studiju programmas (vai posma) mācīšanās rezultātiem, atzīšanu izsakot kredītpunktos. Tiesības uz individualizētu lēmumu un tā apstrīdēšanu.
AII pienākumi	AII nosaka reģistrācijas kārtību atsevišķu studiju moduļu vai studiju kursu apguvei, izsniedz apliecības, veido izsniegto apliecību reģistru, pēc pieprasījuma novērtē atbilstību studiju programmām vai to posmiem un piešķir kredītpunktus.	AII izvērtē zināšanu, prasmju, kompetenču atbilstību mācīšanās rezultātiem, pieņem lēmumu četru mēnešu laikā, dokumentē lēmumu personai, ļauj apstrīdēt rektoram.
Atzīšanas konteksts	Atbilstība konkrētai studiju programmai vai to posmam/-iem. Atzīšanas metodoloģijā tiek precizēta MK noteikumos.	Atbilstība konkrētai studiju programmai vai to posmam/-iem. Atzīšanas metodoloģijā tiek precizēta MK noteikumos.
Vērtējuma termiņi	Nav noteikti likumā.	Lēmums par atzīšanu pieņemts četru mēnešu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas.

[20] LR Saeima (1995). Augstskolu likums. Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/37967-augstskolu-likums

Aspekts	59.[2] pants. Studijas ārpus studiju programmām	59.[3] pants. Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšana
Likumā paredzētie rezultāti	Apliecība par atsevišķu studiju moduļu vai studiju kursu apguvi (kurā iekļauta šāda informācija: ziņas par tās saņēmēju; AII nosaukums; studiju kursa vai studiju moduļa nosaukums un apjoms kredītpunktos; studiju kursa vai studiju moduļa docētāja vārds, uzvārds un kvalifikācija; izpildītā darba apjoms, mācīšanās rezultātu vērtējums). Pēc pieprasījuma: izvērtējums par darba apjoma atbilstību studiju programmām vai to posmiem, piešķirot par to attiecīgus kredītpunktus, kas var kalpot par iemeslu studiju apjoma samazinājumam.	Lēmums par ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu un/vai atteikumu tās atzīt. Atzītās zināšanas, prasmes un kompetences tiek pārveidotas par kredītpunktiem, kas samazina nepieciešamo studiju apjomu.

Augstskolu likums sniedz MR un ĀF atzīšanas vispārīgo definējumu, MK noteikumi ietver detalizētu procedūras aprakstu, kā arī definē konkrētus ierobežojumus. 2011. gadā izveidoto atzīšanas mehānismu sākotnēji precizēja 2012. gada 10. janvārī pieņemtie MK noteikumi „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2012)[21], kuri 2018. gada 17. augustā tikai aizstāti ar MK noteikumiem „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2018)[22].

Abos iepriekš minētajos MK noteikumos noteikta gan formālajā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšana, gan arī profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšana, tomēr MK noteikumi (2018), balstoties paplašinātajā Augstskolu likuma regulējumā, sniedz detalizētāku skaidrojumu par MR un ĀF atzīšanas procedūrām, kā arī precizē MR un ĀF atzīšanas procesā iesniedzamos dokumentus (vispārīgs raksturojums). MK noteikumos (2018) atrodamas vadlīnijas personām, kuras vēlas veikt atzīšanu, un arī AII par informāciju, kas būtu jāiekļauj iesniegtajos dokumentos, par procesa vispārēju organizāciju, par procesa termiņiem un lēmumu apstrīdēšanas kārtība. Vienlaikus regulējums arī saglabā AII autonomiju par atzīšanas procesu iekšējo organizēšanu, atzīšanai iesniedzamo pierādījumu precizēšanu un metodisko pieeju, lai nodrošinātu atzīšanas procesa elastību un piemērojamību dažādām izglītības tematiskajām jomām.

[21] MK (2012). MK noteikumi Nr. 36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 10.01.2012.; spēkā no 13.01.2012., zaudējuši spēku 17.08.2018.). Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/242653-iepriekseja-izglitiba-vai-profesionalaja-pieredze-sasniegtu-studiju-rezultatu-atzisanas-noteikumi

[22] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

Atbilstoši Eiropas vadlīnijām (2023)[23] atzīšana ir process, kurā pilnvarota iestāde apstiprina, ka persona ir sasniegusi noteiktus mācīšanās rezultātus. Šis process Latvijas un Eiropas izglītības telpā sastāv no četriem secīgiem posmiem[24]:

1. Noteikšana – kandidāta sasniegto mācīšanās rezultātu apzināšana;
2. Dokumentēšana – pierādījumu apkopošana par kandidāta iegūto izglītību un pieredzi;
3. Novērtēšana – kandidāta mācīšanās rezultātu salīdzināšana ar konkrētiem atskaites punktiem (studiju kurss, modulis vai programma);
4. Apstiprināšana – oficiāla lēmuma pieņemšana par sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu, piešķirot kredītpunktus.

Savukārt MK noteikumos (2018) aprakstīti atzīšanas mehānisma AII pamatnosacījumi:

1) AII senāts vai padome izstrādā ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču, kā arī iepriekšējā izglītībā sasniegtu mācīšanās rezultātu atzīšanas nolikumu;
2) AII izveido vienu vai vairākas komisijas vienā vai vairākās izglītības tematiskajās jomās, kurās tiek īstenotas studiju programmas; komisijas tiesības, pienākumus un veidošanas nosacījumus nosaka AII senāts vai padome apstiprinātais nolikums;
3) Persona rakstveidā vēršas AII ar iesniegumu, kurā iekļauta šāda informācija: iesniedzējs, t.sk. kontaktinformācija; ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences un iepriekšējā izglītībā sasniegtie mācīšanās rezultāti un to sasniegšanas laiks, apjoms un saturs (t.i., pierādījumi), studiju kurss vai programma, kurā kandidāts vēlas atzīt esošo zināšanu bāzi;
4) Komisija izvērtē iesniegto dokumentu kopumu, ja nepieciešams, nosaka papildu pārbaudījumus; persona kārto studiju kursā obligāti paredzētos pārbaudījumus, pēc kuriem komisija pieņem lēmumu:
   a) par ārpus formālās izglītības apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu vai atteikumu atzīt;
   b) par profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu vai atteikumu atzīt;
   c) par iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu, ja studiju moduļos vai studiju kursos sasniegtie mācīšanās rezultāti atbilst attiecīgās AII studiju programmas studiju moduļos vai studiju kursos sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem vai atteikumu atzīt;
5) AII iekļauj lēmumus par atzīšanu attiecīgās AII reģistrā;
6) Persona tiek uzņemta studiju programmā (lēmuma par atzīšanu pieņemšanas gadījumā).

MK noteikumos (2018) iekļautie pamatnosacījumi kalpo kā izglītības kvalitātes saglabāšanas mehānismi, t.i., norādīti principi, kas jāievēro, veicot MR un ĀF atzīšanu:

- Profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences drīkst atzīt tikai studiju programmas/moduļa/kursa daļā, kas apliecina praktiskās zināšanas vai veido praksi.
- Reglamentēto profesiju studiju programmās ārpus formālās izglītības apgūtās zināšanas, prasmes un kompetences var atzīt tikai tajās studiju programmas/moduļa/kursa daļā, kas apliecina teorētiskās zināšanas.

[23] Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf

[24] Cedefop (2018). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update Country Report: Latvia. Pieejams https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/european-inventory-validation-non-formal-and-informal-learning-2018-update-latvia

- Atzītos mācīšanās rezultātus nevar ieskaitīt kā gala pārbaudījumus, valsts pārbaudījumus vai promocijas darbus.
- Vienu kredītpunktu var piešķirt, ja sasniegto mācīšanās rezultātu apjoms ir vismaz 40 stundas[25].

Būtiski, ka normatīvais regulējums nenosaka konkrētu atzīšanas pakalpojuma cenrādi, tādējādi AII ir tiesības noteikt izmaksas, kas nodrošinātu procesa kvalitatīvu norisi un neradītu nepamatotu papildu slodzi personālam, kas ir iesaistīts atzīšanas procesā.

Spēkā esošais regulējums paredz dažādu komisijas lēmumu apstrīdēšanas kārtību MR atzīšanas vai atteikuma atzīt lēmumus pārsūdz Administratīvā procesa likuma (2001)[26] paredzētajā kārtībā, bet ĀF atzīšanas lēmumu pārsūdzēšana notiek tikai AII ietvaros, vēršoties pie AII rektora vai direktora.

Attiecīgi Latvijā MR un ĀF atzīšanas procesi tiek nodrošināti decentralizēti, t.i., nacionālā līmenī tiek noteikti pamatprincipi, savukārt katra AII procesu iekšēji var organizēt atbilstoši iestādes struktūrai un izglītības piedāvājumam, kas nodrošina iespēju daudz ātrāk, individuāli un nozarei atbilstoši veikt atzīšanas procesu.

Tālāk apkopota informācija par **valsts institūcijām un to kompetenci MR un ĀF atzīšanā**. Tā kā atzīšanas pakalpojumus augstākajā izglītībā sniedz AII individuāli, valsts institūciju iesaiste atzīšanas praktiskajā īstenošanā ir minimāla, tomēr trīs institūcijas savas darbības ietvaros piedalās atzīšanas sistēmas izveidē un ieviešanā:

- Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) – MR un ĀF atzīšanas politikas koordinējošā institūcija valstī. Saskaņā ar MK noteikumiem par IZM nolikumu (2003), ministrija „izstrādā nozari reglamentējošo tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektus."[27] IZM ir atbildīga par politikas veidošanu, t.sk. ilgtermiņa stratēģiju izstrādi, kas ņem vērā ne tikai šauru jautājumu loku, bet arī apver visu izglītības politiku valstī, ieskaitot mūžilgu mācīšanos, izglītības pieejamību, dažādu izglītības mehānismu savstarpēju mijiedarbību.
- Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD) – veic AII reģistrāciju un uzrauga izglītības jomu, t.i., vai izglītības iestādes ievēro normatīvo aktu prasības savā darbībā un „..informē Izglītības un zinātnes ministriju un Akadēmiskās informācijas centru, ja ir konstatēti būtiski normatīvo aktu pārkāpumi augstskolas vai koledžas darbībā"[28]. Iedzīvotāji var vērsties IKVD, lai to informētu par un risinātu iespējamus normatīvo aktu pārkāpumus izglītības jomā.
- Akadēmiskās informācijas centrs (AIC) – atbildīgs par studiju programmu licencēšanu un studiju virzienu un AII akreditāciju[29]. AIC izstrādā vadlīnijas AII pašvērtējuma ziņojumu sagatavošanai, kuras paredz, ka AII novērtē un raksturo „studiju perioda, profesionālās pieredzes, iepriekš iegūtās formālās un neformālās izglītības atzīšanas iespējas studiju virziena ietvaros", sniedzot arī konkrētus procedūru piemērošanas piemērus[30]. Attiecīgi

[25] Jāņem vērā tas, ka līdz šī pētījuma veikšanai (2025.–2026.) MK noteikumos (2018) kopš to pieņemšanas nav bijuši grozījumi, taču 2022. gada 15. septembrī pieņemti grozījumi Augstskolu likumā, kas paredzēja pāreju no Latvijas kredītpunktu sistēmas, kurā viens kredītpunkts ir 40 akadēmiskās stundas, uz ECTS, kurā viens kredītpunkts atbilst 25–30 stundām studiju darba apjoma. Tādējādi var rasties neskaidrības par piešķiramo kredītpunktu skaitu, vērtējot to saistībā ar sasniegto mācīšanās rezultātu apjomu.
[26] LR Saeima (2001). Administratīvā procesa likums. Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/55567-administrativa-procesa-likums
[27] MK (2003). MK noteikumi Nr. 582 „Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums" (pieņemti: 16.09.2003.; spēkā no 01.10.2003.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/79100-izglitibas-un-zinatnes-ministrijas-nolikums
[28] MK (2013). MK noteikumi Nr. 225 „Izglītības kvalitātes valsts dienesta nolikums" (pieņemti: 23.04.2013.; spēkā no: 01.05.2013.). Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/256415-izglitibas-kvalitates-valsts-dienesta-nolikums
[29] LR Saeima (1998). Izglītības likums. Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/50759-izglitibas-likums. Grozījumi Izglītības likumā. 20.[1] pants. Akadēmiskās informācijas centrs (pieņemti: 8.04.2021.; spēkā no: 4.05.2021.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/322560-grozijumi-izglitibas-likuma
[30] AIC (2019, 2024). Studiju virziena pašvērtējuma ziņojuma izstrādes vadlīnijas. Pieejamas: https://www.aika.lv/wp-content/uploads/2024/11/SV_pasnovertejuma_vadlinijas_2024-1.pdf

akreditācijas procesā tiek skatīts, kā tiek ievēroti ārējie normatīvie akti, t.sk. vai ir izveidoti AII iekšējie mehānismi, lai nodrošinātu atzīšanu, kad persona pieprasa AII šo pakalpojumu.

Kopš 2008. gada AIC arī īsteno Nacionālā koordinācijas punkta EKI (Latvijas NKP) funkcijas[31]. Deleģējuma līguma ietvaros Latvijas NKP sniedz informāciju starptautiskām un nacionālajām organizācijām un atbildīgajām iestādēm par LKI izveidi, par kvalifikācijām, kā arī par neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas kārtību un sistēmu.

[31] Plašāk par Latvijas NKP funkcijām tā mājaslapā: https://nki-latvija.lv/par-nkp

3. Pētījuma rezultāti

Pētījuma rezultātu analīze balstīta kvantitatīvajos un kvalitatīvajos datos, t.i. augstākās izglītības iestāžu (AII) pārstāvju aptauja, strukturētas intervijas un mērķa grupas diskusija. Dati no 2025. gada maija līdz oktobrim vākti sadarbībā ar Pētījumu centru SKDS, iekļaujot pētījumā visas Latvijas augstākās izglītības iestādes. Pētījuma laikā tika ievērota tā dalībnieku anonimitāte, tāpēc šajā nodaļā nav norādīti arī konkrētu AII nosaukumi un pētījuma rezultāti ir atspoguļoti pēc iespējas apkopojošā veidā. Pētījumā iegūtie dati analizēti, apzinoties normatīvajā regulējumā iekļautos iepriekšējās mācīšanās atzīšanas veidus:

1. iepriekšējā izglītībā sasniegtu mācīšanās rezultātu (MR) atzīšanu (aptauja, diskusija);
2. ārpus formālās izglītības un profesionālajā pieredzē iegūtu zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanu (aptauja, intervijas).

Aprakstot pētījuma rezultātus, tika ņemts vērā fakts, ka abiem atzīšanas veidiem pastāv vienots normatīvais regulējums – MK noteikumi (2018)[32] –, kas nosaka komisijas izveidi, pieteikuma saturu (t.sk. atbilstības pamatojumu mācīšanās rezultātiem), dokumentu pievienošanu, iespēju noteikt pārbaudījumus un lēmuma saturu (studiju kursa/moduļa nosaukums un ieskaitītie kredītpunkti), kā arī apstrīdēšanas kārtību. Turklāt, regulējums skaidri ierobežo profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču atzīšanu studiju programmas praktiskajā daļā, un paredz, ka atzītās kompetences nevar aizstāt gala/valsts pārbaudījumus.

Augstskolu likumā „kredītpunkts" ir definēts kā studiju darba apjoma uzskaites vienība, kas balstīta mācīšanās rezultātos un ar tiem saistītā slodzē (60 kredītpunkti[33] pilna laika studijās atbilst vienam akadēmiskajam gadam)[34]. Šis mācīšanās rezultātu un kredītpunktu sasaistes princips ir saderīgs ar Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēmas (ECTS) loģiku, kur kredītpunkti tiek piesaistīti definētiem mācīšanās rezultātiem un ar tiem saistītai studējošo slodzei[35].

Pētījuma uzdevums bija iegūt pārskatu par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumu praksi un pieeju AII, paļaujoties uz pētījuma dalībnieku sniegto informāciju un paustos viedokļus par pētījuma jautājumiem.

3.1. Augstākās izglītības iestāžu pārstāvju aptaujas galvenie rezultāti

Aptaujas mērķis bija iegūt informāciju no augstākās izglītības iestādēm Latvijā par to īstenotajām darbībām saistībā ar MR un ĀF atzīšanu, sākot no 2018. gada augusta, kad tika pieņemti MK noteikumi „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2018)[36]. Detalizēti aptaujas rezultāti ir apkopoti 5. pielikumā.

[32] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

[33] Jāņem vērā tas, ka kredītpunkta apjoma definējums MK noteikumos (2018) un Augstskolu likumā pētījuma ziņojuma sagatavošanas laikā (2026.) atšķiras. MK noteikumu (2018) 13. punkts nosaka, ka viens kredītpunkts ir 40 akadēmiskās stundas, savukārt saskaņā ar Augstskolu likuma 1. panta 8. apakšpunktu viens kredītpunkts ir 25–30 studiju darba stundas.

[34] LR Saeima (1995). Augstskolu likums. Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/37967-augstskolu-likums

[35] European Commission (2015). ECTS Users' Guide. Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/ects-users-guide_en.pdf

[36] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018., spēkā no: 17.08.2018.).

Aptaujas anketa (skatīt 2. pielikumu) tika elektroniski nosūtīta 74 AII un to filiāļu pārstāvjiem. Dati tika vākti laika posmā no 2025. gada 28. aprīļa līdz 12. jūnijam, un pavisam tika aizpildītas 46 anketas.

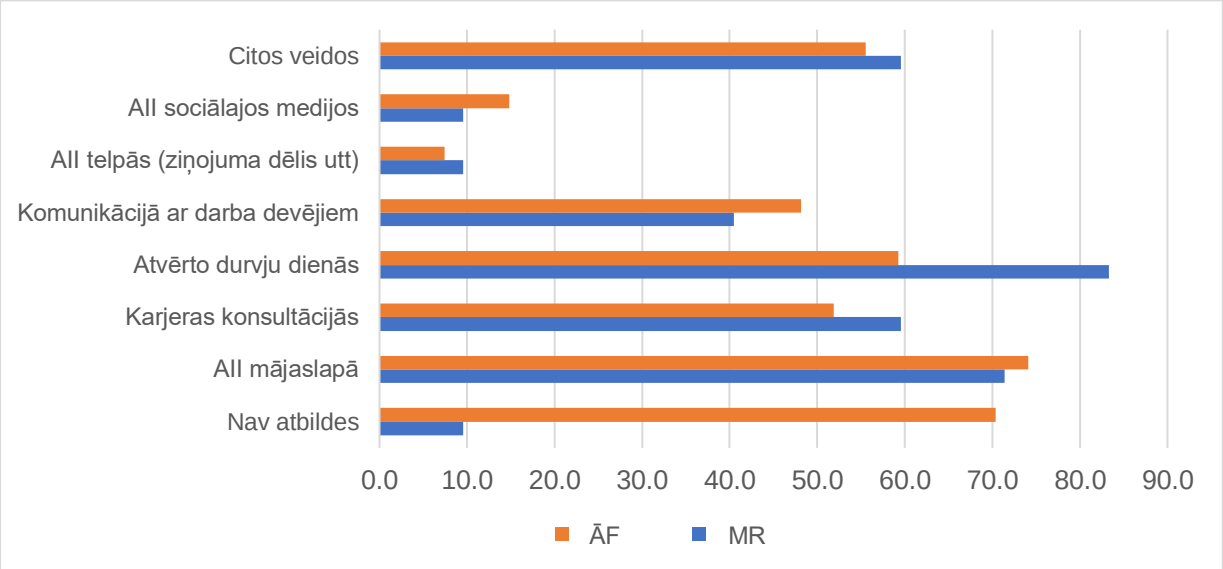
Ņemot vērā to, ka aptaujā tika aplūkota gan MR, gan ĀF atzīšanas prakse augstākās izglītības iestādēs, anketā ietverti specifiski jautājumi par katru no minētajām atzīšanas jomām, kas, no vienas puses, radīja nepieciešamību formulēt vairāk jautājumu, bet, no otras puses, veicināja iegūto datu precizitāti, radot iespēju pētījumā salīdzināt un analizēt AII praksi abos aspektos. Tādējādi anketa sastāvēja no sešiem jautājumiem, tomēr faktiski respondenti bija aicināti sniegt informāciju 12 jautājumos (seši jautājumi par MR atzīšanu un seši jautājumi par ĀF atzīšanu).

Anketas jautājumi bija veidoti respondentu pieredzes noskaidrošanai MR un ĀF atzīšanas kontekstā laika posmā no 2018.–2024. gadam – procesā iesaistītās personas, potenciālo kandidātu informēšana par atzīšanas iespējām, saņemto iesniegumu un lēmumu skaits, biežākie šķēršļi pozitīvam atzīšanas lēmumam, atzīšanas mērķi (kandidātu perspektīva).

Aptaujas rezultāti (skatīt 5. pielikumu) liecina, ka laika posmā no 2018. līdz 2024. gadam 91,3% respondentu (42 atbildes) pārstāvētās AII ir veikušas MR atzīšanu, taču tikai nedaudz vairāk kā puse respondentu pārstāvēto AII (56,5%, 26 atbildes) attiecīgajā laikā ir nodrošinājušas ĀF atzīšanu. Respondentu atbildes norāda, ka MR atzīšana ir ievērojami plašāk pieprasīta un izmantota Latvijas augstākās izglītības iestādēs nekā ĀF atzīšana, līdz ar to būtu nepieciešama padziļināta analīze, kādi iemesli ir novērotajai tendencei.

Būtiska daļa no atzīšanas procesa ir **potenciālo kandidātu informēšana** par elastīgās mācīšanās iespējām AII, tāpēc aptaujā tika analizēti aptaujāto iestāžu izmantotie saziņas kanāli (vairāku izvēļu jautājums). Skatīt 1. attēlu.

1. attēls. AII izmantotie informācijas sniegšanas veidi par atzīšanas iespējām iestādē (% no respondentiem)

Galvenokārt, paralēli informācijas publicēšanai savā tīmekļa vietnē, AII izvēlas organizēt individuālu saziņu ar potenciālajiem atzīšanas kandidātiem, kas, no vienas puses, varētu nodrošināt indivīda vajadzībām pielāgotu komunikācijas veidu un saturu. Taču, no otras puses, šāda pieeja negarantē sniegtās informācijas saskaņotību, kvalitāti un struktūru, t.i., sniegtās informācijas saturs var būt atkarīgs no informējošā AII pārstāvja zināšanām, pieredzes un konkrētā jautājuma interpretācijas. Tā

Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu.

kā aptaujā netika ievākti dati par to, kādu informāciju AII publicē savās mājaslapās un kādu informāciju AII pārstāvji sniedz individuālā saziņā ar interesentiem, nav iespējams veikt sīkāku analīzi par informācijas saturu. Galvenā AII informācijas kampaņas mērķa auditorija ir potenciālie studenti vai arī studējošie, kuri jau ir iekļauti iestādes informācijas aprites procesos un kuriem jau ir nodrošināta personificēta piekļuve AII internajām informācijas sistēmām, kas var nebūt publiski pieejama. Līdz ar to var secināt, ka sabiedrības informēšana par MR un ĀF atzīšanas procesu un iespējām ir samērā ierobežota un mērķtiecīga saziņa pārsvarā notiek tikai pēc pieprasījuma.

Aptaujātajām AII tika lūgts sniegt **statistikas datus pa gadiem (2020.–2024.)** par saņemto iesniegumu skaitu un kopējo lēmumu skaitu (MR un ĀF atzīšanai). Apkopoto informāciju pa visām AII skatīt 2. tabulā. Analizējot statistikas datus, vērojamas pieaugošas tendences pieteikumu un lēmumu skaita ziņā, t.i. iesniegumu skaits MR atzīšanai pieaudzis no 2600 iesniegumiem (2504 lēmumi) 2020. gadā līdz 3620 iesniegumiem (3566 lēmumi) 2024. gadā; iesniegumu skaits ĀF atzīšanai pieaudzis no 223 iesniegumiem (184 lēmumi) 2020. gadā līdz 436 iesniegumiem (409 lēmumi) 2024. gadā. Salīdzinot MR un ĀF atzīšanu, pozitīvajā tendencē konstatējams neliels kritums 2022. gadā (vairāk MR atzīšanas gadījumā), savukārt ĀF atzīšanā 2024. gadā bija stagnācija saņemto iesnieguma skaita ziņā (ļoti minimāls kritums lēmumu skaitā). Pārsvarā iesniegumu skaits ir lielāks nekā pieņemto lēmumu skaits, izņemot ĀF atzīšanu 2021. un 2022. gadā.

2. tabula. AII saņemto iesniegumu un lēmumu skaits MR atzīšanai un ĀF atzīšanai pa gadiem (2020.–2024.)

Gads	MR atzīšana (N=39)		ĀF atzīšana (N=26)	
	Kopējais saņemto iesniegumu skaits	Kopējais lēmumu skaits	Kopējais saņemto iesniegumu skaits	Kopējais lēmumu skaits
2020.	2600	2504	223	184
2021.	2945	2888	379	385
2022.	2836	2782	384	398
2023.	3125	3074	436	411
2024.	3620	3566	436	409

Analizējot AII sniegto statistiku, 2024. gadā piecas AII saņēma kopumā 1943 iesniegumus jeb lielāko daļu no 3620 iesniegumiem (53,7%), savukārt 28 AII saņēma mazāk nekā 100 iesniegumu katra. ĀF atzīšanas gadījumā 2024. gadā lielākais rādītājs vienā AII bija 76 iesniegumi (no kopā 436 iesniegumiem), un arī šo pakalpojumu lielāko daļu nodrošina aptuveni 5–9 iestādes. Līdz ar to var secināt, ka lielāko daļu MR atzīšanas pakalpojumu nodrošina piecas AII, pārējās iestādes sniedz samērā nelielu daļu MR atzīšanas pakalpojumu. Lai gan ĀF atzīšanas iesniegumu un lēmumu skaits ir būtiski mazāks, arī šajā gadījumā piecās līdz deviņās AII tiek nodrošināts vairums no ĀF atzīšanas pakalpojumiem. Līdz ar to būtu vērtīgi analizēt sīkāk minēto AII pieredzi un izmantotās pieejas praksē, lai apkopotu informāciju par šo AII pieredzi, kā arī konstatētu labās prakses piemērus, kas varētu kalpot kā metodiskais atbalsts citām iestādēm MR un ĀF atzīšanas pakalpojumu paplašināšanā.

Aptaujā tika noskaidroti **biežākie šķēršļi pozitīva MR un ĀF atzīšanas lēmuma pieņemšanai** (skatīt 3. tabulu) aptaujātajās iestādēs (atvērti jautājumi), lai, balstoties uz iegūto informāciju, izvērtētu iespējamos veidus vai pasākumus atbalsta sniegšanai AII atzīšanas pakalpojumu īstenošanā.

3. tabula. Biežākie šķēršļi pozitīva MR un ĀF atzīšanas lēmuma pieņemšanai (skaits un %)

MR atzīšana (N=39)			ĀF atzīšana (N=26)		
Šķēršļi	Skaits	% no resp. skaita	Šķēršļi	Skaits	% no resp. skaita
Neatbilstoši mācīšanās rezultāti	21	53,8	Neatbilstība studiju kursu un/vai prakses saturam	11	42,3
Neatbilstošs mācīšanās rezultātu apjoms (kredītpunkti)	19	48,7	Nepietiekami pierādījumi par iepriekšējo pieredzi vai mācīšanos	9	34,6
Nepietiekami pierādījumi par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem	12	30,8	Nepietiekama profesionālā pieredze vai mācīšanās (apjoms, ilgums)	5	19,2
Nav atbildes	7	17,9	Nav šķēršļu	4	15,4
Neatbilstošs mācīšanās rezultātu līmenis	4	10,3	Nav atbildes	20	76,9
Nav šķēršļu	4	10,3	Cita atbilde	10	38,5
Cita atbilde	10	25,6	Kopā:	59	
Kopā:	77				

Saskaņā ar aptaujas rezultātiem sekmīgai MR un ĀF atzīšanai traucē vērtējamo mācīšanās rezultātu vai pieredzes neatbilstība noteiktam studiju kursu vai programmas saturam, tāpēc rodas jautājums, vai kandidāti nav atbilstoši analizējuši savas zināšanas, prasmes un kompetences, vai kandidātiem ir vai nav pieejama informācija par attiecīgo studiju kursu vai programmu saturu (kuras ietvaros notiek atzīšana), kā arī kādā pakāpē un cik detalizēti tiek salīdzināti kandidāta iepriekš sasniegtie mācīšanās rezultāti un AII studiju kurss vai programma. Aptaujas rezultāti neatklāj, kā notiek iepriekšējo mācīšanās rezultātu analīze, taču respondenti izceļ pierādījumu un dokumentu trūkumu, kas apliecinātu kandidātu iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus un/vai pieredzi. Nepietiekami pierādījumi par iepriekšējo mācīšanos vai darba pieredzi arī raisa virkni jautājumu, piemēram, par AII sniegto konsultāciju saturu (īpaši par dokumentiem, kas varētu tikt uzskatīti par pietiekamiem pierādījumiem), kā arī par pierādījumu formu, veidu un saturu – kāda informācija tiek uzskatīta par pietiekamu un ticamu pozitīva atzīšanas lēmuma pieņemšanai. Vienlaicīgi arī divi respondenti minēja, ka ĀF atzīšana ir saistīta ar ievērojamu administratīvo slogu, kuru personāla darba noslodzes dēļ, nav iespējams kvalitatīvi vadīt, līdz ar to var pastāvēt iespēja – AII pietrūkst resursu atzīšanas lēmumu pieņemšanai vajadzīgo pierādījumu vākšanai, apstrādei un analīzei.

Nākamajā aptaujas jautājumā tika noskaidroti **galvenie iemesli MR un ĀF atzīšanai** (vairāku atbilžu jautājums). Analizējot aptaujas rezultātus, var secināt, ka MR atzīšana galvenokārt tiek pieprasīta studiju uzsākšanas vai turpināšanas kontekstā, lai samazinātu studijām nepieciešamo laiku un citus resursus. Līdzīgi arī ĀF atzīšanas gadījumā kandidātiem ir būtiski samazināt studijām veltīto laika posmu, lai studijās nebūtu atkārtoti jāmācās iepriekš apgūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

Secinājumi par aptaujas rezultātiem

Kopumā aptaujas rezultāti ļauj secināt, ka AII ir uzkrājušas pieredzi MR atzīšanā, savukārt ĀF atzīšanas pakalpojumu sniegšanas tvērums ir ierobežots. Analizējot konkrētu AII datus, vērojams, ka lielāko daļu MR un ĀF atzīšanas pakalpojumu nodrošina neliels skaits AII, kurām tādējādi ir iespēja attīstīt procedūras un praksi un sniegt metodisku atbalstu citām iestādēm.

Galvenie šķēršļi atzīšanas veikšanai ir iepriekšējās mācīšanās un/vai pieredzes neatbilstība studiju kursu vai programmas prasībām kompleksā ar nepietiekamiem pierādījumiem par kandidātu iepriekš apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm un to apjomu. Aptaujas rezultāti norāda, ka, iespējams, AII spēja nodrošināt atzīšanas pakalpojumus var korelēt ar tās izmēru (personāla ziņā) un īstenoto studiju programmu skaitu. Līdz ar to AII būtu vajadzīgs metodisks atbalsts un vadlīnijas, kā caurskatāmi un mērķtiecīgi organizēt MR un ĀF atzīšanas procesu iestādē. Vienlaicīgi būtu jānodrošina arī aktīvāka iedzīvotāju (ne tikai studentu) informēšana par atzīšanas iespējām, lai veicinātu iedzīvotāju interesi par atzīšanas pakalpojuma izmantošanu.

3.2. Augstākās izglītības iestāžu pārstāvju interviju galvenie rezultāti

Lai plašāk analizētu AII pieredzi ĀF atzīšanu procesa praktiskajā īstenošanā, tika veiktas piecas strukturētas intervijas ar AII pārstāvjiem. Interviju jautājumi bija iepriekš formulēti (skatīt 3. pielikumā), lai varētu salīdzināt intervējamo sniegto informāciju, kā arī detalizētāku datu iegūšanai tika uzdoti papildu jautājumi.

AII pārstāvju intervija sastāvēja no sešām daļām (t.sk. ievads un noslēgums), kurās kopumā bija ietverti 27 jautājumi. Pirmajā intervijas daļā (pieci jautājumi) par ĀF atzīšanas procesa vispārējo vērtējumu un pieredzi tika noskaidrots, kā ĀF atzīšanas process tiek praktiski organizēts konkrētajā AII un analizēti galvenie iemesli, kāpēc iedzīvotāji izvēlas izmantot atzīšanas pakalpojumus. Otrā daļa (10 jautājumi) par ĀF atzīšanas procesa četru posmu vērtējumu bija veltīta problēmu un labās prakses piemēru identificēšanai, meklējot iespējas procesu atvieglot ar institucionāliem vai tehniskiem līdzekļiem, kā arī atzīšanas lēmumu pieņemšanas kritēriju noskaidrošanai. Trešajā daļā (pieci jautājumi) par informētību tika vērtēts sabiedrības un potenciālo pretendentu informētības līmeni par ĀF atzīšanas iespējām, kā arī analizēti AII izmantotie komunikācijas kanāli. Ceturtajā daļā (seši jautājumi) par labo praksi un ieteikumiem tika apkopoti veiksmīgi ĀF atzīšanas piemēri un priekšlikumi sistēmas uzlabošanai, lai veicinātu pakalpojuma pieejamību un kvalitāti.

Šajā pētījuma daļā piedalījās divu augstskolu un trīs koledžu pārstāvji. Augstskolās ir vairākas fakultātes, kurās īsteno dažādu nozaru studiju programmas; katra koledža īsteno studiju programmas atšķirīgos studiju virzienos. Interviju rezultāti liecina, ka AII īstenoto studiju programmu nozare (virziens) var ietekmēt intervējamo vērtējumu par ĀF atzīšanas procesu. Tātad intervējamo pieredze ietver dažāda izmēra AII, dažādas nozares, kā arī AII ir specifiskas iezīmes, piemēram, viena AII īsteno šauras jomas studiju programmas (ierobežots darba devēju loks nozarē), cita AII studijas nodrošina tikai attālinātā formātā. Saskaņā ar interviju rezultātiem kopumā intervējamo ieņemamais amats AII ir saistīts ar lēmumu pieņemšanu, procesu vadību vai iekšējo noteikumu izstrādi to pārstāvētajās iestādēs. Detalizētu interviju rezultātu aprakstu skatīt 6. pielikumā.

AII pārstāvju vispārējais vērtējums un pieredze ĀF atzīšanas procesa ieviešanā

Kopumā ĀF atzīšanas procesu intervēto AII pārstāvji vērtēja kā pozitīvu un nepieciešamu, īpaši pieaugošās mūžilgās mācīšanās kontekstā. Ņemot vērā to, ka aizvien vairāk AII studentu ir strādājošie, kuriem ir iepriekšējā profesionālā pieredze, pieaug studējošo interese izmantot ĀF atzīšanas pakalpojumus, lai saīsinātu studiju laiku.

Interviju rezultāti (skatīt 6. pielikumu) ļauj secināt, ka kandidāti pozitīvi uztver iespēju samazināt studiju laiku, taču nereti atzīšanas process tiek uztverts kā pārāk sarežģīts un neskaidrs, kurā jāaizpilda daudzi dokumenti. Atzīšanas procesā grūtības rada dažādie ārpus formālās izglītības iegūtie dokumenti, kuros nav norādīts mācību apjoms un mācīšanās rezultāti.

Lai risinātu konstatētās problēmas, AII ir jāveic plaša mēroga un vienlaicīgi individuālas informatīvas aktivitātes, t.sk.:

1) jāizstrādā skaidras iesniegto dokumentu un pierādījumu izvērtēšanas vadlīnijas (valsts līmenī), kas atvieglotu un nodrošinātu caurskatāmu, godīgu un uzticamu atzīšanas mehānisma piemērošanu visās AII;
2) jāizstrādā skaidras vadlīnijas un sagataves (AII līmenī), lai pretendenti apzinātos ĀF atzīšanas procesa prasības un ieguvumus, kā arī pēc tam spētu pieņemt pamatotu lēmumu par pieteikšanos atzīšanas pakalpojuma saņemšanai.

Intervējamo atbildes par ĀF atzīšanas iemesliem norāda, ka principā šos pakalpojumus izmanto AII esošie studenti, lai ietaupītu laiku studijām. Šajā kontekstā ir būtiski, ka AII ir izstrādājušas iekšējo kārtību un vadlīnijas, kas atvieglotu ĀF atzīšanas procesu. Tomēr vēl būtu nepieciešams ieviest papildu pasākumus un aktivitātes, lai rosinātu personas ārpus AII pieteikties ĀF atzīšanas procesam, paplašinot interesentu loku un veicinot pieprasījumu pēc atzīšanas pakalpojumiem dažādu iemeslu dēļ. Tādējādi AII iegūtu plašāku pieredzi ĀF atzīšanas procesa ieviešanā, lai veicinātu procesa kvalitāti un efektivitāti.

AII vērtējums pa ĀF atzīšanas procesa posmiem

Tālākie interviju jautājumi tika strukturēti, ievērojot Eiropas vadlīnijās (2023) norādītos četrus atzīšanas posmus (**mācīšanās rezultātu noteikšana, mācīšanās rezultātu dokumentēšana, mācīšanās rezultātu novērtēšana un mācīšanās rezultātu apstiprināšana**), aplūkojot AII pieredzi katrā no šiem posmiem. Intervijās AII pārstāvji vairāk raksturoja MR un ĀF atzīšanas procesa uzsākšanas problemātiku, kā arī ĀF atzīšanas procedūru kopumā (skatīt 6. pielikumu).

Mācīšanās rezultātu noteikšanas posmā AII izvērtē, vai un kādi pārbaudījumi, piemēram, intervijas vai prezentācijas būtu nepieciešami, lai izvērtētu pretendenta sasniegtos mācīšanās rezultātus, tāpēc AII iepriekš ir jānosaka skaidri vērtēšanas kritēriji. Interviju rezultāti parāda, ka šī atzīšanas posma pilnveidei vajadzētu nodrošināt valsts mēroga metodisko atbalstu, lai AII varētu izvērtēt citu iestāžu izsniegtos izglītības dokumentus, jo AII grūtības rada valsts regulējuma par MR un ĀF atzīšanas kārtību interpretācija un piemērošana praksē. Intervēto AII pārstāvji minēja trīs pieejas, kas tiek izmantotas mācīšanās rezultātu noteikšanā:

- Salīdzinājuma tabulas: balstoties profesijas standartā, atbilstoši katram studiju kursam un/vai programmai AII ir izveidota salīdzinošā tabula mācīšanas rezultātu noteikšanai.
- Mācīšanās rezultātu matricas: katra studiju kursa un/vai programmas zināšanām, prasmēm un kompetencēm AII ir izstrādāta matrica, pret ko tiek veikta sasniegto mācīšanās rezultātu salīdzināšana.
- Individuāla pieeja: programmu direktors katrā gadījumā veic padziļinātu iesniegumā norādīto sasniegto mācīšanās rezultātu analīzi (intervējamie nenorādīja, ka pastāvētu vienota AII metodika vai vadlīnijas, kuras programmu direktori izmantotu mācīšanās rezultātu noteikšanā, līdz ar to šī pieeja iekļauj augstu subjektivitātes risku).

Intervijās AII pārstāvji ierosināja veicināt pieredzes apmaiņu starp AII un ieviest vienotas vadlīnijas ārpus formālās izglītības iegūto kvalifikācijas līmeņu noteikšanai. Tāpat tika uzsvērta ĀF atzīšanas procesa digitalizācijas nozīme, veicinot un nodrošinot dokumentu apriti AII iekšējās elektroniskās sistēmās.

Atbildot uz jautājumiem par **mācīšanās rezultātu dokumentēšanas** posmu, AII pārstāvji pārsvarā raksturoja ĀF atzīšanas procesu kopumā un norādīja, kā dokumentos tiek atspoguļots atzīšanas procedūra un rezultāts. Intervējamie pārsvarā runāja par atzīšanas procesa administratīvo dokumentāciju AII ietvaros nevis par profesionālās pieredzes un neformālas izglītības dokumentāciju, kas tiek izmantota kā pierādījumi atzīšanā. Var secināt, ka AII galvenokārt paļaujas uz iekšēji

izstrādātu ĀF atzīšanas kārtību un kā būtiskākais uzlabojums nākotnē varētu būt plašāka digitalizācija un vienota datu apmaiņa starp iestādēm.

Kā būtisks kavēklis atzīšanas procesā intervijās tika norādīta apgrūtināta piekļuve iepriekš iegūtās izglītības saturiskajai informācijai (apjoms, mācīšanās rezultāti u.c.). Turklāt, nav arī vienotas pieejas pierādījumiem, kas varētu apliecināt profesionālo pieredzi. Saskaņā ar interviju rezultātiem, mācīšanās rezultātu dokumentācijas posmā ĀF atzīšanā visbiežāk pretendentiem jāiesniedz šāda dokumentācija:

- izvērsts dzīves gājums (CV);
- darba devēja izziņa (darba pienākumu apraksts, amats, nodarbinātības periods);
- amata apraksts;
- izglītības dokumenti un apliecības (ar skaidru informāciju par izglītības saturu un apjomu).

Apkopojot interviju rezultātus, var secināt, ka AII pārstāvji vairāk raksturoja iekšējo atzīšanas kārtību, minot veiktās darbības un izstrādāto dokumentāciju. Lielākā daļa AII biežāk atzīst formālajā izglītībā sasniegtos mācīšanās rezultātus, lai arī studiju kursu un programmu apraksti bieži nav pieejami un informācijas iegūšana mēdz būt ilgstoša, birokrātiska un nereti rada papildu izmaksas pretendentiem. Lielākas grūtības rada ĀF atzīšana, jo trūkst pierādījumu par pretendentu sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem. Lai atvieglotu gan MR, gan ĀF atzīšanu, intervējamie uzsvēra, ka būtu svarīgi veicināt informācijas apmaiņu starp dažādām izglītības iestādēm. Elektronisku datubāžu vai reģistru izveide šajā ziņā varētu sniegt ievērojamu atbalstu. Interviju rezultāti liecina, ka būtu nepieciešams veikt plašāku analīzi par praktiskiem jautājumiem un risinājumiem, piemēram, par datubāzes tehnisko izveidošanu un uzturēšanu (atbildīgā iestāde un vajadzīgie resursi), AII autonomija un intelektuālā īpašumtiesības, studiju kursu aprakstu aktualizēšana un arhivēšana, kā arī personas datu regulējums un aizsardzība.

Mācīšanās rezultātu novērtēšanas posmā būtu jāveic mācīšanās rezultātu analīze, lai varētu spēt pieņemt lēmumu par atzīšanu vai neatzīšanu. Līdzīgi kā jautājumos par iepriekšējiem atzīšanas procedūras soļiem AII pārstāvji vairāk pievērsās ĀF atzīšanas procesam kopumā. Tomēr intervijās tika atklātas vairākas metodes, kas izmantotas kā vienots kopums vai atsevišķi papildu mehānismi, lai novērtētu iepriekšējās neformālās izglītības un profesionālās pieredzes satura atbilstību studiju kursam un/vai programmai (skatīt 4. tabulu).

4. tabula. AII pārstāvju intervijās minētās ĀF atzīšanā izmantotās mācīšanās rezultātu novērtēšanas metodes

Metode	Apraksts	Identificētie metodiskie riski un kavēkļi
Formāla dokumentu izvērtēšana	Iesniegto dokumentu saturiskā izvērtēšana, atbilstoši studiju kursa un/vai programmas prasībām (saturs un apjoms)	• Nozares izglītības dokumentu izvērtējams atbilstoši „reputācijai", būtiski ietekmē komisijas pārstāvju zināšanas par nozari • Darba devēju izziņu satura uzticamība • Grūtības piekļūt informācijai par neformālās izglītības programmu saturu un apjomu, kvalitātes vērtēšanas pārbaudi
Intervijas	Izvērstas pārrunas ar kandidātu	• Nav piemērojama praktisko prasmju pārbaudei • Augsts subjektivitātes risks

Metode	Apraksts	Identificētie metodiskie riski un kavēkļi
		• Nav skaidri nostiprināti kvalitātes un vērtēšanas kritēriji
Papildu pārbaudījumi/ eksāmeni	Komisija nosaka papildu eksāmenus vai pārbaudījumus, lai pārliecinātos par pretendenta zināšanām, prasmēm un kompetencēm	• Papildu slodze AII personālam • Kandidāti nereti atsakās no papildu pārbaudījumiem, līdz ar to arī no atzīšanas
Praktiskas demonstrācijas	Praktiska studiju kursā un/vai programmā apgūstamo zināšanu, prasmju vai kompetenču demonstrācija	Piemērojama tikai praktisko iemaņu pārbaudei

Interviju rezultāti liecina, ka mācīšanās rezultātu novērtēšanai ĀF atzīšanas procesā AII pārsvarā izmanto pārbaudījumus un/vai intervijas. AII pārstāvji uzsvēra nepieciešamību nodrošināt vienādu pārbaudījumu kārtību ĀF atzīšanas un parastajā studiju procesā[37]. Līdzīgi kā citos ĀF atzīšanas posmos, problēmas rada nepietiekama informācija pretendentu iesniegtajos izglītības dokumentos, lai salīdzinātu pretendentu sasniegtos mācīšanās rezultātus ar studiju kursu saturu. Kā potenciālie uzlabojumi tika nosaukta vienota parauga dokumentācija un biežāka pieredzes apmaiņa starp augstākās izglītības iestādēm.

Atzīšanas pēdējā **mācīšanās rezultātu apstiprināšanas** posmā tiek veikta noteikto, dokumentēto un novērtēto mācīšanās rezultātu galīgā izvērtēšana, ko apliecina izsniegts dokuments (piemēram, kvalifikācija vai tās daļa). Interviju rezultāti liecina, ka praksē šis posms nereti netiek izdalīts kā atsevišķa darbība un tiek uztverts kā samērā tehnisks uzdevums, kurā informācija par vērtējumu tiek ievadīta AII elektroniskajā sistēmā.

Intervējamo atbildes arī rosina izdarīt secinājumus, ka AII pārstāvju zināšanas un izpratne par iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas posmu raksturošanai izmantoto terminoloģiju, iespējams, nav pilnvērtīga. Piemēram, intervijās AII pārstāvji pārsvarā runāja par atzīšanas procesu kopumā, nereti sīkāk neaprakstot konkrētajam mācīšanās rezultātu atzīšanas posmam raksturīgās praktiskās darbības. Tā kā ĀF atzīšana AII ir salīdzinoši jauns pakalpojums, nepieciešams nodrošināt AII darbiniekiem plašāku informēšanu par iepriekšējo mācīšanās rezultātu atzīšanu un veicināt pieredzes apmaiņu starp AII par atzīšanas procesa mērķiem un principiem.

Sabiedrības informētība par ĀF atzīšanas procesu

Apkopojot interviju rezultātus (skatīt 6. pielikumu) par sabiedrības informētību, vairums AII pārstāvju uzskatīja, ka iedzīvotāji nav pietiekami informēti par ĀF atzīšanas pakalpojumiem. Pārsvarā iedzīvotāji par atzīšanas iespējām uzzina, iesniedzot dokumentus studijām vai arī studiju laikā. Informācijas publicēšana AII mājaslapās nav pietiekama, tāpēc būtiska individuāla un aktīva AII komunikācija (tiešsaistes semināru un konsultāciju veidā) ar sabiedrību un studentiem. Tā kā pretendentiem bieži trūkst izpratnes par atzīšanas procesu un apjomu, kuru iespējams atzīt, kā arī regulējumi par atzīšanu ir samērā sarežģīti, AII personālam jāiegulda ievērojami resursi, skaidrojot pieņemtos lēmumus un palīdzot pretendentiem sasaistīt profesionālo pieredzi ar studiju programmas

[37] MK (2018). MK noteikumu Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.) 14. punkts: „14. Ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās un atzītās zināšanas, prasmes un kompetences nevar uzskatīt par attiecīgās studiju programmas gala pārbaudījumu, valsts pārbaudījumu vai noslēguma pārbaudījumu – profesionālās kvalifikācijas eksāmenu vai promocijas darbu." Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

mācīšanās rezultātiem. Lai veicinātu sabiedrības izpratni, AII rosina rīkot diskusijas publiskajā telpā, sociālos medijos, izmantojot pieredzes stāstus un akcentējot ĀF atzīšanas procesa reālos ieguvumus.

Labā prakse un ieteikumi pilnveidei

Interviju rezultāti liecina, ka ĀF atzīšanas pakalpojumi ir noderīgi profesionālajai izaugsmei un studiju laika saīsināšanai, jo pretendenti var iegūt kvalifikāciju ātrāk, kas var palīdzēt iegūt vēlamo darbu. Sekmīga ĀF atzīšanas procesa nodrošināšanai vajadzīgs individuāls atbalsts pretendentiem un konsultācijas. AII sniegtais atbalsts ietver ne tikai administratīvo palīdzību dokumentu aizpildīšanā, bet arī akadēmiskā personāla iesaisti pieteikumu satura izvērtēšanā, kas mazina pretendentu uztraukumu un iedrošina tos izmantot šo pakalpojumu. Lai veicinātu ĀF atzīšanas procesa caurskatāmību un novērstu negodprātīgas prakses riskus, svarīgi precizēt normatīvos aktus, sniegt metodisko atbalstu AII un nodrošināt, ka atzīšana balstās uz reālām zināšanām un prasmēm, nevis tikai formāliem maksājumiem.

Secinājumi par interviju rezultātiem

Visās AII, atbilstoši valsts normatīvajam regulējumam, ir izveidotas komisijas ĀF atzīšanas pieteikumu izvērtēšanai, tomēr to skaits un sastāvs būtiski atšķiras pa AII atkarībā no to izmēra (studiju programmu un personāla skaita). Komisijās nozīmīga loma ir studiju programmu direktoriem kā satura ekspertiem. Studenti galvenokārt izmanto atzīšanas pakalpojumus, lai saīsinātu studiju laiku un slodzi, taču procesu apgrūtina sarežģīti formulētais valsts normatīvais regulējums, kas AII līmenī pieļauj atšķirīgas interpretācijas un rada būtisku administratīvo slogu.

Mācīšanās rezultātu noteikšanā un novērtēšanā AII izmanto dažādas metodes (dokumentu analīzi, intervijas, eksāmenus), taču visos posmos būtiskākā problēma ir nepietiekama informācija iesniegtajos ĀF izglītības dokumentos par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem un apjomu. Mācīšanās rezultātu dokumentēšanu un apstiprināšanu ievērojami atvieglotu vienotu datubāžu un digitālu risinājumu ieviešana, kas ļautu AII operatīvāk apmainīties ar informāciju un samazinātu papīra dokumentu apriti. Prakses līmenī AII faktiski neizdala mācīšanās rezultātu apstiprināšanas posmu, jo tas tiek uztverts kā samērā tehnisks uzdevums, ievadot datus par vērtējumu AII elektroniskajā sistēmā.

Kopumā AII atzina, ka iedzīvotāju zināšanas par ĀF izglītības atzīšanas iespējām ir nepietiekamas, un potenciālie pretendenti par šo pakalpojumu visbiežāk uzzina tikai pēc studiju uzsākšanas vai individuālu konsultāciju laikā. Informācijas izvietošana mājaslapās nav efektīva, tādēļ nepieciešamas valsts mēroga kampaņas, sociālo mediju aktivitātes un ciešāka sadarbība starp ministriju, darba devējiem un AII, lai skaidrotu ĀF atzīšanas procesa reālos ieguvumus.

Veiksmīgai ĀF atzīšanas pieteikuma sagatavošanai kritiski svarīgs ir AII personāla sniegtais individuālais atbalsts un konsultācijas, kas palīdz pretendentiem sasaistīt viņu pieredzi ar mācīšanās rezultātiem un mazināt uztraukumu par procesa norisi. Vienlaicīgi ir jānodrošina godprātīga prakse un izglītības kvalitāte, novēršot nepamatotu ĀF izglītības dokumentu vai profesionālās pieredzes atzīšanu, tāpēc būtu jāpilnveido valsts normatīvie akti, jāsniedz metodiskais atbalsts AII un jāveicina pieredzes apmaiņu starp tām.

Interviju rezultāti parāda, ka ĀF izglītības dokumentos trūkst informācijas par detalizētiem mācīšanās rezultātiem un stundu skaita, kas apgrūtina atzīšanu, tāpēc AII pārstāvji ierosināja gan stiprināt normatīvo bāzi šajā kontekstā, gan izstrādāt digitālus risinājumus informācijas aprites nodrošināšanai. AII pārstāvji vairākkārt uzsvēra, ka nepieciešams pārskatīt un pilnveidot MK noteikumus par atzīšanu, kā arī izstrādāt vienotas valsts līmeņa vadlīnijas, lai sniegtu AII metodisku atbalstu un veicinātu līdzvērtīgu izpratni un praksi. AII novērojumi liecina, ka praksē AII jāveic ievērojams skaidrojošais darbs un jāsniedz individuāls atbalsts pretendentiem, jo process ir sarežģīts, lai gan tas ļoti noderīgs tālākajai izglītības un karjeras izaugsmei.

3.3. Augstākās izglītības iestāžu mērķa grupas diskusijas rezultāti

Mērķa grupas diskusija, kurā piedalījās deviņi AII pārstāvji, norisinājās attālināti 2025. gada 16. oktobrī[38] (ilgums apmēram 105 minūtes). Diskusijā piedalījās valsts un fizisku/juridisku personu dibinātas AII; pētījumā iekļautās iestādes īsteno gan šauras specializācijas studiju programmas, gan plaša klāsta studiju virzienus. Diskusiju dalībnieki pārstāvēja piecas augstskolas, vienu augstskolas struktūrvienību un trīs koledžas. Diskusijā iesaistītās AII pirms tam bija aizpildījušas arī AII aptaujas anketu. Diskusijas mērķis bija apspriest šādus jautājumus:

- Atzīšanas procesa organizēšana – atzīšanas pamatprincipus nosaka MK noteikumi (2018)[39], kas paredz, ka AII izstrādā iekšējo kārtību, kurā skaidri nosaka, kā novērtē un atzīst ārpus formālās izglītības, iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtos mācīšanās rezultātus, līdz ar to procesa organizācija starp iestādēm var atšķirties.
- Būtiskākie šķēršļi un barjeras veiksmīgai procesa organizēšanai.
- Sabiedrības informētība par atzīšanu – AII pārstāvju pieredze, saskaroties ar pretendentiem un to informētību par pakalpojumu (diskusijas struktūru skatīt 4. pielikumā).

Ievērojot MK noteikumos (2018) minēto, pamatstruktūra atzīšanai ir vienota, t.i., tiek veidota komisija, kas izvērtē pretendenta iesniegto dokumentāciju un nepieciešamības gadījumā nosaka papildu pārbaudījumus, lai pieņemtu lēmumu, kuru reģistrē atbilstoši ārējam regulējumam. Tomēr katrā diskusijā pārstāvētajā AII process tiek organizēts nedaudz savādāk, lai nodrošinātu procesa caurskatāmību un to pielāgotu AII struktūrai, īstenotajam studiju procesam, pieejamajiem tehniskajiem risinājumiem, kā arī īstenoto studiju programmu specifikai. Lai mazinātu administratīvo slogu, MR atzīšana tiek uzsākta pēc personas iesnieguma tikai pēc tam, kad persona jau ir parakstījusi līgumu par studiju uzsākšanu, līdz ar to iedzīvotāji nevar vērsties AII pirms studiju uzsākšanas, lai noskaidrotu iespējamo studiju slodzes un/vai maksas samazinājumu, kāds būtu iespējams, veicot iepriekšējās mācīšanās un pieredzes atzīšanu.

Iepriekš iegūtās izglītības atzīšanas organizēšana – kopīgais, atšķirīgais un šķēršļi

Kā minēts iepriekš, neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanas procesā pastāv četri posmi: noteikšana, dokumentēšana, novērtēšana un apstiprināšana[40], tāpēc diskusijas rezultāti aprakstīti saskaņā ar šiem soļiem. Ņemot vērā diskusijas rezultātus un saskaņā ar Eiropas vadlīnijām (2023), kurās norādīts – dokumentēšanas posms papildina noteikšanas posmu[41], abi posmi, analizējot diskusijas rezultātus, ir apvienoti.

Mācīšanās rezultātu noteikšana un dokumentēšana

Nevienam no diskusijas dalībniekiem darba pienākumi nav primāri saistīti ar kvalifikāciju atzīšanas jautājumiem un konsultāciju sniegšanu interesentiem. Minētie darba uzdevumi ietilpst AII studiju daļas darbinieku pienākumos, kuru ietvaros AII darbinieki konsultē interesentus un pieņem personu iesniegumus un to pielikumus, kas apliecina iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus. Retākos

[38] Datu vākšanu nodrošināja pētījuma centrs SKDS sadarbībā ar Latvijas NKP.
[39] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu
[40] Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejamas: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf
[41] Turpat. „Dokumentēšanas posms papildina noteikšanas posmu, proti, tajā tiek dokumentēti mācīšanās rezultātu pierādījumi un liecības"

gadījumos pretendenta konsultēšanas procesā ir iesaistīts konkrētās studiju programmas direktors, kam iesniegums tiek adresēts. Tātad persona vēršas studiju daļā, kuras darbinieki viņu konsultē par iesnieguma aizpildīšanu un nepieciešamo dokumentāciju. Studiju daļas pārstāvis arī veic sākotnējo dokumentu pārbaudi – autentiskums un satura formālā izvērtēšana (informācija par mācību apjomu un saturu).

Diskusijas laikā tika identificēts, ka mācīšanās rezultātu noteikšanas un dokumentēšanas atzīšanas posmi rada vienu no ievērojamākiem administratīviem slogiem un prasa visvairāk laika. Šie posmi ir laikietilpīgi, jo pretendentiem nepieciešamas individuālas konsultācijas un jāveic rūpīga sākotnējā iesniedzamo dokumentu izvērtēšana. Dokumentu sākotnējā izvērtēšana ievērojami apgrūtina iesniegto dokumentu satura nepilnības, kas arī būtiski ietekmē iepriekš iegūtās izglītības satura un apjoma novērtēšanu. Noteikšanas un dokumentēšanas posmā notiek pierādījumu vākšana – mācību aprakstu, izglītības dokumentu, sekmju izrakstu un studiju kursu aprakstu apkopošana.

Šajā posmā arī atklājas arī būtiskākie šķēršļi, kas kavē sekmīgu atzīšanas veikšanu. Diskusijas dalībnieki kā nozīmīgākos šķēršļus, kas apgrūtina vērtēšanu un var padarīt atzīšanu dārgāku, nosauca:

- nepilnības iepriekš izsniegtajos izglītības dokumentos – neskaidrs mācību/studiju saturs un apjoms, t.i., nav iespējams noteikt mācīšanās rezultātus un stundu skaitu, lai saprastu, vai iepriekšējā mācīšanās atbilst studiju kursam un programmai un ir pietiekamā apjomā, lai iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus varētu atzīt;
- ārvalstu dokumentu notariālo tulkojumu trūkums – lai arī tulkojumu iespējams nodrošināt, tas var būtiski sadārdzināt atzīšanu; turklāt, arī nav garantijas, ka noteiktos dokumentus būs iespējams atzīt konkrētas studiju programmas ietvaros, pirms tie ir iztulkoti;
- arhīva izziņu nepieejamība – nav pieejama informācija par iepriekšējās izglītības saturu, vai arī izziņu saņemšana ir dārga un var neattaisnot ieguldītos resursus.

Tikai pēc iesnieguma un tā pielikumu saņemšanas dokumenti tiek sūtīti noteiktā studiju programmas direktoram vai studiju kursa vadītājam, kas veic iesniegto dokumentu saturisko analīzi un atbilstības izvērtējumu. Studiju programmas un/vai studiju kursa vadītājs, pamatojoties uz analīzes rezultātiem, arī sagatavo ieteikumus atzīšanas komisijai.

Ņemot vērā AII specifiku, iesniegumu saņemšana un komisijas sasaukšana katrā AII tiek organizēta nedaudz atšķirīgi, t.i., MR atzīšanas process tiek pielāgots katras AII struktūrai un studiju procesa organizēšanai. Mērķa grupas diskusijas laikā tika novēroti trīs veidi, kā tiek organizēta atzīšana:

- Atzīšana tiek organizēta vienu reizi studiju cikla ietvaros, iesniegumu par atzīšanu sagatavo vienlaikus vai īsi pēc studiju līguma sagatavošanas, tātad pretendentu iesniegumi tiek pieņemti, tikai uzsākot studijas. Šāda pieeja AII atvieglo studiju plānu izstrādi, individuālais studiju plāns tiek izveidots vienu reizi (viena AII). Lai arī AII norāda, ka persona var iesniegt papildu atzīšanas iesniegumus arī pēc studiju uzsākšanas, tomēr viņi tiek aicināti iesniegt dokumentus par iepriekšējās mācīšanās atzīšanu tikai vienu reizi. Tādēļ, lai arī šāda pieeja AII atvieglo studiju procesa plānošanu, tā var negatīvi ietekmēt studējošos, jo var rasties pārpratumi, kā rezultātā persona nevēlas pieteikties atzīšanai vai uzskata, ka turpmāka atzīšana nav iespējama. Ņemot vērā to, ka šobrīd aizvien populārāka kļūst īsu kursu apguve[42], kas var tikt organizēta paralēli studijām, studējošais, iespējams, daļēji vai pilnībā atkārtoti apgūst saturu, kuru jau ir apguvis paralēli studijām.
- Atzīšana tiek organizēta katra semestra sākumā (viena AII). Ja students vēlas atzīt vairākus iepriekš apgūtus studiju kursus, bet šie kursi studiju plānā paredzēti dažādos semestros, personai ar iesniegumu atkārtoti jāvēršas katra semestra sākumā. Šāda pieeja nodrošina daudz elastīgāku atzīšanas praksi, jo MR atzīšanu iespējams veikt katra semestra sākumā,

[42] Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP, Līce, A. (2021). Mikrokvalifikācijas Latvijā. Pētījuma ziņojums. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/zinojums_mikrokvalifikacijas-latvija_2021.pdf

attiecīgi personai ir iespēja atzīt iepriekšējo izglītību, kas apgūta gan pirms studiju uzsākšanas, gan paralēli studijām iegūto izglītību.

- Atzīšana tiek organizēta pēc studējošā pieprasījuma jebkurā studiju posmā (divas AII). Studējošais atzīšanai var pieteikties jebkurā laikā, kas nodrošina daudz elastīgāku pieeju studiju plānošanā, tomēr vienlaikus šāda atzīšanas prakse sarežģi un palielina administratīvo slogu AII studiju procesa organizēšanai.

Diskusiju rezultāti ļauj secināt, ka mācīšanās rezultātu noteikšana un dokumentēšana ir viens no administratīvi vissarežģītākajiem un resursu ietilpīgākajiem atzīšanas posmiem, jo ir nepieciešamas individuālas konsultācijas un detalizēta iesniegto dokumentu satura izvērtēšana. Būtiskākie šķēršļi sekmīgai atzīšanai ir saistīti ar nepietiekamu informāciju iesniegtajos dokumentos un ar šīs informācijas ieguvi saistītajām papildu izmaksām. Saskaņā ar diskusiju rezultātiem AII izvēlētā atzīšanas procesa organizēšanas kārtība tieši ietekmē līdzsvaru starp AII administratīvo slogu un elastīgu pieeju (laika ziņā) atzīšanas pakalpojumiem.

Mācīšanās rezultātu novērtēšana

Iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšanu AII veic šim mērķim izveidota komisija, kura vērtē iesniegtos dokumentus un to atbilstību studiju programmā sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem. Katrā AII, kuras pārstāvis piedalījās diskusijā, ir izstrādāti novērtēšanas kritēriji un nosacījumi, pēc kuriem tiek noteikta iesniegto dokumentu satura atbilstība studiju programmas mācīšanās rezultātiem. Kritēriji tiek izstrādāti atbilstoši studiju virziena un programmas prasībām, tomēr visi diskusijas dalībnieki minēja vairākas kopīgās iezīmes (skatīt 3. tabulu). Lai arī mācīšanās rezultātu dokumentēšanas posmā jau tiek pievērsta uzmanība iepriekšējās izglītības pierādījumiem, kā arī tiek saņemts studiju programmas vai kursa vadītāja ieteikums, komisija, lai garantētu studiju kvalitātes saglabāšanu, nodrošina skrupulozu iesniegto dokumentu izvērtēšanu (saturs, apjoms, apguves laiks), tā arī novērtē pretendenta norādīto mācīšanās rezultātu atbilstību konkrētās studiju programmas mācīšanās rezultātiem. Novērtēšanas laikā nereti tiek lūgta papildu informācija, retākos gadījumos tiek rīkotas pārrunas ar kandidātu. Komisija, atkarībā no konkrētā gadījuma, pamatojoties uz studiju programmas direktora ieteikumu, lemj par papildu pārbaudījumiem, atzīšanu vai atzīšanas atteikumu.

5. tabula. Diskusijā identificētie mācīšanās rezultātu novērtēšanas kritēriji un metodoloģija

Kritērijs	Pieeja	Rezultāts / vērtēšana / ietekme
Mācīšanās apjoms	Prasība pēc identiska vai lielāka mācīšanās apjoma.	Stingra kvantitatīvā atbilstība (stundās vai kredītpunktos, kur iespējams).
Mācīšanās saturs	Iesniegto dokumentu saturiskais audits. Īpaši būtisks reglamentētājās profesijās.	Saturam jāatbilst studiju kursam gan pēc būtības, gan zināšanu, prasmju un kompetenču līmenim. Svarīga terminoloģijas sakritība (būtiski studiju programmās un/vai kursos, kas tiek īstenoti svešvalodā).
Noilgums	Iepriekšējās izglītības apguves periods pretstatā nozares attīstībai.	Individuāls komisijas vērtējums (bieži prasība, ka ne senāk kā pirms 5–10 gadiem) vai prasība pēc darba pieredzes apliecinājuma (ja iespējams).
Vērtējums	Prakses variē starp vērtējuma pārnesi vai atzīmi „atzīts”/„ieskaitīts”.	Atkarībā no izmantotās metodes var tikt ietekmēta studiju turpmākā gaita (rotācija un budžeta vietas).

Kritērijs	Pieeja	Rezultāts / vērtēšana / ietekme
Atzīšanas apjoms	Tiek atzīts pilns studiju kurss vai daļa no kursa.	AII dažādas pieejas: • pilna studiju kursa atzīšana; • pilna studiju kursa vai studiju kursa daļas atzīšana.

Šajā posmā, līdzīgi kā dokumentēšanas posmā, galvenie kavēkļi saistāmi ar iesniegto dokumentāciju, bet šajā posmā jau tiek pievērsta lielāka uzmanība dokumentu saturam. Diskusijas dalībnieki nosauca šādas grūtības mācīšanas rezultātu novērtēšanas posmā:

- neskaidrības, vai iepriekšējās izglītības apjoms ir pietiekams un skaidri identificējams, lai to atzītu kā noteiktu skaitu kredītpunktus;
- nepietiekama informācija, vai iepriekšējās izglītības saturs ir ne vien atbilstošs studiju kursam, bet arī nav potenciāli novecojis (iegūts pirms vairākiem gadiem, savukārt nozarē/jomā ir notikušas būtiskas izmaiņas);
- juridiskās neskaidrības saistībā ar „klausītāja" statusā iegūto izglītības atzīšanu;
- subjektivitātes faktors – katrs gadījums tiek izvērtēts individuāli, kas vērtējams pozitīvi, tomēr šāda individuāla izvērtēšana ir pakļauta subjektivitātei un komisijas locekļa individuālajai pieredzei un nozares specifikas pārzināšanai, līdz ar to var tikt apdraudēta konsekventa un godprātīga pieeja atzīšanai.

Mērķa grupas diskusijā piedalījās dažādas AII, attiecīgi arī atzīšanas komisijas darba organizēšana notiek, pielāgojoties katras AII struktūrai un īstenoto studiju programmu specifikai. Diskusijas rezultāti liecina, ka AII izmērs būtiski ietekmē atzīšanas komisijas darba organizēšanu, t.i., jo lielāka AII, jo komplicētāks un laikietilpīgāks ir atzīšanas process. Tātad AII, kurām ir vairākas filiāles un fakultātes un kuras īsteno plašu studiju virzienu piedāvājumu, process tiek organizēts decentralizēti, līdz ar to nereti vienam studiju virzienam tiek veidotas vairākas komisijas, ja studijas norisinās dažādās studiju īstenošanu vietās (studiju procesā var tikt iesaistīti plašāks akadēmiskā personāla loks). Atzīšanas procesa decentralizācija var ietekmēt iesnieguma izskatīšanas laiku, jo ne vien nepieciešams ilgāks laiks komisijas sasaukšanai, bet arī vajadzīgs papildu laiks dokumentu izvērtēšanai (personālam ar mazāku pieredzi nepieciešams ilgāks laiks, lai veiktu iesniegto dokumentu izvērtēšanu un atbilstības novērtējumu). Šajā gadījumā palielinās arī subjektivitātes risks, jo komisiju sastāvs var būtiski atšķirties.

Savukārt nelielas vai specializētas AII (studentu un personāla skaita un īstenoto studiju virzienu skaita ziņā) var nodrošināt ātrāku un konsekventu atzīšanas procesu. Izmaiņas personāla, kas iesaistīts iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanā, sastāvā ir mazākas, tādējādi AII darbiniekiem ir iespēja uzkrāt pieredzi atzīšanas procesa organizēšanā un dokumentu izvērtēšanā. Mērķa grupas diskusijas dalībnieki, kuri pārstāvēja nelielās un specializētās AII, norādīja, ka komisijas sanāksmes iespējams organizēt operatīvāk, jo personāls atrodas vienā ģeogrāfiskā vietā, turklāt tam ir pieredze dokumentācijas izvērtēšanā.

Šauri specializēto AII gadījumā (īsteno programmas, kurās apgūst reglamentētas profesijas, vai vērojama šaura nozares specializācija) AII pārstāvji uzsvēra, ka komisijas locekļi ir labi informēti par izglītības iespējām nozarē, īpaši Latvijā, tādēļ iesniegto izglītības dokumentu novērtēšana ir raitāka un nav tik sarežģīta, kā vispārīgās nozarēs, kur ir plašs loks ar izglītošanās iespējām.

Apkopojot diskusijas rezultātus, var secināt, ka mācīšanās rezultātu novērtēšanas pamatā ir kompleksi kritēriji, kas ietver iepriekšējās izglītības satura, apjoma un laika atbilstību studiju programmai un/vai studiju kursam, t.i., AII izveidotas komisijas veic skrupulozu dokumentu izpēti, lai pieņemtu lēmumu. No vienas puses, katra gadījuma individuāla analīze ir pozitīva un vajadzīga; no otras puses, tādējādi novērtēšana ir tieši atkarīga no komisijas locekļu personīgās pieredzes un

nozares specifikas izpratnes, kas var radīt konsekvences trūkumu MR atzīšanā. Kā norāda diskusiju rezultāti, AII struktūra un izmērs būtiski ietekmē novērtēšanas efektivitāti. Lielās AII ar vairākām struktūrvienībām process ir decentralizēts, sarežģītāks un laikietilpīgāks nekā mazākās vai specializētās AII, kurās personāls atrodas vienuviet un laika gaitā spēj uzkrāt plašāku pieredzi atzīšanā.

Mācīšanās rezultātu apstiprināšana

AII mācīšanās rezultātu atzīšanas komisijas gala lēmums tiek fiksēts protokolā un reģistrēts atbilstoši ārējam normatīvajam regulējumam. Lēmums tiek iekļauts studenta lietā un pēc studiju noslēguma atspoguļots diploma pielikumā.

Līdzīgi kā ar mācīšanās rezultātu noteikšanu un dokumentēšanu, apstiprināšanas posmā nelielās AII var nodrošināt elastīgāku un katram pretendentam piemērotāku pieeju. Lielākas AII nevar optimāli nodrošināt individuālu pieeju katram interesentam, tādēļ nereti netiek nodrošināta daļēja atzīšana, bet gan tiek atzīti pilni studiju kursi nevis to daļas. Līdz ar to, ja tiek nodrošināta daļēja atzīšana, nereti tiek noteikti papildu pārbaudījumi, kā arī atsevišķos gadījumos – studiju maksas daļējs samazinājums, kas apgrūtina studiju kursu docētāja un administrācijas darbu un var radīt pārpratumus studentiem, kuri paši veic studiju apmaksu.

Būtiski norādīt, ka reglamentētajās jomās arī netiek pieļauta iespēja veikt daļēju atzīšanu. Šāds lēmums un pieeja tiek īstenota, lai garantētu studiju kvalitāti. Reglamentētajās profesijās izglītībai jāgarantē, ka tiešām tiek sasniegti plānotie mācīšanās rezultāti, lai mazinātu risku, ka persona, veicot profesionālos pienākumus, nerada kaitējumu sabiedrības drošībai un veselībai.

AII mērķa grupas diskusijā iezīmējās arī būtiska atšķirība tam, kā AII tiek piemērota atzīšana:

- Atzīšana tiek izmantota ne vien studiju slodzes samazināšanai, bet arī studiju maksas samazināšanai.
- Atzīšana piemērojama tikai studiju slodzes samazināšanai un studiju maksa netiek pārrēķināta.

Mērķa grupas diskusijā tika konstatēts, ka atzīšanas procesa ātrumu būtiski ietekmē AII iekšējo sistēmu digitalizācijas līmenis. AII diskusijas rezultāti liecina, ka iestāde, kurā izveidotas stabilas un drošas iekšējās dokumentu aprites sistēmas, iesnieguma izskatīšana var tikt organizēta raitāk. Augsts digitalizācijas līmenis paredz, ka iestāde var nodrošināt drošu iekšējo sensitīvo dokumentu apriti. Tātad visiem atzīšanas procesā iesaistītajiem – gan studiju programmu un studiju kursu direktoriem, gan atzīšanas komisijas locekļiem – var tikt nodrošināta droša attālināta piekļuve visai nepieciešamajai dokumentācijai vienlaikus. Informācijas pieejamība ietekmē arī komisijas lēmuma sagatavošanu un parakstīšanu, izslēdzot nepieciešamību komisijas locekļiem atrasties vienkopus, lai parakstītu dokumentāciju, līdz ar to lēmuma sagatavošana, saskaņošana un parakstīšana aizņem īsāku laiku.

AII iekšējo sistēmu digitalizācija ietekmē arī to, cik produktīvi iespējams organizēt komisijas sēdes attālināti. AII, kurās visa dokumentācija pieejama digitālā formātā, nereti atzīšanas komisijas sēdes mēdz organizēt attālināti, attiecīgi nav nepieciešams plānot komisijas sēdes laikā, kad visi komisijas locekļi atrodas vienā telpā, kas var būt apgrūtinoši, ņemot vērā akadēmiskā personāla darba specifiku.

Analizējot diskusijas rezultātus, jāsecina, ka arī mācīšanās rezultātu apstiprināšanas posmā pieeja ir atkarīga no AII lieluma un studiju jomas specifikas – kādā mērā AII spēj nodrošināt individuālāku un elastīgāku pieeju pretendentiem. Lai gan visos gadījumos atzīšana palīdz samazināt studiju slodzi, atšķiras AII pieeja tam, vai līdztekus slodzes samazināšanai tiek piemērots arī studiju maksas samazinājums. Saskaņā ar diskusijas rezultātiem AII iekšējās lietvedības sistēmas digitalizāciju var uzskatīt par galveno faktoru atzīšanas procesa efektivitātes un ātruma nodrošināšanai. AII ar attīstītām digitālajām sistēmām spēj organizēt raitāku dokumentu apriti un nodrošināt komisijas locekļiem drošu attālinātu piekļuvi informācijai.

Sabiedrības informētība

Balstoties uz mērķa grupas diskusijas rezultātiem, var secināt, ka studentu informētības līmenis par AII sniegtajiem atzīšanas pakalpojumiem ir vērtējams kā salīdzinoši augsts, taču tas bieži ir virspusējs un rada maldīgus priekšstatus par atzīšanas procesu un rezultātu. Savukārt sabiedrības informētība par MR atzīšanu ir salīdzinoši zema.

Diskusijas dalībnieki uzskata, ka potenciālie un esošie studenti par atzīšanas iespējām zina, jo primārie informācijas avoti ir AII mājaslapas, AII organizētās atvērto durvju dienas un ievada lekcijas studiju gada sākumā. Kā viens no efektīvākajiem informēšanas avotiem tika atzīts studentu savstarpējā komunikācija, kas gan būtiski samazina iegūtās informācijas kvalitāti. Tādēļ AII nereti saskaras ar situācijām, ka studenti pārprot vai neizprot atzīšanas iespēju apjomu, jo nav izpratnes par to, ka atzīšanas procesā tiek vērtēts arī iepriekšējās mācīšanās apjoms un saturs un tā atbilstība AII īstenotajiem studiju kursiem.

Secinājumi par diskusijas rezultātiem

Mērķa grupas diskusijas rezultāti parāda, ka mācīšanās rezultātu noteikšana un dokumentēšana ir viens no administratīvi vissarežģītākajiem un resursu ietilpīgākajiem posmiem, jo prasa apjomīgas individuālas konsultācijas un rūpīgu dokumentu satura analīzi. Mācīšanās rezultātu noteikšanu būtiski kavē nepilnības iepriekš izsniegtajos izglītības dokumentos, arhīva izziņu nepieejamība un papildu izmaksas, kas saistītas ar piekļuvi izziņām. Atsevišķos gadījumos papildu izmaksas saistītas ar sasniegto mācīšanās rezultātu apliecinājumu tulkošanu.

Mācīšanās rezultātu novērtēšana balstās uz AII izstrādātiem kritērijiem (saturs, apjoms, noilgums), taču šis atzīšanas posms ir pakļauts subjektivitātes riskam, tā kā lēmumi par atzīšanu ir tieši saistīti ar komisijas locekļu personīgo pieredzi un izpratni par nozari. Diskusijas rezultāti ļauj secināt, ka AII lielums un struktūra (struktūrvienību skaits, personāla un studējošo skaits, īstenoto studiju virzienu skaits) tieši ietekmē atzīšanas procesa efektivitāti un caurskatāmību.

Mācīšanās rezultātu apstiprināšanas posmā AII lietvedības sistēmu digitalizācija ir galvenais faktors atzīšanas procesa ātruma nodrošināšanai, jo ļauj operatīvi un attālināti veikt dokumentu apriti un nodrošināt atzīšanas komisijas darbu. Diskusijā iesaistītajās AII vērojama atšķirīga pieeja saistībā ar studiju maksas samazināšanu, ja atzīšanas rezultātā tiek samazināta studiju slodze.

Kā liecina mērķa grupas diskusijas rezultāti, lai gan studentu informētības līmenis par atzīšanas pakalpojumiem ir salīdzinoši augsts, nereti studentu zināšanas ir virspusējas, radot maldīgus priekšstatus par MR atzīšanas apjomu un kritērijiem. Vispārējā sabiedrības informētība par atzīšanas procesu ir zema, tāpēc būtu nepieciešams veicināt AII spēju informēt iedzīvotājus par atzīšanas iespējām, procesu un ieguvumiem.

4. Publiski pieejamā informācija par iepriekšējās mācīšanās atzīšanas iespējām augstākajā izglītībā

Starptautiskie plānošanas un izvērtēšanas iepriekšējās mācīšanās atzīšanas dokumenti atkārtoti uzsver, ka informācijas pieejamība un konsultācijas ir viens no stūrakmeņiem, lai nodrošinātu iedzīvotājiem piekļuvi iepriekšējās mācīšanās atzīšanas pakalpojumiem un veicinātu to efektivitāti.[43] Skaidra un publiski pieejama informācija ir būtiska vairāku apsvērumu dēļ, jo tā ne vien veido personas izpratni par procesu, bet arī tieši ietekmē lēmumu pieņemšanu atzīšanas procesā un līdz ar to arī pretendenta turpmākās studijas. Tātad mērķauditorijai ir būtiski nodrošināt viegli uztveramu informāciju par izglītības vai studiju programmās sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem (MR) un ārpus formālās izglītības apgūtu un profesionālajā pieredzē iegūtu zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanas pakalpojumu procesu, kritērijiem, izmaksām un ierobežojumiem. Šādas informācijas pieejamība tieši ietekme potenciālo reflektantu/pretendentu lēmuma pieņemšanu par iesaistīšanos studiju procesā.

Precīzas un skaidras publiskas informācijas nodrošināšanai ir vairākas priekšrocības[44]:

1. Tiek novērsta maldīgu priekšstatu veidošanās pirms procesa uzsākšanas (ko un kādiem mērķiem iespējams atzīt, aptuvenās izmaksas).
2. Tiek optimizēti administratīvie resursi, jo pretendenti var izvērtēt un apkopot savu MR un ĀF atzīšanas pierādījumu dokumentāciju, tādējādi saīsinot individuālo konsultāciju ilgumu, kā arī iespējams samazinās nepamatotu vai neatbilstošu iesniegumu skaits, kas tiešā veidā rezultējas augstākās izglītības iestāžu (AII) personāla darba slodzes samazinājumā.
3. Tiek mazināta vilšanās (nepiepildītu cerību) varbūtība, jo pretendenti jau sākotnēji apzinās pakalpojuma tiesisko ietvaru un iespējamo iznākumu, tādējādi paaugstinot vispārējo apmierinātību ar AII komunikācijas kultūru.

Kā minēts „Standartu un vadlīniju kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG)" (2015) 1.4. standartā, „augstskolām/koledžām konsekventi jāpielieto iepriekš noteiktus un publicētus noteikumus, kuri apraksta visu studenta „studiju dzīvi" [..]. [..] Taisnīga augstākās izglītības kvalifikāciju, studiju periodu un iepriekš iegūtās izglītības atzīšana, ieskaitot neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu, ir būtiskas sastāvdaļas, lai nodrošinātu studenta studiju gaitas virzību [..]"[45]. Tātad viens no augstākās izglītības kvalitātes rādītājiem ir skaidras un saprotamas informācijas pieejamība par iepriekšējās mācīšanās pakalpojumiem.

Starptautiskos dokumentos norādīts, ka informācijas pieejamība un sabiedrības informēšana nav tikai atbalsta funkcija, bet gan pamatnosacījums iepriekšējās mācīšanās atzīšanas sistēmas funkcionēšanai. *Cedefop* pārskats par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu ES valstīs (2024)

[43] Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (European Commission), ICF , 3s Unternehmensberatung GmbH (2020). Study supporting the evaluation of the Council Recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning. Pieejams: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ea175fa5-ca31-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en

[44] Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf

[45] Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā, Eiropas Studentu apvienība, Eiropas Universitāšu asociācija, Eiropas Augstākās izglītības institūciju asociācija (2015). Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG). Latviski pieejams: https://www.aika.lv/wp-content/uploads/2019/12/ESG_2015_latviski.pdf // Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG): "Institutions should consistently apply pre-defined and published regulations covering all phases of the student "life cycle", e.g. student admission, progression, recognition and certification." Angliski pieejams: https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

liecina, ka informācijas trūkums šobrīd tiek identificēts kā viens no lielākajiem šķēršļiem[46]. Līdzīgi arī Eiropas vadlīnijās (2023) uzsvērts, ka informācijas pieejamība ir stratēģisks instruments, kas nepieciešams, lai atzīšanas sistēma no „formāli eksistējošas" kļūtu par „praktiski izmantojamu" un personas dzīvē nozīmīgu procesu. Uzsverot šī pakalpojuma nodrošināšanas nozīmi, minēts, ka „atzīšana pamatā balstās uz izpratni par to, ka jebkuras mācības neatkarīgi no to īstenošanas vietas, laika un veida var būt vērtīgas"[47]. Tādēļ ir būtiski nodrošināt saprotamas un skaidrojošas informācijas pieejamību par atzīšanas pakalpojumu, tā skaitā piemērošanas piemēriem. Sniedzot pietiekamu un precīzu informāciju par pakalpojumu, tā iespējām un ierobežojumiem, retāk radīsies situācijas, kurās persona, kura vēršas AII, lai atzītu iepriekš iegūto izglītību un/vai profesionālo pieredzi, būs vīlusies par procesu un līdz ar to arī par AII komunikāciju. Kā liecina mērķa grupu diskusijas un interviju rezultāti, AII personāls nereti saskaras ar gadījumiem, kad pretendentu vēlmes nesakrīt ar reālajām iespējām, ne vien nepietiekama zināšanu, prasmju un kompetenču *portfolio* dēļ, bet arī tādēļ, ka normatīvie akti nosaka konkrētus ierobežojumus, kas attiecināmi, veicot MR un ĀF atzīšanu.

Šajā nodaļā analizēts, kāda informācija par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem pieejama publiskajā informācijas telpā, kuru nodrošina institūcijas, kas ir atbildīgas par nozares politikas veidošanu (Izglītības un zinātnes ministrija) un ieviešanu (Akadēmiskās informācijas centrs – licencēšana un akreditācija augstākās izglītības pakāpē; Izglītības kvalitātes valsts dienests – izglītības iestāžu reģistrācija un izglītības jomu uzraugošā institūcija), kā arī AII (pakalpojuma sniedzējs).

4.1. MR un ĀF atzīšanas pārraudzībā iesaistīto institūciju mājaslapu analīze

MR un ĀF atzīšanas procedūras augstākajā izglītībā Latvijā tiek īstenotas decentralizēti, t.i., par atzīšanas pakalpojumu nodrošināšanu atbildīga katra AII, kas organizē atzīšanu un nosaka atzīšanas kritērijus un izmaksas. Pamatprincipus un atzīšanas normatīvo regulējumu nosaka nozares atbildīgā ministrija – Izglītības un zinātnes ministrija (IZM); normatīvo aktu ievērošanai seko nozares uzraugošā institūcija – Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD); savukārt par izglītības procesa kvalitatīvu īstenošanas uzraudzību atbildīgs ir Akadēmiskās informācijas centrs (AIC). Lai gan MR un ĀF atzīšana augstākās izglītības pakāpē tiek organizēta decentralizēti, var pieņemt, ka sabiedrības informēšanā varētu iesaistīties arī institūcijas, kuras saistītas ar atzīšanas procesiem, jo sevišķi nozares politikas veidotāji. Tādēļ šajā sadaļā uzmanība pievērsta publiski pieejamai, skaidrojošajai informācijai iesaistīto institūciju mājaslapās.

Interviju un diskusiju ar AII pārstāvjiem rezultāti liecina, ka atzīšanas pakalpojumu mērķauditorija ir pieaugušie ar 5–20 gadu profesionālo pieredzi un/vai iepriekšējo izglītību, kuras laikā sasniegtie mācīšanās rezultāti būtu pielīdzināmi augstākajā izglītībā sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem. Tādēļ, veicot mājaslapās pieejamās informācijas izvērtēšanu, primāri uzmanība tika pievērsta sadaļām (ja tādas ir izveidotas), kas adresētas pieaugušo auditorijai vai skar tieši augstāko izglītību. Būtiski arī norādīt, ka šajā pētījumā veiktās intervijas un mērķa grupas diskusija atklāja, ka informācija par MR un ĀF atzīšanas iespējām tiek sniegta personām pēc studiju uzsākšanas konkrētajā AII, tādēļ uzmanība tiks pievērsta arī sadaļām, kas veltītas studējošajiem. Mājaslapu izpēti veica Latvijas NKP laika posmā no 2026. gada 1. jūnija līdz 20. jūnijam.

Informācijas pieejamība Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapā

Pētījumā tika izvērtēta IZM tīmekļa vietnes (izm.gov.lv) latviskā un angliskā versija, lai analizētu, pirmkārt, vai attiecīgā informācija ir publicēta un, otrkārt, kādā mērā tā ir pieejama (klikšķu skaits).

[46] European Commission & Cedefop (2024). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2023 update: overview Report. Publications Office of the European Union. Pieejams: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ef596f6f-05e5-11ef-a251-01aa75ed71a1/language-en

[47] Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf

Izglītība ir viena no IZM kompetences jomām, tāpēc tai veltīta mājaslapas sadaļa „Izglītība", kas lietotājiem pieejama no tīmekļa vietnes galvenās lapas. Šajā IZM mājaslapas sadaļā iekļauta informācija, kas vienlaikus strukturēta atbilstoši mērķauditorijai (pedagogi, skolēni un studenti) un atbilstoši izglītības veidiem (pirmsskola, vispārējā, profesionālā, augstākā un pieaugušo izglītība). Aprakstoša informācijā par izglītības sistēmu kopumā šajā sadaļā nav pieejama. Izglītības sistēmu aprakstoša informācija pieejama IZM mājaslapas angļu valodas versijā. Latviešu valodas lapas versiju veido strukturētas informācijas apakšdaļas.

Ņemot vērā pētījuma tematu – iepriekšējās mācīšanās atzīšana augstākajā izglītībā – un konstatēto pakalpojuma mērķauditoriju, informācijai par MR un ĀF atzīšanu būtu jāatrodas mājaslapas sadaļās, kuras veltītas pieaugušo izglītībai un/vai augstākajai izglītībai. IZM mājaslapas sadaļā „Izglītība" skaidri identificējamas apakšsadaļas „Studentiem", „Augstākā izglītība" un „Pieaugušo izglītība", kuras tika analizētas detalizētāk.

Studentiem veltītā sadaļa sniedz informāciju par stipendiju iespējām un kredītiem. Apakšsadaļā par augstāko izglītību iekļauta konspektīva informācija par augstākās izglītības sistēmu Latvijā, saites uz valsts dibinātām AII un AIC uzturēto e-platformu, kurā var meklēt informāciju par valstī akreditētām augstākās izglītības iestādēm un to studiju programmām. Turklāt, šajā sadaļā iekļauta informācija par virkni projektu, kurus IZM ir īstenojusi augstākās izglītības jomā, tā skaitā statistikas pārskati par augstāko izglītību akadēmiskā gada tvērumā (2018.–2024. gads), kuros nav iekļauta statistika par iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanu. Līdz ar to var secināt, ka IZM mājaslapas sadaļas, kas paredzētas, lai iegūtu pārskatu par augstāko izglītību, nesatur informāciju, kas liecinātu, ka Latvijā pastāv mehānismi, kas nodrošina personai iespējas AII iestāties vēlākos studiju posmos, veicot iepriekšējās izglītības un profesionālas pieredzes atzīšanu.

Kā norādīts apakšsadaļā „Pieaugušo izglītība", Latvijā pieaugušo izglītība tiek īstenota, ņemot vērā to, ka „[p]ieaugušo izglītība nav saistīta ar konkrētu vecuma posmu, bet ar cilvēka motivāciju atgriezties izglītības procesā pēc sākotnējās izglītības pabeigšanas vai pārtraukšanas, lai iegūtu jaunas vai pilnveidotu esošās zināšanas, prasmes un kompetences (t.sk. attieksmes) konkurētspējai darba tirgū un/vai pašattīstībai"[48]. Padziļināti izpētot šīs sadaļas saturu, atrodama informācija, ka pastāv iespēja atzīt ārpus formālās izglītības iegūto profesionālo kompetenci (LKI 1.–4. līmenis, t.i., pilnas profesionālās kvalifikācijas atzīšana, kas nav iespējama LKI 5.–8. līmenī)[49], tomēr nav pieejama informācija par iespējām veikt atzīšanu augstākās izglītības pakāpē studiju turpināšanai.

Informācija par ieviestajiem iepriekšējās izglītības atzīšanas mehānismiem Latvijā IZM mājaslapā atrodama, izmantojot iebūvēto tīmekļa vietnes meklētāju un tajā ierakstot atslēgas vārdus vai to daļas (piemēram, „atzīšana", „atzīt", „vēlākos posmos", „pielīdzināšanā", „studiju rezultātu atzīšana", „neformālās izglītības atzīšana" utt.). Atrastajās satura vienībās pieminēta MK noteikumu (2018) pieņemšana, kā arī dažādi pasākumi, kas tika organizēti, veidojot un nostiprinot iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanas mehānismu augstākajā izglītībā. Šādā veidā arī atrodams AIC kā Latvijas NKP 2018. gadā sagatavotais pašvērtējuma ziņojums „Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā". Tomēr tīmekļa vietnē nav pieejama satura sadaļa, kurā būtu apkopota skaidrojoša informācija par iepriekšējās mācīšanās un profesionālās pieredzes atzīšanas mehānismiem Latvijas izglītības sistēmā, tā skaitā augstākās izglītības sektorā. Pozitīvi vērtējams fakts, ka augstāko izglītību regulējošo normatīvo aktu sarakstā atrodama saite uz MK noteikumiem „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (2018)[50]. Tomēr saites iekļaušanu uz normatīviem aktiem nevarētu uzskatīt par skaidrojošu informāciju, kas būtu viegli

[48] IZM mājaslapa, sadaļa „Izglītība", apakšsadaļa „Pieaugušo izglītība". Pieejama: https://www.izm.gov.lv/lv/pieauguso-izglitiba [skatīts 05.06.2026.]
[49] Piemēram, sadaļā metodiskais atbalsts īstenotājiem, informatīvais materiāls „Pieaugušo izglītība – izglītības ieguves iespējas". Pieejams: https://www.izm.gov.lv/lv/media/25392/download?attachment [skatīts: 04.06.2026.]
[50] IZM mājaslapa: Sākums > Par mums > Normatīvie akti > Ministru Kabineta noteikumi > Augstākā izglītība. Pieejams: https://www.izm.gov.lv/lv/augstaka-izglitiba [skatīts: 04.06.2026.]

atrodama un uztverama dažādām sociālām grupām, lai veicinātu MR un ĀR atzīšanas pakalpojumu izmantošanu.

Lai arī angļu valodas mājaslapas versija, atšķirībā no latviešu valodas versijas, iekļauj plašāku izglītības sistēmu raksturojošu informāciju, arī angļu valodas versijā nav pieminēts, ka Latvijas izglītības sistēmā ir izveidots iepriekšējās mācīšanās un profesionālās pieredzes atzīšanas mehānisms.

Ministrijas mājaslapas izvērtējums ļauj secināt, ka, lai gan IZM ir nozares politikas, t.sk. MR un ĀF atzīšanas mehānisma, veidotājs, tās mājaslapā nav skaidri identificējamas satura vienības, kurās būtu iekļauta skaidrojoša informācija par iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanu, atzīšanas ierobežojumiem un pamatprincipiem.

Informācijas pieejamība Izglītības kvalitātes valsts dienesta mājaslapā

Pētījuma gaitā analizēta IKVD (ikvd.gov.lv) mājaslapas latviskā versija saistībā ar tajā pieejamās informācijas saturu un pieejamību (klikšķu skaits). Tā kā IKVD galvenās darbības jomas ir pamata un vidējās izglītības pakāpē un augstākajā izglītībā dienests primāri veic tieši uzraudzības funkcijas, var pieņemt, ka šīs iestādes mājaslapā nav sniegta plaša skaidrojoša informācija par MR un ĀF atzīšanas iespējām augstākās izglītības pakāpē.

IKVD tīmekļa vietnē atsauce uz iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanu augstākajā izglītībā pieminēta tikai pie nozares normatīvajiem aktiem, kur atrodama saite uz MK noteikumiem (2018)[51]. Izmantojot IKVD mājaslapā iebūvēto meklētāju, iespējams atrast ierakstus par pasākumiem, kas tika organizēti atzīšanas mehānisma ieviešanas laikā, taču galvenais uzsvars likts uz pilnas profesionālās kvalifikācijas atzīšanu, kas iespējama pamata un vidējās izglītības pakāpēs un kuras koordinēšana valsts līmenī līdz 2022. gadam bija IKVD atbildībā.

Tīmekļa vietnes analīze parāda, ka arī IKVD mājaslapā nav atrodama informācija par iepriekšējās izglītības un profesionālas pieredzes atzīšanu. Šādu situāciju varētu daļēji skaidrot ar faktu, ka šīs iestādes saistība ar MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem augstākajā izglītībā aktuāla tikai gadījumos, kad ir konstatēts normatīvo aktu pārkāpums.

Informācijas pieejamība Akadēmiskās informācijas centra mājaslapā

Šajā pētījumā AIC mājaslapa (aic.lv) tika skatīta kā augstākās izglītības akreditācijas aģentūras tīmekļa vietne, analizējot publicētās informācijas saturu un pieejamību (klikšķu skaits). Iepazīstoties ar AIC mājaslapu, var secināt, ka centra informatīva telpa ir samērā strukturāli sadrumstalota, aptverot tā īstenotās funkcijas. AIC mājaslapa primāri veltīta informācijai par ārvalstīs iegūto izglītības dokumentu atzīšanu. Informācija par citām AIC funkcijām īsumā pieejama tīmekļa vietnē, bet detalizēta informācija, t.sk. par augstākās izglītības programmu licencēšanu, studiju virzienu un AII akreditāciju atbildīgo struktūrvienību (Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra, AIKA), ir pieejama atsevišķās mājaslapās.

Neraugoties uz strukturālo sadrumstalotību, AIC mājaslapā publicēts konspektīvs pārskats par Latvijas izglītības sistēmu gan sadaļās „Izglītība Latvijā", gan „Izglītības sistēma". Abās sadaļās pieejams Latvijas NKP sagatavotais pašvērtējuma ziņojums „Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā" (2018) latviešu un angļu valodā. Šis ziņojums iekļauj apakšnodaļu, kurā detalizēti aprakstīts neformālās izglītības, ikdienas mācīšanās un profesionālās pieredzes atzīšanas mehānismi augstākajā izglītībā Latvijā.

AIKA mājaslapā (aika.lv) ietverta plaša informācija par augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanu. Vietnē izveidota sadaļa studentiem, kurā publicēta informācija par studiju kvalitāti, AII un studiju programmu izvēli, kā arī par studentu iesaistīšanos ārējā kvalitātes vērtēšanā.

[51] IKVD mājaslapa: Sākums > Par mums > Normatīvie akti > Iepriekš iegūtās izglītības pielīdzināšana un atzīšana. Pieejams: https://www.ikvd.gov.lv/lv/ieprieks-iegutas-izglitibas-pielidzinasana-un-atzisana [skatīts 10.06.2026.]

AIKA tīmekļa vietnes pirmā lapa ietver saiti uz e-platformu (eplatforma.aika.lv), kurā tiek publicēta aktuālā informācija par Latvijā reģistrētām AII un to īstenotajiem studiju virzieniem un programmām. E-platformā ir apkopoti AII sagatavotie pašnovērtējuma ziņojumi (iekšējā kvalitātes nodrošināšana) un akreditācijas ekspertu grupu ziņojumi (ārējā kvalitātes nodrošināšana). AIKA mājaslapā un e-platformā nav pieejama skaidrojoša informācija par valstī ieviestajiem MR un ĀF atzīšanas mehānismiem.

AIC funkcijas iepriekšējas izglītības un profesionālas pieredzes atzīšanā saistītas ar augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanu, kuras ietvaros ekspertu grupa pārliecinās, vai un kā AII ievēro ārējo regulējumu (likumus un MK noteikumus) – izveidota iekšējā kārtība, kā tiek organizēta iepriekšējās izglītības un profesionālas pieredzes atzīšana. Turklāt, akreditācijas ekspertu grupas uzdevums ir konstatēt, vai ir „izveidota sistēma un izstrādātas/ieviestas procedūras studējošo uzņemšanai, studiju perioda, profesionālās pieredzes, iepriekš iegūtās formālās un neformālās izglītības atzīšanai un studējošo sasniegumu un studiju rezultātu vērtēšanai, tās ir loģiskas un efektīvas, iesaistītās puses par to ir informētas" (AIC, 2021)[52].

Mājaslapas analīze ļauj secināt, ka AIC, ar e-platformas starpniecību, nodrošina publiski pieejamus studiju virzienu akreditācijas pašnovērtējuma ziņojumus un akreditācijas ekspertu grupas atzinumus, taču skaidrojoša informācija par iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanu augstākajā izglītībā nav pieejama. Pozitīvi vērtējams, ka AIC mājaslapā ir publicēts Latvijas NKP sagatavotais pašvērtējuma ziņojums „Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas ieviešana Latvijā" (2018), kurā iekļauta informācija par iepriekšējās mācīšanās un profesionālās pieredzes atzīšanas mehānismu.

Apkopojot iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas sistēmas pārraudzībā iesaistīto iestāžu tīmekļu vietņu izpētes rezultātus, var secināt, ka skaidrojošs un aprakstošs saturs par MR un ĀF atzīšanu šajās mājaslapās nav viegli un uzskatāmi atrodams. Pieejama saite uz atzīšanu regulējošiem MK noteikumiem (2018) un papildu informācija, ja tāda ir pieejama, ir atrodama, veicot padziļinātu mājaslapu satura meklēšanu, izmantojot specifisku terminoloģiju. Tātad šīs mājaslapas nevar tikt izmantotas kā avots viegli uztveramai un pieejamai informācijai par atzīšanas mehānismiem Latvijas augstākās izglītības telpā. Jāuzsver, ka pētījuma laikā veikto interviju rezultāti parādīja, ka AII pārstāvji vēlētos, lai valsts līmenī tiktu veidota plašāka informatīvā kampaņa (iesaistot IZM), lai veicinātu sabiedrības izpratni un interesi par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem augstākajā izglītībā.

4.2. Publiski pieejamā informācija AII mājaslapās

Latvijas ārējais normatīvais regulējums neuzliek par pienākumu AII informēt sabiedrību par iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes atzīšanas iespējām. Informācijas par iekšējo noteikumu, kas nosaka MR un ĀF atzīšanas kārtību iestādē, pieejamību vismaz studējošajiem ir viens no kritērijiem, kas tiek skatīts studiju virzienu akreditācijas procesā. Lai gan tiesiski nesaistoši, 2018. gadā IZM izstrādāja „Ieteikumus ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā", kuros minēts: „Augstskolas uzdevums ir informēt sabiedrību par ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu atzīšanas iespējām un atzīšanas kārtību. Augstskolai jānodrošina informācijas pieejamība par novērtēšanas procedūru visām ieinteresētajām pusēm: pretendentiem, konsultantiem, vērtētājiem, darba devējiem un darba ņēmējiem. Informācijai ir jābūt bezmaksas un publiski pieejamai" (IZM, 2018)[53].

[52] AIC (2021). Studiju virziena novērtēšanas ekspertu grupas kopīgā atzinuma izstrādes vadlīnijas. Pieejamas: https://www.aika.lv/wp-content/uploads/2024/11/SV_ekspertu_vadlinijas_2024-1.pdf

[53] IZM (2018). Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā. Pieejami: https://nki-latvija.lv/storage/11_02_2026_atzisanas_seminars/ieteikumi_arpus_formalas_izglitibas_apgutaja_vai_profesionalaja_pieredze_sasniegto_studiju_rezultatu_vertesana_un_atzisana_lv.pdf

Lai izvērtētu, vai un kāda informācija par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem ir pieejama AII mājaslapās, kā arī cik viegli šī informācija ir atrodama, Latvijas NKP laika posmā no **2025. gada 1. janvāra līdz 1. martam** analizēja publiski pieejamo informāciju 49 AII mājaslapās. Lai veicinātu analīzes rezultātu salīdzināmību, Latvijas NKP izveidoja vienotu veidlapu (skatīt 7. pielikumu), kura paredzēja izvērtēt sekojošus publiski pieejamās informācijas aspektus:

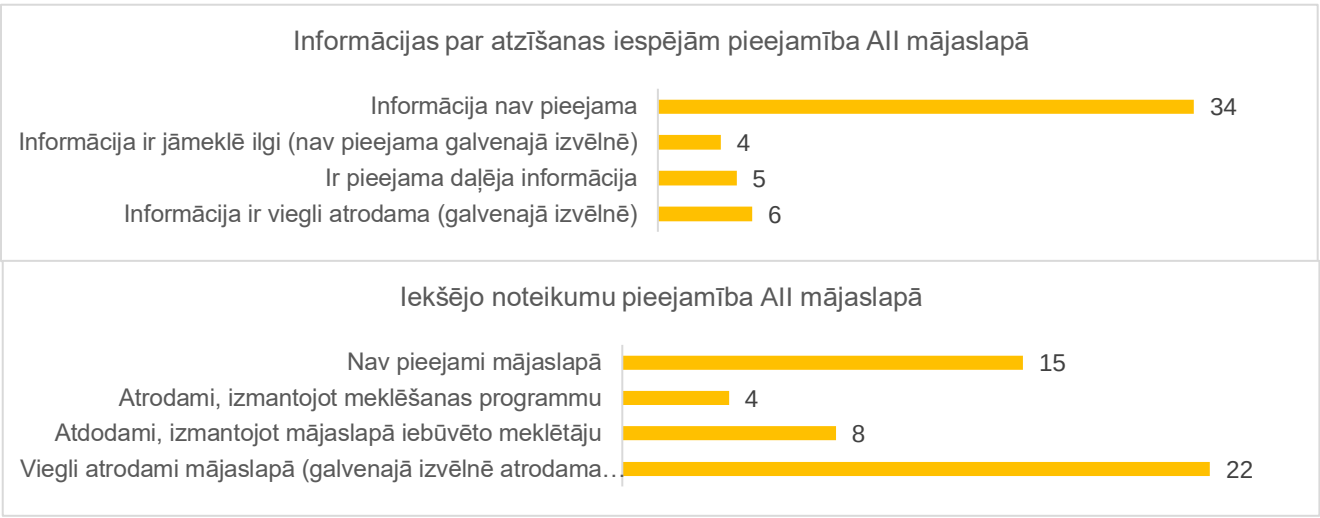
1. Informācijas pieejamība mājaslapā.
2. Iekšējo noteikumu pieejamība mājaslapā.
3. Skaidrojošas informācijas pieejamība par MR atzīšanas procedūru.
4. Skaidrojošas informācijas pieejamība ĀF atzīšanas procedūru.
5. Iekšējos noteikumos iekļautā informācija.
6. Informācija par izmaksām.

No 49 pētījumā apskatītajām AII mājaslapām, tikai 30,6% (15) tīmekļa vietnēs bija atrodama **vispārīgi raksturojoša informācija** par to, ka ir iespējams veikt MR un ĀF atzīšanu, pusē no šiem gadījumiem atrodama informācija tikai par MR atzīšanu. Daudz pozitīvākas tendences vērojamas, izvērtējot iekšējo normatīvo regulējumu pieejamību, izmantojot vai nu mājaslapās iebūvētos meklētājus vai arī ārējās meklēšanas vietnes –, tie ir publiski pieejami 69,4% (34) gadījumu. Pievēršoties publiski pieejamās informācijas saturam, skaidrojošā satura vienības iekļauj informāciju par to, ka pastāv iespēja uzsākt studijas vēlākos posmos, veicot iepriekšējās izglītības vai/un profesionālās pieredzes atzīšanu, kā arī kārtība, kā pieteikties šiem pakalpojumam. Savukārt, AII iekšējās kārtības noteikumos aprakstīta pieteikšanās atzīšanas pakalpojumiem, iesniegumu izskatīšanas un atzīšanas procedūra.

Izvērtējot informācijas pieejamību AII mājaslapās, uzmanība tika pievērsta arī tam, vai vajadzīgais saturs bija **viegli atrodams** (viens vai divi klikšķi vai arī jāveic padziļināta vietnes izpēte), kā arī, vai ir pieejama informācija gan par MR, gan ĀF atzīšanu (skatīt 2. attēlu). Mājaslapu analīze atklāja, ka 22,4% tīmekļu vietņu (11 gadījumos) visa informācija vai daļēja informācija bija viegli atrodama, izmantojot mājaslapas galveno izvēlni, 10,2% (piecos gadījumos) atrodama informācija tikai par MR atzīšanu, 12,2% (sešos gadījumos) – arī par ĀF atzīšanu. 8,2% mājaslapu (četros gadījumos) informācija bija atrodama, izmantojot mājaslapā pieejamo meklētāju vai ārējos meklēšanas rīkus, t.i., šo informāciju iespējams atrast tikai tad, ja personai ir zināmi konkrēti atslēgvārdi.

Informācijas izvietojums mājaslapās atšķiras: ja informācija par MR atzīšanu lielākoties meklējama sadaļā „Studiju uzsākšana vēlākos posmos", savukārt informācija par ĀF atzīšanu var atrasties dažādās sadaļās, piemēram, sadaļā „Mūžizglītība". Kā labās prakses piemērus varētu minēt gadījumus, kad abi atzīšanas veidi tiek iekļauti vienā sadaļā, neatkarīgi no to nosaukuma, tādējādi veidojot vienotu izpratni par visiem atzīšanas veidiem, kādi ir iespējami un kurus persona var izvēlēties. No 34 AII (69,4%), kuru mājaslapās nav atrodama vispārīga informācija par ĀF un MR atzīšanu, trīs mājaslapās atrodama informācija par LKI 2.–4. līmeņa kvalifikāciju atzīšanas iespējām.

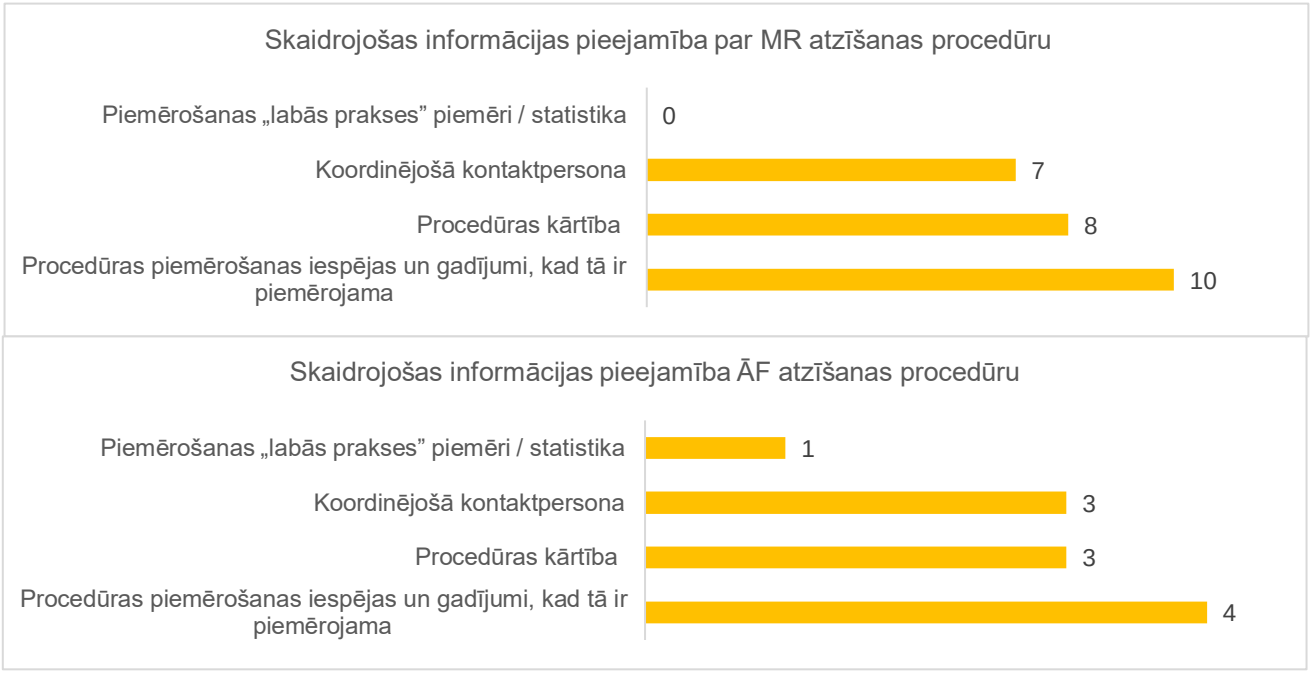
2. attēls. Skaidrojošas informācijas un iekšējo noteikumu pieejamība AII mājaslapās (N=49)

Izskatot AII tīmekļa vietnēs piedāvāto **skaidrojošo informāciju**, uzmanība tika pievērsta tam, vai šis saturs iekļāva atzīšanas izmantošanas piemērus. Piemērošanas iespējas tika pieminētas tikai daļā no gadījumu: MR (10 no 15) un ĀF (4 no 10) atzīšana. Daudz plašāka informācija par piemērošanas iespējām vērojama MR atzīšanas gadījumā, savukārt informācija par ĀF atzīšanu pārsvarā ietvēra tikai pakalpojuma nosaukumu un procedūru (skatīt 3. attēlu). Kā iepriekš minēts, ja personai ir iespēja iegūt skaidru un saprotamu informāciju par atzīšanas piemērojamību – ko, kādā apmērā un kādiem mērķiem iespējams atzīt –, informētība būtiski ietekmē ne vien personas spēju pieņemt izsvērtus lēmumus par iesaistīšanos atzīšanas procedūrā, bet arī novērš nepareizu izpratni par pakalpojumu un līdz ar to neapmierinātību ar ne vien ar sistēmu, bet arī ar attiecīgās AII darbību un komunikāciju. Ārējie normatīvie akti nenosaka AII par pienākumu nodrošināt skaidrojošas informācijas pieejamību, lai gan informēšana tiek uzskatīta par AII pienākumu atbilstoši IZM izstrādātajiem ieteikumiem[54], tādēļ kā alternatīvs informācijas avots var tikt uzskatīts pieejams iekšējais normatīvais regulējums. Kā norādīts iepriekš, tikai 30,6% (15) no izskatītajām AII tīmekļa vietnēm pieejama skaidrojoša informācija par MR un ĀF atzīšanas procedūru, tādēļ principā iekšējā regulējuma pieejamība ir vienīgais veids, kā potenciālais pretendents varētu gūt informāciju par atzīšanas pakalpojumiem. Mājaslapu analīze parāda, ka 44,9% mājaslapu (22 gadījumi) iekšējie ĀF un MR atzīšanas noteikumi bija viegli atrodami (mājaslapas galvenajās izvēlnēs vai to apakšizvēlnēs). Iekšējie atzīšanas procedūru regulējoši noteikumi publicēti dažādās AII mājaslapās sadaļās (piemēram, „Studijas", „Iekšējie normatīvie akti" vai „Par mums"), retos gadījumos atrodams tikai regulējumu nosaukums (2 no 49). Atsevišķos gadījumos (5 no 34) iekšējie noteikumi pieejami sadaļās, kurās publicēta informācija par ĀF un MR atzīšanas pakalpojumiem. Iekšējos AII noteikumus iespējams atrast, veicot padziļinātu AII tīmekļa vietnes izpēti vai arī izmantojot AII mājaslapās iebūvētos (8 gadījumi) vai ārējos meklēšanas rīkus (4 gadījumi). Pārējās AII tīmekļa vietnēs (15 no 49) iekšējie noteikumi nebija pieejami publiski.

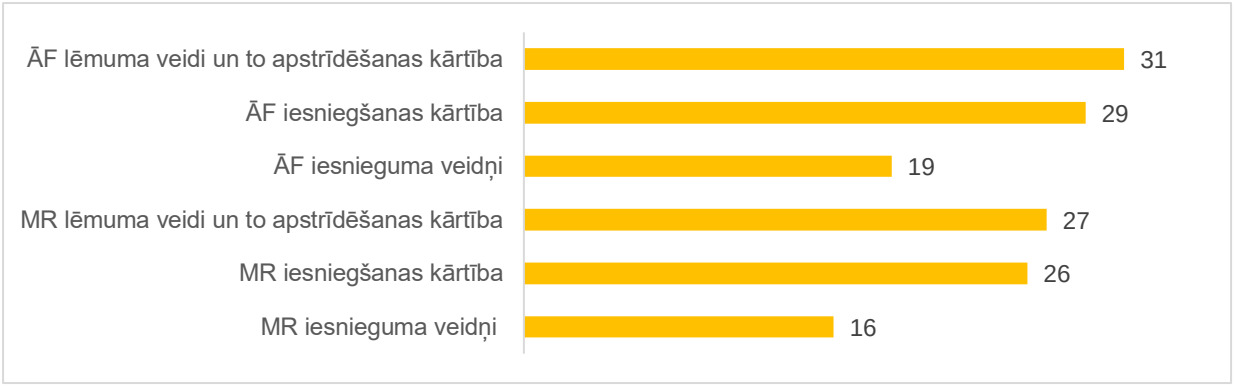
[54] IZM (2018). Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā. Pieejami: https://nki-latvija.lv/storage/11_02_2026_atzisanas_seminars/ieteikumi_arpus_formalas_izglitibas_apgutaja_vai_profesionalaja_pieredze_sasniegto_studiju_rezultatu_vertesana_un_atzisana_lv.pdf

3. attēls. AII mājaslapās sniegtās informācijas saturs (N=49)

Saturiski **AII izstrādātie noteikumi** precīzi raksturoja, kā personai jārīkojas, lai pieteiktos atzīšanas pakalpojuma saņemšanai. Atsevišķos gadījumos (skatīt 4. attēlu) pieejami arī iesnieguma veidņi, lai pieteiktos pakalpojuma saņemšanai. Vairākās AII mājaslapās (5) veidņi pieejami pie pakalpojuma apraksta. Iesnieguma veidņi ir viens no rīkiem, kuru persona varētu izmantot, lai izvērtētu to, vai viņu iepriekšējā izglītība un darba pieredze ir piemērota, lai pieteiktos šim pakalpojumam. Līdzīgi nozīme ir arī informācijai par vērtēšanas kritērijiem, jo tie var dot priekštatu par nepieciešamo dokumentāciju un izglītības vai pieredzes apjomu. Tikai vienā gadījumā AII mājaslapā tika nosaukti arī vērtēšanas kritēriji.

4. attēls. AII iekšējo noteikumu par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanu saturs (N=49)

Vēl viens aspekts, kas var būt nozīmīgs lēmumam par iesaistīšanos vai neiesaistīšanos atzīšanā, ir **izmaksas**. Tādēļ AII mājaslapās tika meklētā informācija par potenciālajām izmaksām, ar kurām personai būtu jārēķinās. Tikai sešās AII mājaslapās publicēta informācija par iespējamajām izmaksām par MR atzīšanu, tikai piecās AII mājaslapās iekļauta informācija par aptuvenajām ĀF atzīšanas izmaksām.

Identificētie labās prakses piemēri

Uzskatāmi un viegli atrodama skaidrojoša informācija

Latvijas Kultūras akadēmijas mājaslapa – pētījuma veikšanas laikā informācija bija atrodama viegli, atsevišķā skaidri identificējamā sadaļā (Studiju iespējas – Profesionālās pieredzes atzīšana). Apraksts iekļauj detalizētus atzīšanas nosacījumus, kārtību un kontaktpersonas dažādu pakāpju studiju programmām. Aprakstā pieejams iesnieguma veidnis un iekšējā procesa kārtība, kurā skaidri identificējami vērtēšanas kritēriji. Informācija par izmaksām tika norādīta kā iekļauta AII cenrādī, kurš gan nav pieejams minētajā sadaļā.

Uzskatāmi un viegli atrodama informācija

Vidzemes Augstskolas mājaslapa – pētījuma veikšanas laikā informācija bija viegli atrodama, atsevišķā apakšsadaļā ar skaidri atpazīstamu nosaukumu (Studijas – Pieredzes atzīšana). Piedāvātā informācija bija konspektīva (pieteikšanās kārtība), personai būtu jāiepazīstas ar MK noteikumiem (2018) un AII iekšējiem kārtības noteikumiem, lai gūtu priekštatu par to, kādam mērķim un kādā apjomā atzīšana varētu tikt piemērota, vienlaikus pozitīvi vērtējams, ka skaidri norādītas iespējamās atzīšanas izmaksas.

Skaidrojoša informācija

Latvijas Universitātes mājaslapa – pētījuma veikšanas laikā informācija bija viegli atrodama sadaļā, kas veltīta studiju uzsākšanai vēlākos studiju posmos (Gribu studēt – Studiju uzsākšana vēlākos studiju posmos). Sadaļā iekļautā informācija aptvēra vairākus atzīšanas gadījumus – mācīšanās rezultātu atzīšana, mainot studiju programmu vai pārnākot citas AII, kā arī „Iepriekšējo rezultātu atzīšanu". Par ĀF un MR atzīšanu tika sniegta skaidra informācija – ko un kādā apjomā iespējams atzīt un kādi ir ierobežojumi.

Secinājumi par AII mājaslapu analīzi

Apkopojot AII mājaslapu analīzes rezultātus, var secināt, ka informācija par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem pētījuma veikšanas laikā bija samērā maz pieejama, t.i., tikai 30,6% (15 no 49) AII tīmekļa vietņu bija atrodama vispārīgi raksturojoša informācija par MR un ĀF atzīšanu, turklāt pusē no šiem gadījumiem informācija sniegta tikai par MR atzīšanu. Lai gan vispārīgas informācijas par atzīšanu AII mājaslapās trūka, AII izstrādātie iekšējie normatīvie dokumenti par atzīšanu bija atrodami 69,4% (34) gadījumu, izmantojot mājaslapu meklētājus vai ārējos meklēšanas rīkus, taču 15 AII mājaslapās šādi noteikumi vispār nebija publicēti.

Līdzīgi kā parādīja AII aptaujas, interviju un diskusijas rezultāti, vairāk AII uzmanības pievērš MR atzīšanas pakalpojumu nodrošināšanai, salīdzinot ar ĀF atzīšanu. Skaidrojošā informācija par MR atzīšanas procedūru AII mājaslapās bija detalizētāka, taču saturs par ĀF atzīšanu vērtējams kā nepietiekams. Ja skaidrojošā informācija bija pieejama AII tīmekļa vietnē, MR atzīšanas gadījumā tā bija plašāka nekā par ĀF atzīšanu (10 no 15 gadījumiem saturā iekļauti konkrēti atzīšanas izmantošanas piemēri). Savukārt, sniedzot informāciju par ĀF atzīšanu, vairumā gadījumu AII mājaslapās bija norādīts tikai pakalpojuma nosaukums un iekļauti procedūras apraksti (4 no 10 gadījumiem bija sniegti praktiski piemērošanas piemēri). Tādējādi būtu ieteicams veidot plašāku un saprotamāku informāciju par AII sniegtajiem atzīšanas pakalpojumiem, īpaši par ĀF atzīšanu, izmantojot dažādus piemērus, lai palīdzētu lasītājiem izprast publicēto saturu un mazinātu AII administratīvo darbinieku laika patēriņu atzīšanas pakalpojumu skaidrošanai.

Publiski pieejamie AII iekšējie noteikumi par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanu aprakstīja pieteikšanās kārtību pakalpojumam, iesniegumu izskatīšanu un atzīšanas procedūru, taču AII mājaslapās trūka informācijas par atzīšanas vērtēšanas kritērijiem (norādīti tikai vienā gadījumā). Tātad, lai rosinātu iedzīvotājus un studējošos pieteikties atzīšanas pakalpojumiem un veicinātu procesa caurskatāmību, AII iekšējos noteikumos būtu jāiekļauj arī ziņas par vērtēšanas kritērijiem.

AII mājaslapās nebija atrodama informācija par sniegto atzīšanas pakalpojumu izmaksām, kas ir būtisks aspekts jebkura pakalpojuma vai produkta izvēlei. Tikai sešās AII mājaslapās bija publicēta informācija par MR atzīšanas izmaksām un tikai piecās no tām – par ĀF atzīšanas izmaksām.

AII tīmekļa vietņu izpēte liecina, ka kopumā informācija par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanu bija samērā grūti atrodama – tikai 11 no 49 AII mājaslapām informācija bija iekļauta galvenajā izvēlnē; pārējos gadījumos vajadzīgais saturs bija rūpīgi jāmeklē, kas neveicina potenciālo pretendentu motivāciju izvēlēties MR vai ĀF atzīšanas pakalpojumus. Informācijas pieejamību apgrūtināja arī AII dažādās pieejas informācijas izvietojumā, kas, protams, ņemot vērā AII autonomiju, ir saprotama prakse, taču nav ērta lietotājam bez priekšzināšanām par izglītības sektoru. Informācija par MR atzīšanu parasti meklējama pie studiju uzsākšanas vēlākos posmos, savukārt ĀF atzīšana var būt minēta citās sadaļās, līdz ar to iedzīvotājiem un studējošiem varētu būt grūti uztvert kopsakarības starp šiem atzīšanas veidiem un veidot vienotu izpratni par iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas nozīmi turpmākajās studijās un darba tirgū.

4.3. Informācija par atzīšanu AII pašnovērtējuma ziņojumos

Saskaņā ar Izglītības likuma 20.[1] pantu 4. punktu[55] AIC ir atbildīgs par augstākās izglītības ārējo kvalitātes vērtēšanu. Ievērojot MK noteikumus „Augstskolu un koledžu akreditācijas noteikumi" (2019)[56], AIC ir izveidojis AII pašnovērtējuma ziņojumu izstrādes vadlīnijas, kuras ir publicētas Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras (AIC struktūrvienības) mājaslapā.

Saskaņā ar 2019. gada 31. janvārī AIC apstiprinātajām „Augstskolu vai koledžu pašnovērtējuma ziņojuma izstrādes vadlīnijām"[57], kuru mērķis ir aprakstīt AII akreditācijas pašnovērtējuma ziņojumu iespējamo struktūru, kā viens no pašnovērtējuma ziņojuma pielikumiem būtu jāiekļauj AII izveidotā kārtība ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanai. Savukārt, veicot studiju virziena akreditāciju, saskaņā ar AIC apstiprinātajām „Studiju virziena pašnovērtējuma ziņojuma izstrādes vadlīnijām", aprakstā par studiju virzienu 2.1.4. punktā jāiekļauj informācija ne vien par uzņemšanas nosacījumiem, bet arī AII ir uzdevums „[n]ovērtēt studiju perioda, profesionālās pieredzes, iepriekš iegūtās formālās un neformālās izglītības atzīšanas iespējas studiju virziena ietvaros, sniegt konkrētus procedūru piemērošanas piemērus" (AIC, 2019, 2024)[58]. Tātad AIC vadlīnijas rosina AII pašnovērtējuma ziņojumos iekļaut ziņas par studiju periodu, profesionālās pieredzes, iepriekš iegūtās formālās un neformālās mācīšanās atzīšanas procedūru, sniedzot konkrētus piemērus par procedūras piemērošanu studiju virzienā.

Pētījuma ietvaros tika izskatīti AII sagatavotie un akreditācijai iesniegtie pašnovērtējuma ziņojumi, kas sagatavoti no 2019. gada novembra līdz 2025. gada martam un ir pieejami AIKA izveidotajā un uzturētajā e-platformā (eplatforma.aika.lv). Kopumā atbilstošās ziņojumu sadaļas tika analizētas 223 studiju virzienu akreditācijas pašnovērtējumu ziņojumos. Kā minēts iepriekš, ziņojumu 2.1.4. punktā studiju virziena raksturojumā būtu jāiekļauj iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanas piemērošanas gadījumi un procesa novērtējums, kā arī studentu uzņemšanas nosacījumi.

AIC vadlīnijas (2019) ietver diezgan vispārīgus norādījumus par ziņojumā iekļaujamo informāciju, ņemot vērā AII autonomiju un daudzveidīgo studiju virzienu profilu, ko arī skaidri atspoguļo izskatītie pašnovērtējuma ziņojumi. Katra AII sniedz nedaudz atšķirīgu informāciju, vienlaikus visas AII primāri

[55] LR Saeima (1998). Izglītības likums. Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/50759-izglitibas-likums. Grozījumi Izglītības likumā. 20.[1] pants. Akadēmiskās informācijas centrs (pieņemti: 8.04.2021.; spēkā no: 4.05.2021.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/322560-grozijumi-izglitibas-likuma

[56] MK (2019). MK noteikumi Nr. 794 „Augstskolu un koledžu akreditācijas noteikumi" (pieņemti: 11.12.2018.; spēkā no 01.01.2019.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/303892-augstskolu-un-koledzu-akreditacijas-noteikumi

[57] AIC (2019). Augstskolu vai koledžu pašnovērtējuma ziņojuma izstrādes vadlīnijas. Pieejamas: https://www.aika.lv/wp-content/uploads/2019/05/Augstskolu-vai-koledzu-pasnovertejuma-zinojuma-izstrades-vadlinijas_2019.pdf

[58] AIC (2019, 2024). Studiju virziena pašvērtējuma ziņojuma izstrādes vadlīnijas. Pieejamas: https://www.aika.lv/wp-content/uploads/2024/11/SV_pasnovertejuma_vadlinijas_2024-1.pdf

apstiprina faktu, ka AII ir nostiprināta kārtība, kādā tiek veikta iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšana un šī procedūra ir pieejama interesentiem. Analizējot pašnovērtējuma ziņojumos iekļauto informāciju, tikai 19 pašnovērtējuma ziņojumos norādīts, ka studiju virzienā nav veikta iepriekšējās izglītības vai profesionālās pieredzes atzīšana. Savukārt 45 pašnovērtējuma ziņojumos rakstīts, ka AII nodrošina iespēju veikt MR un ĀF atzīšanu un tā ir veikta, bet netiek sniegta sīkāka informācija par praksi. Pašnovērtējuma ziņojumu izpēte liecina, ka 53 ziņojumos aprakstīta MR un ĀF atzīšanas procedūra, bet netiek sīkāk paskaidrots, vai tā ir vai nav tikusi piemērota studiju virziena ietvaros. Papildus procedūras aprakstam 68 pašnovērtējuma ziņojumos iekļauta arī statistika par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumu sniegšanu studiju virziena ietvaros. Tikai 53 pašnovērtējuma ziņojumos aprakstīta atzīšanas procedūra AII, nesniedzot informāciju, vai šī procedūra ir vai nav piemērota. Tikai 34 no 223 pašnovērtējuma ziņojumiem iekļauta informācija par konkrētiem iepriekšējās izglītības vai pieredzes atzīšanas piemērošanas gadījumiem. Attiecīgi, ja persona vēlētos atrast informāciju par to, kādā veidā MR un ĀF atzīšana konkrētajā AII ir tikusi piemērota, to būtu iespējams atrast nepilnos 16% no pašnovērtējuma ziņojumiem.

Šajā pētījumā veiktā AII pašnovērtējuma ziņojumu analīze skaidri parādīja, ka informācija par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem un to nodrošināšanu (statistika, piemēri) ir samērā ierobežota, nereti tikai konstatējot faktu par izstrādātajiem iekšējiem noteikumiem. Lai veicinātu salīdzināmas un caurskatāmības informācijas pieejamību un lai varētu novērot kādas attīstības tendences, būtu vairāk uzmanības jāpievērš precīzākas informācijas sniegšanai par MR un ĀF atzīšanas pakalpojumu nodrošinājumu.

4.4. Informācija par atzīšanu AII ekspertu grupu atzinumos

2019. gada 4. martā AIC apstiprinātās „Studiju virziena novērtēšanas ekspertu grupas kopīgā atzinuma izstrādes vadlīnijas" nosaka, ka viens no studiju virziena novērtēšanas kritērijiem skatot studiju virzienu pārvaldību, ir „[..] izveidota sistēma un izstrādātas/ieviestas procedūras studējošo uzņemšanai, studiju perioda, profesionālās pieredzes, iepriekš iegūtās formālās un neformālās izglītības atzīšanai un studējošo sasniegumu un studiju rezultātu vērtēšanai, tās ir loģiskas un efektīvas, iesaistītās puses par to ir informētas"[59]. Proti, ekspertu grupai jānovērtē, vai AII ir izveidots un efektīvi darbojās MR un ĀF atzīšanas mehānisms, kā arī vai par to ir informētas iesaistītās puses.

Pētījuma ietvaros tika izskatīti AII akreditācijas ekspertu grupu veidotie akreditācijas atzinumi, kas sagatavoti no 2021. gada jūlija līdz 2025. gada martam un ir pieejami AIKA izveidotajā un uzturētajā e-platformā (eplatforma.aika.lv). Kopumā ekspertu grupu atzinumi tika skatīti par 50 AII īstenotiem 216 studiju virzieniem.

Ekspertu grupu atzinumos MR un ĀF atzīšana tiek skatīta kā daļa no studiju virziena pārvaldības, nereti atsaucoties uz to tikai norādot, ka AII ir nostiprināta iekšējā kārtība kādā tiek organizēta MR un ĀF atzīšana. Tomēr ir atzinumi, kuros tiek sniegts izvērstāks atzīšanas mehānismu vērtējums. MR atzīšana ekspertu grupu atzinumos tiek raksturota kā stabila un regulāra prakse, kas tiek izmantota gan studentu mobilitātes integrēšanai studiju procesā, gan arī mehānisms izglītības turpināšanai pēc pārtraukuma vai parejot no citām AII. Attiecīgi var secināt, ka ekspertu grupu skatījumā, MR atzīšanas mehānismi Latvijā ir normatīvi (gan ārēji, gan iekšēji) nostiprināti un praksē funkcionē. Savukārt ĀF atzīšanas pakalpojumi atzinumos parādās salīdzinoši retāk, tomēr tie tiek identificēti kā būtiska profesionālās augstākās izglītības studiju procesa daļa, īpaši profesionāli orientētu AII studiju procesa organizēšanā. Ekspertu atzinumu analīze ļauj secināt, ka ĀF atzīšanas piemērošana ir īpaši nozīmīga nozarēs ar augstu tehnoloģisko intensitāti. Būtiski uzsvērt, ka ekspertu grupu atzinumos atkārtoti pozitīvi tiek vērtētas tās AII, kuras atzīšanas procesā nosaka papildu pārbaudījumu (profesionālo prasmju pārbaude atbilstoši studiju programmas mācīšanās rezultātiem), jo sevišķi studiju virzienos, kuri ietver reglamentētā profesiju apguvi (piemēram, inženierzinātnes, medicīna,

[59] AIC (2019, 2021). Studiju virziena novērtēšanas ekspertu grupas kopīgā atzinuma izstrādes vadlīnijas. Pieejamas: https://www.aika.lv/wp-content/uploads/2024/11/SV_ekspertu_vadlinijas_2024-1.pdf

transporta pakalpojumi). Tā arī eksperti atzinumos uzsver, ka ĀF atzīšana ir būtiska, lai veicinātu darba devēju apmierinātības pieaugumu, jo izmantojot šo mehānismu speciālisti ar ievērojamu darba stāžu var ātrāk iegūt formālo kvalifikāciju, kas veicina ne vien personas individuālo izaugsmi, bet arī paplašina uzņēmuma vai organizācijas izaugsmes iespējas.

Izvērtējot ekspertu grupu atzinumus, skaidri iezīmējās fakts, ka ekspertu ieskatā informācijas sniegšana par MR un ĀF atzīšanu nav pietiekama un konsekventa (gan iestādes ietvaros, gan valstī kopumā). Lai arī konstatējamas AII, kuras sniedz publiski pieejamu informāciju par atzīšanas iespējām, vienlaikus identificētas arī AII, kurās šī informācija ir pieejama tikai reģistrētiem lietotājiem. Vienā atzinumā norādīts, ka informācija par atzīšanu nav nonākusi pat līdz AII studentiem. Ekspertu grupu atzinumos uzsvērts, ka informācija par atzīšanu tiek sniegta tikai latviešu valodā, tā izslēdzot iespēju ārvalstu studējošajiem vai studēt gribētājiem izmantot atzīšanas mehānismu.

Šajā pētījumā veiktā ekspertu grupu atzinumos iekļautā informācija par atzīšanu liecina par tendencēm, kas skaidri iezīmējās kopumā šajā pētījumā. Proti, MR atzīšanas prakse ir labi nostiprināta Latvijas AII darbībā, savukārt ĀF atzīšanai, īpaši profesionālās pieredzes atzīšana, nav plaši izplatīta, tādēļ arī praksē rodas problēmas (profesionālas pieredzes pierādījumu trūkums, grūtības piemērot atzīšanu reglamentētajās nozarēs, ĀF izglītības apliecinājumu pierādījumu trūkums, novērtēšanas metodoloģija), kuru risināšanai nav vienotas pieejas. Turklāt, ekspertu grupu atzinumos arī konstatēta problemātika ar informācijas pieejamību par MR un ĀF atzīšanu. Respektīvi, lai arī ir novērojami labās prakses piemēri, vienlaikus konstatēti gadījumi, kad informācija ir nepietiekama vai nav pieejama vispār. Ekspertu atzinumi akcentē vēl vienu aspektu, kas, viņu skatījumā, ir būtiska informācijas pieejamības nepilnība – ne vien trūkst informācijas valsts valodā, bet arī tā netiek nodrošināta svešvalodā. Tādējādi norādot, ka piekļuve MR un ĀF atzīšanas pakalpojumiem ārvalstu studentiem ir būtiski ierobežota.

Secinājumi

Šobrīd spēkā esošais normatīvais regulējums tika nostiprināts ar 2017. gada 16. novembrī veiktajiem grozījumiem Augstskolu likumā, augstākās izglītības pakāpē izdalot divu veidu atzīšanas iespējas:

- ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanu, prasmes un kompetences (ĀF);
- izglītības vai studiju programmās sasniegtie mācīšanās rezultāti (MR).

Sīkāku iedalījumu un konkrētu MR un ĀF atzīšanas procedūras kārtību nosaka Ministru Kabineta (MK) noteikumi „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (MK noteikumi (2018))[60]. Ja MR atzīšanai netiek noteikti specifiski ierobežojumi, daudz precīzāk tiek regulēts, kā jānodrošina ĀF atzīšanas pakalpojumi. MK noteikumos (2018) ĀF atzīšana ir iedalīta precīzāk: a) izglītība, kas iegūta izglītības programmas ietvaros, kas nav studiju programmas daļa; b) profesionālās pieredze; un c) izglītība ārpus izglītības programmām. Papildu nosacījumi tiek noteikti profesionālās pieredzes un izglītībai ārpus izglītības programmām atzīšanai. Attiecīgi MK noteikumu (2018) kontekstā, iespējams runāt par četrām atzīšanas metodikām:

1. iepriekšējās izglītības, kas iegūta studiju programmu ietvaros, atzīšana (MR) – nav ierobežojumu atzīšanai;
2. iepriekšējās izglītības, kas iegūta citās izglītības programmās, kas nav daļa no aktuālās studiju programmas, atzīšana (ĀF) – var atzīt sasniegtos mācīšanās rezultātus, ja tie atbilst augstākās izglītības pakāpei, bez papildu ierobežojumiem;
3. iepriekšējās izglītības, kas iegūta ārpus izglītības programmām, atzīšana (ĀF) – var atzīt sasniegtos mācīšanās rezultātus, ja tie atbilst augstākās izglītības pakāpei, bet jāņem vērā tas, ka studiju programmās, kurās iegūst kvalifikāciju reglamentētās profesijās, šo izglītību var atzīt tikai par tādiem studiju programmas studiju kursā vai studiju modulī iekļautajiem sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem, kuri apliecina apgūtās teorētiskās zināšanas;
4. profesionālās pieredzes atzīšana (ĀF) – var atzīt sasniegtos mācīšanās rezultātus tajā studiju programmas daļā, kuru veido prakse, vai tādus studiju programmas studiju kursā vai studiju modulī iekļautos sasniedzamos mācīšanās rezultātus, kuri apliecina iegūtās praktiskās zināšanas.

Normatīvais regulējums sniedz vispārīgu informāciju par atzīšanas organizēšanas kārtību, tā arī skrupulozu informāciju par atzīšanas ierobežojumiem, AII tiek sniegta brīvība noteikt vērtēšanas kritērijus un papildu nosacījumus, kas atbilstu AII struktūrai un īstenoto studiju programmu/virzienu specifikai. Šāda pieeja, lai arī sniedz AII plašu autonomiju, vienlaikus rada nevienmērīgu praksi un atšķirīgas interpretācijas par MK noteikumu (2018) piemērošanu, mazinot sistēmas caurskatāmību nacionālā mērogā.

2016. gadā IZM izstrādāja „Ieteikumus ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā" (2016)[61] *Erasmus*+ KA3 projektā „Iepriekš iegūtās izglītības pielīdzināšana" (2015.–2016.)[62]. Līdz ar to varētu uzskatīt, ka Latvijas AII ir pieejamas

[60] MK (2018). MK noteikumi Nr. 505 „Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi" (pieņemti: 14.08.2018.; spēkā no: 17.08.2018.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/301013-arpus-formalas-izglitibas-apguto-vai-profesionalaja-pieredze-ieguto-kompetencu-un-iepriekseja-izglitiba-sasniegtu

[61] IZM (2016). Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā. Pieejami Latvijas NKP mājaslapā: https://nki-latvija.lv/storage/11_02_2026_atzisanas_seminars/ieteikumi_arpus_formalas_izglitibas_apgutaja_vai_profesionalaja_pieredze_sasniegto_studiju_rezultatu_vertesana_un_atzisana_lv.pdf [skatīts 04.08.2026.]

[62] Informācija par projektu pieejama IZM mājaslapā: https://www.izm.gov.lv/lv/projekts-ieprieks-iegutas-izglitibas-pielidzinasana [skatīts 04.08.2026.]

vienotas, valsts līmenī izstrādātas vadlīnijas MR un ĀF atzīšanas īstenošanai, taču saskaņā ar pētījuma rezultātiem šis dokuments netiek plaši izmantots praksē. Turklāt, būtiski ņemt vērā, ka minētās vadlīnijas izveidotas pirms šobrīd spēkā esošā normatīvā regulējuma stāšanās spēkā, kā arī ir izstrādātas jaunas Eiropas vadlīnijas (2023), attiecīgi IZM vadlīnijas var izmantot un ietver terminoloģiju un regulējumu, kas šobrīd vairs nav aktuāls. Tādējādi, lai arī šie ieteikumi varētu tikt uzskatīti par vienojošām vadlīnijām normatīvā akta piemērošanai, to izmantošana būtu ierobežota, jo to saturs var būt maldinošs un pretrunā ar spēkā esošo normatīvo regulējumu, attiecīgi veicinot atzīšanas mehānismu nevienmērīgu piemērošanu AII un lietotās terminoloģijas neskaidrību.

Pētījumā tika analizēta informācija, kuru sniedz konkrēti AII pārstāvji un dati, kas ir publiski pieejami. Pētījuma ietvaros tika veikta AII aptauja (46 aizpildītas anketas), organizētas intervijas (piecas intervijas ar piecu AII pārstāvjiem par ĀF atzīšanu) un mērķa grupas diskusija (deviņi AII pārstāvji runāja par MR atzīšanu), kā arī veikta publiski pieejamās informācijas analīze 49 AII mājaslapās un četru institūciju tīmekļa vietnēs (IZM, IKVD, AIC, AIC/AIKA). Turklāt, tika skatīta AII sniegtā informācija par MR un ĀF atzīšanu 223 studiju virzienu akreditācijas pašnovērtējumu ziņojumos un par šo pašu tēmu izskatīti ekspertu grupu atzinumi par 50 AII īstenotiem 216 studiju virzieniem.

Aptaujas rezultāti ļauj secināt, ka AII ir uzkrājušas zināmu pieredzi MR atzīšanā, savukārt ĀF atzīšanas pakalpojumu sniegšanas tvērums ir ierobežots un nevienmērīgs. Saskaņā ar aptaujas datiem laika periodā no 2018. līdz 2024. gadam 91,3% respondentu (42 atbildes) AII ir veikušas MR atzīšanu, taču tikai nedaudz vairāk kā puse respondentu pārstāvēto AII (56,5%, 26 atbildes) attiecīgajā laikā ir nodrošinājušas ĀF atzīšanas pakalpojumus. Atzīšanas pieredze AII nav vienmērīga, jo lielāko daļu MR atzīšanas pakalpojumu pārskata periodā nodrošināja piecas līdz 11 AII no kopumā 42 aptaujātājām AII, pārējās iestādes sniedza samērā nelielu daļu no MR atzīšanas pakalpojumiem. Līdzīgi pārskata periodā piecās līdz deviņās iestādēs no 42 aptaujātajām AII tika nodrošināts vairums ĀF atzīšanas pakalpojumu. Nevienmērīgais pakalpojumu sniegšanas apjoma sadalījums pa AII skaidrojams ar atšķirīgo AII izmēru un īstenotajiem studiju virzieniem. Vienlīdzīga apjoma atzīšanas prakses valsts mērogā nodrošināšanai ir būtiska iespēja AII personālam, kas iesaistīts atzīšanas organizēšanā un veikšanā, regulāri dalīties pieredzē par šī pakalpojuma nodrošināšanu un sniegšanu.

AII aptaujas ietvaros tika noskaidroti būtiskākie šķēršļi pozitīva atzīšanas lēmuma pieņemšanai, kas tika arī identificēti kā būtiski kavēkļi iesniegumu izskatīšanai (iesniegumam veltītais laiks):

- Neatbilstošs studiju kursu saturs (mācīšanās rezultāti) un/vai novecojusi iepriekš iegūtā izglītība (53,8% respondentu MR atzīšanas gadījumā; 42,3% respondentu ĀF atzīšanas gadījumā);
- Neatbilstošs mācīšanās rezultātu apjoms (nepietiekams kredītpunktu skaits) (48,7% respondentu MR atzīšanas gadījumā);
- Nepietiekami pierādījumi par iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem (nav pieejami studiju kursu apraksti) (30,8% respondentu MR atzīšanas gadījumā) vai nepietiekami pierādījumi par iepriekšējo pieredzi vai mācīšanos (34,6% respondentu ĀF atzīšanas gadījumā).

AII pārstāvju intervijas tika veiktas, lai iegūtu informāciju par ĀF atzīšanas praktisko īstenošanu. Interviju rezultāti liecina, ka visās pētījumā iekļautajās AII tiek nodrošināta atzīšanas procedūra atbilstoši MK noteikumu (2018) prasībām, kā arī atzīšanas procesā tiek īstenoti Eiropas vadlīnijās (2023)[63] definētie galvenie posmi – noteikšana, dokumentēšana, novērtēšana un apstiprināšana. Tomēr saskaņā ar interviju rezultātiem praksē šie atzīšanas procesa posmi netiek uztverti kā atsevišķas darbības, bet gan īstenoti kā savstarpēji integrēti procesa elementi.

[63] Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf

Lai arī intervijās jautājumi bija vērsti tieši uz ĀF atzīšanas praksi, interviju rezultātu analīze atklāja, ka nereti AII pārstāvji būtiski nenošķir formālajā izglītībā un ārpus formālās izglītības sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanu, bet šo procesu aplūko kā vienotu iepriekš iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanas procesu. Skaidrs darbību nošķīrums gan novērojams, kad tiek vērtēta personas iepriekšējā profesionālā pieredze. No vienas puses, šāda pieeja vērtējama pozitīvi, jo tā apliecina AII gatavību izvērtēt personas iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus neatkarīgi no to izcelsmes, kas sekmē mācīšanās rezultātos balstītas pieejas augstākajā izglītībā īstenošanu. No otras puses, tā rada šaubas par konceptuālu jautājuma izpratni, jo atšķirīgiem mācīšanās veidiem – formālajai, neformālajai un ikdienas mācīšanās pieredzei – būtu jāpiemēro atšķirīgas sasniegto mācīšanās rezultātu izvērtēšanas metodes, pierādījumu novērtēšanas kritēriji un atzīšanas ierobežojumi. Būtiski arī uzsvērt, ka MK noteikumi (2018) skaidri nodala, kā un kur atzīstams katrs no izglītības veidiem. Intervijās lietotās terminoloģijas un jēdzienu robežu izplūšana liecina, ka AII nav nodrošināts pietiekama skaidrojoša informācija par normatīvo regulējumu, tajā iekļauto terminoloģiju un piemērošanu. Uz skaidrojošas informācijas un metodiskā atbalsta trūkumu norāda arī intervētie AII pārstāvji, uzsverot, ka spēkā esošais normatīvais regulējums ir sarežģīts un nesniedz pietiekamu pamatu sekmīgai atzīšanas pakalpojumu ieviešanai. Intervējamo ieskatā normatīvais regulējums rada interpretācijas iespējas, kas var izraisīt atšķirīgu normu piemērošanu dažādās AII un līdz ar to arī nevienlīdzīgu atzīšanas praksi. Tādēļ AII pārstāvji akcentēja nepieciešamību pārskatīt un precizēt MK noteikumus (2018). Turklāt, intervētie AII pārstāvji rosināja izstrādāt vienotas valsts līmeņa metodiskās vadlīnijas, kas nodrošinātu konsekventu normatīvā regulējuma piemērošanu un veicinātu vienotu izpratni par atzīšanas procesu visās AII.

Interviju rezultāti liecina, ka visas AII īsteno dažādus informatīvos pasākumus par MR un ĀF atzīšanas iespējām, taču pieeja informācijas sniegšanai nedaudz atšķiras atkarībā no iestādes lieluma un resursiem. Visi intervējamie minēja, ka informācija par atzīšanas pakalpojumiem pieejama AII mājaslapās (līdzīgi arī aptaujā 71,4% respondentu norādīja mājaslapu kā informācijas avotu), šo apgalvojumu gan pilnībā neizdevās apstiprināt pētījuma laikā veiktajā AII mājaslapu satura analīzē. Līdz ar to var secināt, ka AII pārstāvji uzskata – informācija par atzīšanu iestādes mājaslapā ir nodrošināta, lai gan faktiski tā mājaslapā nav pieejama vai ir grūti atrodama, vai ir tikai formāla (limitēta, nepietiekama). Nepilnīgā informācija AII mājaslapās varētu veicināt tendenci, ko intervijās norādīja AII pārstāvji, – pretendentu izpratne par atzīšanas nosacījumiem bieži ir nepilnīga, tādēļ AII personālam jāiegulda ievērojami resursi procesa skaidrošanā individuālās konsultācijās.

Interviju rezultāti ļauj konstatēt vairākas būtiskas problēmas, kas apgrūtina ĀF atzīšanas procesu augstākajā izglītībā:

- Nepietiekama informācija izglītību apliecinošajos dokumentos (saskan ar aptaujas rezultātiem). AII pārstāvji norādīja, ka izglītības dokumentos bieži netiek ietverti detalizēti sasniegtie mācīšanās rezultāti un apgūto stundu apjoms, kas būtiski apgrūtina apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču salīdzināšanu ar studiju kursu mācīšanās rezultātiem un līdz ar to arī objektīva atzīšanas lēmuma pieņemšanu. Lai risinātu šo problēmu, intervējamie ierosināja pilnveidot normatīvo regulējumu attiecībā uz prasībām ĀF izglītības dokumentu saturam, kā arī izstrādāt digitālus risinājumus efektīvākai informācijas apritei starp izglītības pakalpojumu sniedzējiem.
- Atzīšanas process prasa ievērojamus administratīvos un konsultatīvos resursus. AII pārstāvji norādīja, ka pretendentiem bieži nepieciešams individuālas konsultācijas, lai skaidrotu ne vien iesniedzamos dokumentus, bet arī atzīšanas procesu kopumā. Lai gan individuālas konsultācijas nodrošina personalizētu un kvalitatīvu atzīšanas procesu, tās vienlaikus rada papildu slodzi AII administratīvajam personālam. Lai risinātu šo problēmu, intervējamie ieteica veikt grozījumus normatīvajā regulējumā un izstrādāt vienotas valsts līmeņa vadlīnijas. Pētījuma rezultāti parāda, ka šo problēmu korektāk būtu risināt divejādi: *valsts līmenī* – nodrošinot metodisko un skaidrojošu atbalstu AII, sniedzot viegli uztveramu un skaidrojošu informāciju sabiedrībai par atzīšanas mehānisma iespējām un procesuālajiem ierobežojumiem; *iestādes līmenī* – nodrošinot pretendentus ar pietiekamu, skaidrojošu

informāciju par AII noteiktajiem sekojošiem atzīšanas elementiem: kārtību; vērtēšanas kritērijiem; piemērošanas iespējām un ierobežojumiem, ņemot vērā īstenoto studiju programmu specifiku; iesniedzamajiem iepriekšējās izglītības un profesionālās pieredzes pierādījumiem (minimālie saturiskie nosacījumi: iepriekš iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču apraksts, apjoms).

Mērķa grupas diskusijas mērķis bija iegūt ieskatu par MR atzīšanas praksi Latvijas AII. Mērķa grupas diskusijas rezultāti liecina, ka MR atzīšanas procesu AII būtiski ietekmē gan administratīvie, gan institucionālie faktori. Par laikietilpīgākajiem un sarežģītākajiem atzīšanas posmiem tika atzīti mācīšanās rezultātu noteikšana, dokumentēšana un novērtēšana. Mērķa grupas dalībnieki atzina, ka mācīšanās rezultātu novērtēšanas process ir pakļauts subjektivitātes riskam, jo lēmumi balstās ne tikai uz noteiktiem kritērijiem, bet arī uz komisijas locekļu profesionālo pieredzi.

Kā norāda diskusijas rezultāti, atzīšanas procesa efektivitāti nosaka AII organizatoriskā kapacitāte un dokumentu aprites sistēmas digitalizācijas līmenis. Savukārt diskusijā identificētā atšķirīgā institucionālā prakse attiecībā uz atzīšanas organizēšanu un studiju maksas piemērošanu liecina par vienotas pieejas atzīšanai trūkumu, jo šos atzīšanas procesa elementus detalizēti regulē AII izstrādātie un ieviestie iekšējie noteikumu par atzīšanu.

Tāpat secināts, ka, lai gan studentu informētība par atzīšanas iespējām ir salīdzinoši augsta, izpratne par atzīšanas procesa nosacījumiem bieži vien ir nepilnīga. Mērķa grupas dalībnieki, līdzīgi kā AII pārstāvji intervijās, minēja, ka sabiedrības kopējā informētība par atzīšanas pakalpojumiem joprojām ir zema.

Mērķa grupas diskusijas rezultāti atklāja vairākas nozīmīgas problēmas, kas ietekmē MR atzīšanas procesa efektivitāti augstākās izglītības iestādēs:

- Nepietiekama informācija izglītības dokumentos (saturs) (saskan ar aptaujā un intervijās identificēto problemātiku). Atzīšanas procesa efektivitāti būtiski ierobežo nepietiekami detalizēts iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu apraksts atzīšanai iesniegtajos izglītības dokumentos, arhīvu izziņu nepieejamība vai apgrūtināta piekļuve (papildu maksa) tām, kā arī dokumentu tulkošanas nepieciešamība un ar to saistītās izmaksas.
- Mācīšanās rezultātu novērtēšanas posmā saglabājas augsts subjektivitātes risks. Lai gan AII ir izstrādājušas novērtēšanas kritērijus, kas, galvenokārt, balstās uz mācību vai studiju satura atbilstību, sasniegto mācīšanās rezultātu apjomu un to aktualitāti (noilgumu), diskusijas dalībnieki atzina, ka galīgie lēmumi joprojām lielā mērā ir atkarīgi no atzīšanas komisijas locekļu profesionālās pieredzes, kompetences un individuālās izpratnes par attiecīgo nozari. Pastāvošā subjektivitāte mācīšanās rezultātu novērtēšanā var radīt atšķirīgu normatīvā regulējuma interpretāciju un nevienlīdzīgu atzīšanas praksi starp augstākās izglītības iestādēm.
- Skaidrojošas informācijas par atzīšanas procesu nepieejamība pretendentiem (saskan ar interviju rezultātiem). Lai gan diskusijas dalībnieki atzina, ka studējošo informētība par MR atzīšanas iespējām kopumā ir salīdzinoši augsta, viņu izpratne par atzīšanas nosacījumiem, apjomu un piemērošanas kritērijiem bieži vien ir fragmentāra, radot nepamatotas gaidas par iespējamo atzīšanas rezultātu. Līdzīgi arī sabiedrības informētība par atzīšanas iespējām joprojām vērtējama kā nepietiekama. Diskusijas rezultāti nostiprina pēc intervijām izdarītos secinājumus, ka nepieciešams uzlabot informācijas apriti kā valsts (normatīvo regulējumu noteiktās iespējas un ierobežojumi), tā arī iestādes līmenī (individuālās iestādes noteiktā procesuālā kārtība, kritēriji un nepieciešamā pierādījumu bāze).

Starptautiskā iepriekšējās mācīšanās atzīšanas plānošanas un izvērtēšanas dokumentā (2020) uzsvērts, ka skaidra un publiski pieejama informācija ir būtisks priekšnosacījums, lai veicinātu

iedzīvotāju piekļuvi atzīšanas pakalpojumiem. Korektas informācijas plaša pieejamība sekmē informētu lēmumu pieņemšanu un nodrošina efektīvu atzīšanas procesa norisi[64].

Publiski pieejamās informācijas analīze liecina, ka valsts institūciju sniegtā informācija par MR un ĀF atzīšanu Latvijā joprojām ir nepietiekama, jo IZM un IKVD mājaslapās pieejama tikai saite uz atzīšanu regulējošiem MK noteikumiem (2018), savukārt AIC tīmekļa vietnē atrodamā informācija vairāk vērsta uz akadēmisku sistēmas aprakstu un pārskatu. Līdz ar to var secināt, ka valsts institūciju mājaslapās informācija ir grūti atrodama un nesatur procesu skaidrojumus, t.sk. informāciju par atzīšanas procesu, tā nosacījumiem un ierobežojumiem. Tādējādi netiek veidota informatīvā vide, kas veicinātu vienotu izpratni par atzīšanas sistēmu valsts līmenī. Līdz ar to būtu nepieciešams izvērtēt iespējas nodrošināt valsts līmeņa komunikācijas politiku, kas nodrošinātu vienotu, viegli pieejamu un saprotamu informāciju par MR un ĀF atzīšanas iespējām, ierobežojumiem un pamatnosacījumiem.

Pētījuma rezultāti liecina, ka ne vien atzīšana tiek organizēta decentralizēti, bet arī informācija par to tiek sniegta decentralizēti – katras AII mājaslapa un individuālās konsultācijas. AII mājaslapu analīze parāda, ka publiski pieejamā informācija par MR un ĀF atzīšanas iespējām Latvijā ir nepietiekama gan pieejamības, gan satura ziņā. Lai gan lielākā daļa AII publisko iekšējos normatīvos aktus (34 no 49), tikai neliela daļa no AII nodrošina skaidrojošu informāciju par atzīšanas iespējām (15 no 49), to piemērošanas nosacījumiem un praktisko norisi. Turklāt, informācija bieži ir sadrumstalota, izvietota dažādās mājaslapu sadaļās un atrodama tikai pēc padziļinātas meklēšanas, kas ievērojami ierobežo tās pieejamību interesentiem. Arī aptaujas rezultāti norāda, ka AII pretendentu informēšanai primāri rīko atvērto durvju dienas (83,3% respondentu), publicē informāciju AII mājaslapās (71,4% respondentu), kā arī sniedz individuālas karjeras konsultācijas (59,5% respondentu). Attiecīgi sabiedrības informēšana par MR un ĀF atzīšanas procesu un iespējām ir samērā ierobežota, un mērķtiecīga saziņa ar interesentiem pārsvarā notiek tikai pēc pieprasījuma.

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem pārsvarā AII mājaslapu saturs ir formāls un labākajā gadījumā tajās ir iekļauti normatīvo procesu apraksti, daudz retāk tiek sniegta uz lietotāju orientēta informācija, t.i., atzīšanas piemēri, vērtēšanas kritēriji, iesniedzamo pierādījumu apraksts, kā arī potenciālās izmaksas vai iesnieguma sagatavošanas vadlīnijas. Praktiskas informācijas trūkums var apgrūtināt personu spēju patstāvīgi izvērtēt savas iespējas iesaistīties atzīšanas procesā, radīt nepamatotas gaidas un palielināt nepieciešamību pēc laikietilpīgām individuālām konsultācijām. Pētījuma rezultāti liecina, ka šī brīža informācijas sniegšanas veids nesniedz pietiekamu atbalstu informētu lēmumu pieņemšanu, vienlaikus palielinot AII administratīvo slogu. Kā ilustrē AII mājaslapu satura analīzes rezultāti, nepieciešams pilnveidot AII publiski pieejamo komunikāciju par MR un ĀF atzīšanu, nodrošinot vienotu, viegli atrodamu un pretendentiem saprotamu informāciju par šo pakalpojumu.

Pētījuma ietvaros tika skatīta arī informācija par MR un ĀF atzīšanu, kas tiek sagatavota un apkopota AII kvalitātes novērtēšanas procesā un ir publiski pieejami (eplatforma.aika.lv) – AII pašnovērtējuma ziņojumos un ekspertu grupu atzinumos. AII pašnovērtējuma ziņojumu un ekspertu grupu atzinumu analīze liecina, ka MR un ĀF atzīšana Latvijas augstākajā izglītībā ir normatīvi (iestādes līmenī) nostiprināts process. Pašnovērtējuma ziņojumos pārsvarā tiek raksturota procesuālā kārtība, reti tiek sniegti dati par procedūras piemērošanu, statistiku vai konkrētiem atzīšanas piemēriem. Ekspertu grupu atzinumi apstiprina, ka MR atzīšanas sistēma Latvijas AII kopumā darbojas stabili, savukārt ĀF atzīšana, īpaši profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšana, joprojām saskaras ar metodikas un organizatoriskām problēmām, tostarp atšķirīgu pierādījumu vērtēšanas praksi un vienotu metodoloģisko pieeju trūkumu.

Pētījuma rezultāti norāda uz neatbilstību starp „Augstskolu vai koledžu pašnovērtējuma ziņojuma izstrādes vadlīniju" (2019) prasībām un AII sniegtās informācijas kvalitāti. Lai gan vadlīnijas paredz

[64] Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (European Commission), ICF, 3s Unternehmensberatung GmbH (2020). Study supporting the evaluation of the Council Recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning. Pieejams: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ea175fa5-ca31-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en

pašnovērtējuma ziņojumos atspoguļot atzīšanas piemērošanas praksi, lielākajā daļā ziņojumu iekļauti tikai procedūras apraksti vai atsauce uz iekšējo regulējumu. Ekspertu grupu atzinumu analīze apliecina, ka sabiedrībai un potenciālajiem pretendentiem joprojām netiek nodrošināta pilnīga, konsekventa un viegli pieejama informācija par atzīšanas iespējām, kas kavē atzīšanas pakalpojumu pieejamību un efektīvu izmantošanu. Tātad nepietiekamā informācija pašvērtējumu ziņojumos un ekspertu grupu atzinumos ietvertie secinājumi ierobežo iespējas izvērtēt MR un ĀF atzīšanas mehānismu faktisko efektivitāti un iespējamās attīstības tendences AII līmenī, tāpēc šos dokumentus nevar izmantot pilnvērtīgai atzīšanas prakses AII analīzei.

Ieteikumi

Apkopojot pētījuma rezultātus un secinājumus, tika izstrādāti vairāki ieteikumi MR un ĀF atzīšanas sistēmas pilnveidei un atzīšanas pakalpojumu pieejamības veicināšanai augstākās izglītības iestādēs.

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem, lai sekmētu vienotu un kvalitatīvu MR un ĀF atzīšanas praksi Latvijas AII, nepieciešams stiprināt centralizētu informatīvo un metodisko atbalstu AII personālam, kas iesaistīts atzīšanas procesa organizēšanā un īstenošanā. Lai gan AII ir izveidotas atzīšanas procedūras un uzkrāta pieredze MR atzīšanā, praksē pastāv atšķirīga normatīvā regulējuma interpretācija. Savukārt ĀF atzīšanas piemērošana ir nevienmērīga, sarežģīta un pakļauta būtiskam subjektivitātes riskam. AII izmantotās dažādās pieejas atzīšanai norāda uz nepieciešamību nodrošināt vienotu skaidrojošu ietvaru, kas palīdzētu AII sistemātiski piemērot spēkā esošo regulējumu un mazinātu atšķirības starp iestādēm, vienlaikus nodrošinot AII autonomiju sniegt atzīšanas pakalpojumu atbilstoši katras AII struktūrai un īstenoto studiju virzienu specifikai.

Lai mazinātu tiesisko neskaidrību un veicinātu vienotu izpratni par vienotu pieeju atzīšanai, nepieciešams:

1. Aktualizēt MK noteikumu (2018) 13. punktu, t.i. vienu kredītpunktu par iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem var piešķirt, ja tie sasniegti „vismaz vienu nedēļu ilgā (40 akadēmiskās stundas)" mācīšanās vai darba procesā. MK noteikumos (2018) mācīšanās rezultātu apjoms būtu jāizsaka atbilstoši Augstskolu likumam, kurā, saskaņā ar 2022. gada 15. septembrī pieņemtajiem grozījumiem, noteikta pāreja no Latvijas kredītpunktu sistēmas (1 kredītpunkts ir 40 akadēmiskās stundas) uz ECTS, t.i., viens kredītpunkts atbilst 25–30 stundām studiju darba apjoma).
2. Precizēt MK noteikumos (2018) punktu(s) par atzīšanā iesniedzamo dokumentu valodu, lai mazinātu administratīvo slogu, AII pieprasot pretendentiem (notariālu) tulkojumu Eiropas Savienības valstīs izsniegtajiem izglītības dokumentiem. MR un ĀF atzīšanas regulējumu augstākajā izglītībā varētu saskaņot ar Izglītības likuma $11.^{1}$ panta 3. punktā minēto (regulējums attiecas uz ārvalstu dokumentu ekspertīzi), ka ārvalstu (izglītības) dokumentu tulkojumi latviešu valodā jāiesniedz, ja vien tie nav sastādīti kādā no citām Eiropas Savienības oficiālajām valodām.

Vienotu atbalsta pasākumu ietvaros būtu nepieciešams:

3. Izstrādāt un regulāri aktualizēt metodiskās vadlīnijas[65] par MR un ĀF atzīšanas procesu, īpašu uzmanību pievēršot normatīvā regulējuma praktiskai piemērošanai, atšķirīgu mācīšanās veidu izvērtēšanai, pierādījumu novērtēšanas principiem un lēmumu pieņemšanas kritērijiem.
4. Nodrošināt regulāru pieredzes apmaiņas platformu AII pārstāvjiem, piemēram, tematiskus seminārus, diskusijas un konsultāciju mehānismus, kuros iespējams apspriest aktuālos jautājumus.
5. Stiprināt informācijas apriti starp valsts institūcijām un AII, nodrošinot aktuālu, konsekventu un savstarpēji saskaņotu informāciju par normatīvo regulējumu un tā piemērošanu.

[65] Šobrīd pieejamās vadlīnijas:
IZM (2016). Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā. Pieejami: https://nki-latvija.lv/storage/11_02_2026_atzisanas_seminars/ieteikumi_arpus_formalas_izglitibas_apgutaja_vai_profesionalaja_pieredze_sasniegto_studiju_rezultatu_vertesana_un_atzisana_lv.pdf
Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejams: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf

Kā parāda pētījuma rezultāti, viens no būtiskākajiem šķēršļiem atzīšanas procesā ir nepietiekama, grūti iegūstama un/vai neskaidra informācija izglītības dokumentos – tajos bieži nav iekļauti detalizēti sasniegtie mācīšanās rezultāti, apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču apraksti, mācību saturs un apjoms, kas apgrūtina iepriekš iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču salīdzināšanu ar konkrēto studiju programmu prasībām. Lai veicinātu iepriekš iegūtu izglītības dokumentu salīdzināmību, būtu ieteicams:

6. Izstrādāt un noteikt vienotas prasības izglītības dokumentos norādāmajai informācijai, īpaši attiecībā uz mācību apjomu un mācīšanās rezultātu aprakstiem[66]. Šādu pieeju informācijas struktūrai būtu, iespēju robežās, jāattiecina uz visiem izglītības dokumentiem, kas var tikt izmantoti iepriekš sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanas procesā.
7. Veicināt strukturētu un standartizētu mācīšanās rezultātu aprakstu veidošanu un publicēšanu vienotā datubāzē, iespējams, par konceptuālo pamatu izmantojot „Vadlīnijas informācijas sniegšanai par studiju programmām, studiju kursiem un mikrokvalifikācijām izmantošanai diplomatzīšanā" (2024)[67]. Šādu pieeju varētu īstenot, attīstot digitālus risinājumus, kuros būtu pieejami aktuāli studiju kursu, moduļu un programmu mācīšanās rezultātu apraksti, kā arī cita (piemēram, studiju apjoms) atzīšanas procesā nepieciešamā informācija.

Lai nodrošinātu efektīvus, caurskatāmus un lietotājiem saprotamus MR un ĀF atzīšanas pakalpojumus, nepieciešams pilnveidot informācijas sniegšanas pieeju gan valsts līmenī, gan AII līmenī. Pētījuma rezultāti liecina, ka pašlaik informācija par MR un ĀF atzīšanu ir fragmentāra, atšķiras pēc satura un pieejamības, kā arī lielā mērā balstās uz individuālām konsultācijām AII līmenī. Šāda pieeja ne tikai apgrūtina potenciālo pretendentu iespēju patstāvīgi izvērtēt savu iepriekš apgūto zināšanu, prasmju un kompetenču atbilstību atzīšanas nosacījumiem, bet arī rada papildu administratīvo slogu AII personālam. Lai uzlabotu informācijas pieejamību, būtu nepieciešams:

8. Valsts līmenī nodrošināt viegli uztveramu un skaidrojošu informāciju sabiedrībai par MR un ĀF atzīšanas mehānisma iespējām un procesuālajiem ierobežojumiem.
9. Noteikt vienotus pamatprincipus informācijas sniegšanai par atzīšanas iespējām, t.i., izstrādāt valsts līmeņa vadlīnijas AII informācijas publiskošanai par MR un ĀF atzīšanu. Sniegtajai informācijai jābūt viegli atrodamai, strukturētai un izvietotai vienuviet, nodrošinot skaidru nošķirumu starp dažādiem atzīšanas veidiem – izglītības, kas iegūta studiju programmu ietvaros, atzīšana (MR); izglītības, kas iegūta izglītības programmās, kas nav daļa no studiju programmas, atzīšana (ĀF); izglītības, kas iegūta ārpus izglītības programmām, atzīšana (ĀF); profesionālās pieredzes atzīšana (ĀF). Iespēju robežās, aprakstiem būtu ne tikai jāietver skaidrojums par procesuālo kārtību, bet arī jāsniedz praktisks skaidrojums par to, ko iespējams atzīt, kādi ir atzīšanas ierobežojumi, vēlams nodrošinot piekļuvi vērtēšanas nosacījumiem vai vismaz vērtēšanas pamatnosacījumiem.

[66] Šobrīd spēkā esošie valsts regulējumi:
MK (2018). MK noteikumi Nr. 202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus" (pieņemti: 16.04.2013.; spēkā no: 19.04.2013.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/256157-kartiba-kada-izsniedz-valsts-atzitus-augstako-izglitibu-apliecinosus-dokumentus
MK (2018). MK noteikumi Nr. 306 „Valsts atzītu profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinošu dokumentu, moduļa apliecību un profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecinošu dokumentu noteikumi" (pieņemti: 26.05.2026.; spēkā no: 30.05.2026.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/368657-valsts-atzitu-profesionalo-izglitibu-un-profesionalo-kvalifikaciju-apliecinosu-dokumentu-modula-apliecibu-un-profesionalas-izglitibas-programmas-dalas-apguvi-apliecinosu-dokumentu-noteikumi
MK (2018). MK noteikumi Nr. 395 „Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai" (pieņemti: 13.07.2023.; spēkā no: 19.07.2023.; zaudē spēku: 1.04.2027.). Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/343813-kartiba-kada-tiek-izsniegtas-atlaujas-neformalas-izglitibas-programmas-istenosanai

[67] Ramiņa B., Šmaukstele, L., Kinta, G. et al (2024). Guidelines on the information provision on study programmes, study courses and micro-credentials for the use of credential evaluation. Izstrādātas Akadēmiskās informācijas centra koordinētā *Erasmus+* projekta „Tiešsaistes kursu katalogi un datubāzes caurskatāmībai un atzīšanai 2" (OCTRA 2, 2023.–2024.) ietvaros. Pieejamas: https://aic.lv/wp-content/uploads/2025/08/OCTRA_2_Guidelines_2024.pdf

Pielikumi

1. Iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanā lietotā terminoloģija
2. Anketa
3. Interviju jautājumi
4. Diskusijas jautājumi
5. Aptaujas rezultāti
6. Detalizēti All pārstāvju interviju rezultāti
7. All mājaslapu analīzes veidlapa

1. pielikums. Iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanā lietotā terminoloģija

Šajā pielikumā apkopoti jēdzieni, kas ir būtiski, veicot atzīšanu: izglītībai, kas iegūta studiju programmu ietvaros (MR); izglītībai, kas iegūta izglītības programmās, kas nav daļa no studiju programmas (ĀF); izglītībai, kas iegūta ārpus izglītības programmām (ĀF); profesionālajai pieredzei (ĀF).

Terminoloģija apkopota no sekojošiem avotiem:

- LR Saeima (1998). Izglītības likums (IL)
- LR Saeima (1995). Augstskolu likums (AL)
- LR Saeima (1999). Profesionālās izglītības likums (PIL)
- Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai (Cedefop)
- IZM (2018). Ieteikumi ārpus formālās izglītības apgūtajā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu vērtēšanā un atzīšanā (IZM)
- AIC (2016). Terminoloģija Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras kontekstā (AIC)
- Valsts izglītības attīstības aģentūras mājaslapa (VIAA)

Atzīšana	• Process, kurā pilnvarota iestāde apstiprina, ka persona ir sasniegusi noteiktus mācīšanās rezultātus. (Cedefop) • Mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, kā rezultātā personas iegūtām zināšanām, prasmēm un kompetencēm piešķir oficiālu statusu: 1. Atzīstot neformālos vai ikdienas mācīšanās rezultātus; 2. Piešķirot kredītvienības vai pielīdzinot izglītības dokumentu; 3. Piešķirot kvalifikāciju. (AIC)
Atzīšanas posmi:	
Noteikšana	Sasniegto mācīšanās rezultātu noteikšana var sākties, salīdzinot personas mācīšanās rezultātus ar iepriekš noteiktu standartu vai analizējot personas pieredzi. Šajā sākotnējā posmā persona ir jāinformē par atzīšanas izmaksām un ieguvumiem. Dažkārt šis posms arī ir saistīts ar profilēšanu vai skrīningu karjeras atbalsta procesā. Noteikšanas metodēm un pieejām ir jābūt tādām, lai spētu reaģēt uz neparedzamiem apstākļiem, un tās nedrīkst būt strukturētas tādā veidā, ka tās sašaurina izvērtējamo mācīšanās rezultātu daudzveidību. (Cedefop)
Dokumentēšana	Dokumentēšanas posms papildina noteikšanas posmu, proti, tajā tiek dokumentēti mācīšanās rezultātu pierādījumi un liecības, izveidojot dokumentu kopumu, kas parasti ietver CV un darba pieredzes aprakstu. Šos dokumentus papildina dažāda veida pierādījumi, sākot no rakstiskiem dokumentiem līdz darba paraugiem un prakses demonstrējumiem. Šiem pierādījumiem jābūt tādiem, lai (turpmākie) ārējie lasītāji un lietotāji varētu spriest par

	personas sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem un galu galā tiem uzticēties – nepietiek vien ar to, ka tiek uzskaitītas nodarbošanās vai amati. (Cedefop)
Novērtēšana	Ar novērtēšanu parasti saprot posmu, kurā personas mācīšanās rezultāti tiek salīdzināti ar konkrētiem atskaites punktiem un/vai standartiem. Novērtēšanas posms ir atkarīgs no izmantotā standarta vai atskaites punkta. Šim procesam jābūt strukturētam tā, lai dokumentētu un novērtētu katras personas konkrētos mācīšanās rezultātus, tādēļ jāapsver dažādu līdzekļu izmantošana. Atsevišķos gadījumos var būt pietiekami ar rakstiskiem pārbaudījumiem, taču citos gadījumos var būt nepieciešami demonstrējumi, praktiski pārbaudījumi un citi pierādījumu izvērtēšanas veidi. (Cedefop)
Apstiprināšana	• Noteikto, dokumentēto un novērtēto mācīšanās rezultātu apstiprināšana un galīgā izvērtēšana. To iespējams veikt vairākos veidos, taču visbiežāk tiek piešķirta formāla kvalifikācija vai daļēja kvalifikācija vai atsevišķa mazāka apjoma kvalifikācijas daļa. (Cedefop) • Kompetentas iestādes veikts process, apstiprinot personas mācīšanās rezultātu (zināšanas, prasmes, kompetences) atbilstību attiecīgā standarta prasībām, saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem. (AIC)
Citi termini	
Ārpus formālās izglītības apgūtais	Prasmes, zināšanas un kompetence, kas ir iegūta ārpus formālās izglītības, proti, ārpus arodizglītības, pamatizglītības, vidējās izglītības programmām, kā arī studiju programmām. (IZM)
Formālā izglītība	• Sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments. (IL) • Izglītības iestāžu strukturēts un sistēmisks programmu piedāvājums, kuru apguves rezultātu apliecina valsts atzīts izglītības un/vai profesionālās kvalifikācijas dokuments. (AIC)
Izglītība	Sistematizētu zināšanu un prasmju apguves un attieksmju veidošanas process un tā rezultāts. Izglītības process ietver mācību un audzināšanas darbību. Izglītības rezultāts ir personas zināšanu, prasmju un attieksmju (kompetences) kopums. (IZM)
Izglītības ceļš	Formālās un neformālās izglītības un ikdienas mācīšanās secīgs kopums, kas palīdz personai pilnveidoties un ļauj sasniegt noteiktu izglītotības pakāpi, vai ir priekšnosacījums noteiktas kvalifikācijas iegūšanai vai izglītības programmas uzsākšanai. (AIC)
Izvērtējums	1. Spriedums par izglītības guvēja mācīšanās rezultātu kvalitatīvu vērtēšanu un turpmāko mācīšanās darbību pilnveidošanu; 2. Spriedums par izglītības stratēģijas, iestāžu vai programmu efektivitāti, stipro un vājo pušu noteikšanu, uzlabojumu iespēju īstenošanas ceļu un pasākumu izvirzīšanu. (AIC)
Kompetences	Zināšanu, prasmju, attieksmju, vērtību un emociju elastīgs un dinamisks kopums konkrētas darbības veikšanai. (AIC) (IZM)

Kredītpunkts	Uzskaites vienība, kas izsaka studiju darba apjomu, pamatojoties uz studiju programmā vai tās daļā definētajiem studiju rezultātiem un ar to sasniegšanu saistīto studiju slodzi. Saskaņā ar ECTS 60 kredītpunkti (trešā cikla studijās – no 60 līdz 66 kredītpunktiem) atbilst pilna laika studijās vienā akadēmiskajā gadā apgūtajiem studiju rezultātiem. Kredītpunktus izsaka veselos skaitļos. Viens kredītpunkts atbilst 25–30 stundu studiju darba apjomam. (AL)
Mācīšanās rezultāti	• Studiju rezultāti – studiju programmas, studiju moduļa vai studiju kursa noslēgumā iegūstamais zināšanu, prasmju un kompetences kopums. (AL) • Studiju rezultāti – studiju programmas, studiju moduļa vai studiju kursa noslēgumā iegūstamais zināšanu, prasmju un kompetences kopums. Ārpus formālās izglītības iegūtā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegtās zināšanas, prasmes un kompetence, to atzīšanas gadījumā, kļūst par studiju rezultātiem. Tādēļ attiecībā uz šīm zināšanām, prasmēm un kompetenci arī tiek piemērots termins „studiju rezultāti”. (IZM) • Mācīšanās rezultāti – zināšanu, prasmju, kompetenču kopums, ko persona ir apguvusi mācīšanās procesā un spēj demonstrēt. (Komentārs: Sasniedzamie rezultāti ir plānotie mācīšanās rezultāti). (AIC)
Sasniedzamo mācīšanās rezultātu vienība	Profesionālās kvalifikācijas daļa, kas ir atsevišķi pārbaudāms un novērtējams saskaņotu zināšanu, prasmju, attieksmes, profesionālās patstāvības un atbildības kopums. (PIL)
Mūžilga mācīšanās	Mācīšanās visas dzīves garumā, apgūstot un/vai pilnveidojot zināšanas, prasmes, kompetences un attīstot savu personību atbilstoši savām interesēm, vajadzībām un/vai darba tirgus prasībām. Mūžilga mācīšanās var būt formāla, neformāla un ikdienas. (AIC)
Neformālā izglītība	• Ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība (IL) • Dalībnieku interesēm un pieprasījumam atbilstošs, organizēts mācību piedāvājums, kura rezultātā ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu. (AIC)
Neformālā mācīšanās	Personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu. (AIC)
Novērtējums	Izglītības guvēja sasniegumu līmeņa kvantitatīvs vērtēšanas rezultāts, izmantojot dažādas metodes un kuru izsaka konkrētā vērtēšanas vienībā – atzīme, procenti, punkti. (AIC)
Nozares kvalifikāciju struktūra (NKS)	Nozares profesiju vispārīgs raksturojums, kā arī nozares profesijās ietilpstošo specializāciju un saistīto profesiju pārskats, kurā norādīti profesionālās kvalifikācijas līmeņi profesijām un specializācijām. NKS mērķis ir izveidot nozarē caurskatāmu, neatkarīgu, tomēr savstarpēji saistītu profesionālo kvalifikāciju struktūru. Būtiski ir attīstīt un atpazīt nozarē strādājošo zināšanas, prasmes un kompetences. NKS ietver kvalifikāciju aprakstu profesionālo darbību veikšanai attiecīgajā nozarē, un balstās uz Latvijas kvalifikācijas ietvarstruktūru, kas darbojas kā instruments iegūto profesiju un tām

	atbilstošo profesionālo kvalifikāciju salīdzināšanai un skaidrošanai, veicinot izglītojamo un darbinieku starpvalstu mobilitāti un sekmējot viņu mūžizglītību. (VIAA)
Pašizglītība	• Ārpus izglītības iestādes iegūta izglītība. (IL) • Pašizglītība (pašmācība) – ārpus izglītības iestādes iegūta izglītība. • **Ikdienas mācīšanās** – izglītošanās, kas var notikt apzināti vai neapzināti, ikdienā un darba pieredzē apgūstot jaunas vai papildinot esošās zināšanas, prasmes, kompetences, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību. (AIC)
Prakse	Attiecīgās profesionālās izglītības programmas praktiskās daļas profesionālo kompetenču apguve izglītības iestādē vai darba vidē. (PIL)
Prasmes	• Māka veikt kādu darbību atbilstoši nepieciešamajai kvalitātei un apjomam. (AIC) • Māka veikt kādu darbību atbilstoši nepieciešamajai kvalitātei un apjomam. (IZM)
Profesija	Fiziskās personas nodarbošanās veids preču ražošanas, sadales vai pakalpojumu sfērā, arī izglītībā, kultūrā un mākslā, kam nepieciešama noteikta sagatavotība (izglītība). (IZM)
Profesionālā augstākā izglītība	Augstākās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt piektā, sestā, septītā vai astotā līmeņa profesionālo kvalifikāciju. (PIL)
Profesionālā kompetence	Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo zināšanu, prasmju, profesionālās patstāvības un atbildības kopums. (PIL)
Profesionālā pieredze	Iepriekšēja darbošanās attiecīgajā profesijā Latvijas Republikā, kā arī ārvalstī. (PIL)
Profesionālā pilnveide	Profesionālās izglītības īpašs veids, kas dod iespēju pilnveidot profesionālo kompetenci kvalifikācijai, kas iekļauta nozares kvalifikāciju struktūrā. Prasības to profesionālo kvalifikāciju pilnveidei, kuras nav iekļautas nozaru kvalifikāciju struktūrās, nosaka normatīvajos aktos. (PIL)
Profesionālā tālākizglītība	Profesionālās izglītības īpašs veids, kas personām ar iepriekšēju profesionālo pieredzi un izglītības programmas prasībām atbilstošu izglītību dod iespēju iegūt noteikta līmeņa profesionālo kvalifikāciju, kas iekļauta nozares kvalifikāciju struktūrā. Prasības to profesionālo kvalifikāciju ieguvei, kuras nav iekļautas nozaru kvalifikāciju struktūrās, nosaka normatīvajos aktos. (PIL)
Studiju kurss	Noteiktā līmenī un apjomā organizēts studiju programmai atbilstošu zināšanu, prasmju un kompetences sistēmas izklāsts, kam ir definēti studiju rezultāti, par kuru sasniegšanu tiek piešķirti kredītpunkti. (AL)

Studiju modulis	• Studiju programmas sastāvdaļa, ko izveido, apvienojot studiju kursus vai to daļas, kuriem ir kopīgs mērķis un sasniedzami studiju rezultāti. (AL) • Modulis – profesionālās izglītības programmas patstāvīga sastāvdaļa, tā pamatā ir sasniedzamie mācīšanās rezultāti kā novērtējams un pierādāms zināšanu, prasmju, profesionālās patstāvības un atbildības kopums. (PIL)
Studiju posms	Jebkura studiju programmas sastāvdaļa, kas ir novērtēta un dokumentēta un ietver zināšanu, prasmju un kompetences apguvi, bet nav pilna studiju programma. (AL)
Zināšanas	Atziņu kopums, kas ir apgūts mācīšanās, darba un dzīves pieredzē. (AIC) (IZM)

2. pielikums. Anketa

Sveicināti!

Šīs aptaujas uzdevums ir izpētīt studiju (t.sk. neformālās un ikdienas) rezultātu atzīšanas praksi Latvijas augstākās izglītības iestādēs, lai identificētu labās prakses piemērus.

Šo aptauju pēc Akadēmiskās informācijas centra – Nacionālā koordinācijas punkta EKI (Latvijas NKP) pasūtījuma tehniski nodrošina un veic pētījumu centrs SKDS. Mēs būtu ļoti pateicīgi saņemt no jums atbildes par praksi jūsu augstākās izglītības iestādē (AII).

Lūdzu, ierakstiet šajā *MsWord* formāta anketā Jūsu AII atbildes un nosūtiet to uz e-pasta adresi [xxx] līdz 15.05.2025.

Pateicībā par Jūsu ieguldīto laiku un pūlēm,

Arnis Kaktiņš
Pētījumu centra SKDS vadītājs

Svarīgi anketā izmantotie saīsinājumi

- SR – iepriekšējā izglītībā sasniegtie studiju programmas, studiju moduļa vai studiju kursa noslēgumā iegūstamais zināšanu, prasmju un kompetences kopums;
- ĀF – iepriekšējā izglītībā (ārpus studiju programmām) sasniegtu studiju rezultātu un ārpus formālās izglītības apgūtās vai profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences

A1. Vai jūsu augstākās izglītības iestāde (AII) laika posmā no 2018. līdz 2024.gadam ir veikusi iepriekšējā izglītībā sasniegto studiju rezultātu (SR) atzīšanu?
Viena atbilde (pie atbildes ierakstiet vai ielieciet X)

1	Jā		= > lūdzu atbildiet uz jautājumiem B1, A2, A3, A4, A5, A6, C1
2	Nē		= > lūdzu atbildiet uz jautājumu B1

B1. Vai jūsu augstākās izglītības iestāde (AII) laika posmā no 2018. līdz 2024.gadam ir veikusi jebkuru ārpus formālās izglītības profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanu?
Viena atbilde (pie atbildes ierakstiet vai ielieciet X)

1	Jā		= > lūdzu atbildiet uz jautājumiem B2, B3, B4, B5, B6, C1
2	Nē		= > C1

A2. Lūdzu, ierakstiet to personu, kuras jūsu AII ir iesaistītas <u>iepriekšējā izglītībā sasniegto studiju rezultātu (SR) atzīšanā</u>, amata nosaukumus!
Piemēram: mācībspēki, administratīvais darbinieks, metodiķis, u.tml.

B2. Lūdzu, ierakstiet to personu, kuras jūsu AII ir iesaistītas jebkuru ārpus formālās izglītības profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču <u>(ĀF)</u> atzīšanā, amata nosaukumus!
Piemēram: mācībspēks, administratīvais darbinieks, metodiķis, u.tml.

A3. Kur un kā jūsu AII notiek potenciālo kandidātu informēšana par SR atzīšanas iespējām?
Lūdzu, atzīmējiet, visu atbilstošo! (pie atbildes ierakstiet vai ielieciet X)

1	AII mājaslapā	
2	Karjeras konsultācijās	
3	Atvērto durvju dienās	
4	Komunikācijā ar darba devējiem	
5	AII telpās (ziņojuma dēlis utt.)	
6	AII sociālajos medijos	

7	Citos veidos Lūdzu, īsi uzrakstiet

B3. Kā jūsu AII notiek potenciālo kandidātu informēšana par ĀF atzīšanas iespējām?
Lūdzu, atzīmējiet, visu atbilstošo! (pie atbildes ierakstiet vai ielieciet X)

1	AII mājaslapā	
2	Karjeras konsultācijās	
3	Atvērto durvju dienās	
4	Komunikācijā ar darba devējiem	
5	AII telpās (ziņojuma dēlis utt.)	
6	AII sociālajos medijos	

7	Citos veidos Lūdzu, īsi uzrakstiet

A4. Lūdzu, norādiet kopējo saņemto iesniegumu skaitu, lai veiktu SR atzīšanu, atsevišķi pa gadiem kopš 2020. gada, kā arī kopējo lēmumu skaitu.
Šai informācijai ir jābūt atrodamai AII reģistrā.

	A4.1 Kopējais saņemto iesniegumu skaits	A4.2 Kopējais lēmumu skaits
2020. gads		
2021. gads		
2022. gads		
2023. gads		
2024. gads		

B4. Lūdzu, norādiet kopējo saņemto iesniegumu skaitu, lai veiktu ĀF atzīšanu, atsevišķi pa gadiem kopš 2020. gada, kā arī kopējo lēmumu skaitu.
Šai informācijai it jābūt atrodamai AII reģistrā.

	B4.1 Kopējais saņemto iesniegumu skaits	B4.2 Kopējais lēmumu skaits
2020. gads		
2021. gads		
2022. gads		
2023. gads		
2024. gads		

A5. Kādi ir biežākie šķēršļi pozitīvam SR atzīšanas lēmumam jūsu AII?

B5. Kādi ir biežākie šķēršļi pozitīvam ĀF atzīšanas lēmumam jūsu AII?

A6. Kādi ir iemesli, kāpēc personas vēršas jūsu AII, lai veiktu SR atzīšanu?
Lūdzu, atzīmējiet, visu atbilstošo! (pie atbildes ierakstiet vai ielieciet X)

1	Atgriešanās pēc studiju pārtraukšanas un studiju turpināšana tajā pašā studiju programmā	
2	Atgriešanās no studiju mobilitātes citā valstī	
3	Pāreja no citas AII Latvijā	
4	Pāreja no citas AII ārpus Latvijas	
5	Pāreja uz citu studiju programmu jūsu AII ietvaros	

7	Cits iemesls Lūdzu, īsi uzrakstiet

B6. Kādi ir iemesli, kāpēc personas vēršas jūsu AII, lai veiktu ĀF atzīšanu?
Lūdzu, atzīmējiet, visu atbilstošo! (pie atbildes ierakstiet vai ielieciet X)

1	Kvalifikācijas celšana	
2	Izmaiņas normatīvajā regulējumā	
3	Darba devēja prasība	
4	Personības izaugsme	
5	Pārkvalificēšanās	
6	Dzīvē iegūtā kompetenču kopuma formāla atzīšana	

7	Cits iemesls Lūdzu, īsi uzrakstiet

C1. Lūdzu, norādiet informāciju par šīs anketas aizpildītāju gadījumam, ja mums rodas kādi jautājumi

AII nosaukums: …….

Vārds, uzvārds: …….

Amata nosaukums: ……...

Telefona numurs: …….

E-pasta adrese: ……..

Gadījumā, ja jums ir kādi jautājumi saistībā ar šo anketu un tajā uzdotajiem jautājumiem, lūdzu, sazināties ar [Latvijas NKP].

Liels paldies par jūsu sniegtajām atbildēm!

3. pielikums. Interviju jautājumi

I. Ievads, intervijas noteikumi, iesildīšanās

- ✓ Laipni lūdzam!
- ✓ Intervijas mērķis ir izpētīt neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas praksi Latvijas augstākās izglītības iestādēs, lai izstrādātu ieteikumus ieviesto procedūru pilnveidei, veicinot atzīšanas pakalpojumu pieejamību. Pētījuma ietvaros tiek veiktas intervijas ar AII pārstāvjiem, lai noskaidrotu praktisku pieredzi par ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu (atzīšanas process).
- ✓ Noteikumi: nav pareizas vai nepareizas atbildes.
- ✓ Būtiska ir personīgā pieredze, viedokļi, uzskati.
- ✓ Intervijas garums – aptuveni 1h.
- ✓ Informācija par ierakstīšanu audio, video – atļauja un konfidencialitātes apstiprinājums.

II. ĀF atzīšanas vispārējais vērtējums, pieredze

1. Sarunā koncentrēsimies tieši uz ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanā? Kāda ir jūsu personīgā pieredze, vērtējums šim procesam?
2. Kā ĀF atzīšanas process tiek organizēts jūsu iestādē, kā tiek organizēts darbs? Kas vēl no kolēģiem ir iesaistīts ĀF atzīšanas procesā? Cik personas parasti tiek iesaistītas atzīšanā?
3. Vai varat pastāstīt par citu kolēģu pieredzi, atsauksmēm par ĀF atzīšanas procesu?
4. Kādas ir pašu pretendentu atsauksmes par procesu? Vai veicat pretendentu aptaujas? Vai konsultāciju laikā esat dzirdējuši kādus secinājumus, ieteikumus vai gaidas?
5. Kādi ir iemesli, kāpēc personas vēršas jūsu AII, lai veiktu ĀF atzīšanu? (kvalifikācijas celšana, darba devēja prasība, izmaiņas normatīvajā regulējumā, personības izaugsme, pārkvalificēšanas, cits?)

III. ĀF atzīšanas posmu vērtējums

- ✓ Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšana balstās secīgu procedūru veikšanā. Mazliet detalizētāk apskatīsim tās:

6. Ja mēs runājam par **mācīšanās rezultātu noteikšanas** posmu, kā tas notiek pie jums? Kā jūsu iestādē tiek organizēts šis posms? Kāda pieredze ir jūsu iestādē?
    a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības šajā atzīšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā? Kas?
    b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās lietas, kas strādā labi?
    c. Kas un kā vēl varētu atvieglot šo procesu (*institucionāli vai tehniski*)? (*viens no problemātiskākajiem posmiem*)
7. Nākamais posms – **mācīšanās rezultātu dokumentēšana**. Kā tas notiek un kā jūs vērtētu šo procesu? Kāpēc tā?
    a. Kuri dokumenti visbiežāk tiek pieņemti un tiek atzīti, kas varbūt ir lieki un nav derīgi – kā ir praksē?
    b. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības šajā dokumentēšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā? Kas?
    c. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās lietas, kas strādā labi?

d. Kas un kā varētu atviegloti šo procesu? (*institucionāli vai tehniski*)? (*viens no problemātiskākajiem posmiem*)

e. Vai ir kādi digitāli risinājumi, kas varētu atvieglotu šo posmu?

8. **Mācīšanās rezultātu novērtēšana** – kā tas notiek pie jums? Kā jūsu iestādē tiek organizēts šis posms? Kāda pieredze ir jūsu iestādē?
    a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības šajā novērtēšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā? Kas?
    b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās labās lietas, kas strādā labi?
    c. Kas un kā varētu atviegloti šo procesu? (*institucionāli vai tehniski*)?
    d. Vai ir kādi digitāli risinājumi, kas varētu atvieglotu šo posmu?
9. **Mācīšanās rezultātu apstiprināšana –** kā tas notiek pie jums? Kā jūsu iestādē tiek organizēts šis posms? Kāda pieredze ir jūsu iestādē?
    a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības šajā apstiprināšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā? Kas?
    b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās labās lietas, kas strādā labi?
    c. Kas un kā varētu atviegloti šo procesu? (*institucionāli vai tehniski*)?
    d. Vai ir kādi digitāli risinājumi, kas varētu atvieglotu šo posmu?
10. Kā notiek lēmuma pieņemšana? Kas ir būtiskākais, uz ko balstās, kam ir lielākā ietekme? Kāpēc tā?
11. Ja vērtējat tā proporcionāli pieņemto lēmumu saturu – cik bieži tiek atteikts un neatzīts, cik bieži tiek atzīts, un cik bieži tiek noteikti papildu pārbaudījumi?
12. Vērtējot pozitīvo lēmumu īpatsvaru jūsu iestādē, kādi ir biežākie šķēršļi pozitīvam ĀF atzīšanas lēmumam? Kāpēc tā? Kā, jūsuprāt, iespējams uzlabot situāciju?
13. Vai bieži (cik) ir situācijas, kad, izvērtējot iesniegtos dokumentus, tiek noteikti papildu pārbaudījumi, pirms tiek pieņemts lēmums? Kāpēc tā? Kādās situācijās?
14. Ar kādiem izaicinājumiem vēl saskaraties, mēģinot "noskaidrot" profesionālajā pieredzē iegūto rezultātu atbilstību studiju programmas saturam? Kāpēc tā? Kā to varētu labot?
15. Kādas vēl aktuālas problēmas jūs varat minēt? (*personāla kapacitāte, finansējums, termiņi)*? Vai ir kādi ieteikumi, kā tās varētu risināt?

IV. Informētība

16. Runājot par sabiedrības informētību, vai, jūsuprāt, sabiedrība ir pietiekami informēta par iespēju veikt ārpus formālās izglītības profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu? Vai jūs kaut kā šo iespēju popularizējat? Kur un kā jūsu AII notiek potenciālo kandidātu informēšana par ĀF atzīšanas procesu? (mājaslapa, studiju līgumi, karjeras centri, docētāji u.c.)? Kāda ir jūsu pieredze?
17. Jūsu skatījumā, vai potenciālie pretendenti ir pietiekami informēti par ĀF atzīšanas procesu un iespējām? Vai interesenti saprot pamatnosacījumus, vai saprot, ko var un ko nevar atzīt, kādā apjomā utt.?
18. Vai ir bijušas situācijas, ka personas pārprot ĀF atzīšanas procesa iespējas un ierodas ar pārspīlētām cerībām, ka tiks atzīta visa programma, tāpēc pirms izvērtēšanas procesa jāiegulda daudz vairāk laika to skaidrojot?
19. Vai un kā, jūsuprāt, iespējams uzlabot informētību par atzīšanas pakalpojumiem? Vai nepieciešami kādi papildu pasākumi, semināri, lai uzlabotu informētību par atzīšanas pakalpojumiem?

20. Vai, jūsuprāt, būtu lietderīgi vai nepieciešams, ka informēšanu veiktu ne vien pašas AII, bet arī kādas citas iestādes? (*sadarbībā ar profesionālajām organizācijām (kādām?), informējot tās par atzīšanas iespējām, un tad attiecīgi viņi jau var izvērtēt atsevišķo uzņēmumu darbinieku iespējas vai tos informēt par šādu iespēju?)*

V. Labā prakse, ieteikumi

21. Kā jūs kopumā vērtējat ĀF atzīšanas iespēju – vai jums ir zināmi kādi veiksmīgi piemēri, kur atzīšana būtiski palīdzējusi pretendentu akadēmiskajai vai profesionālajai izaugsmei?
22. Vai būtu nepieciešami kādi atvieglojumi vai atbalsts pieteikuma sagatavošanas un iesniegšanas procesā? Vai jūsu iestāde sniedz kādas konsultācijas, atbalstu (akadēmiskais, administratīvais, karjeras) pieteikuma sagatavošanas laikā?
23. Kas, jūsuprāt, ir tās lietas, kas jau strādā labi?
24. Kas ir tās lietas, kas varētu strādāt labāk, ko būtu svarīgi mainīt, kāpēc? (*piemēram, pilnveidot normatīvus, metodiskos aspektus, lai atvieglotu atzīšanas procedūru?)*
25. Kas vēl, jūsuprāt, veicinātu atzīšanas pakalpojuma pieejamību un kvalitāti?
26. Vai ĀF atzīšanas procesā veidojas (būtu nepieciešama) sadarbība ar uzņēmumiem, profesionālajām asociācijas, ar citām AII? Kāpēc? Vai un kā šāda sadarbība varētu palīdzēt risināt metodiskus jautājumus?

VI.Nobeigums

✓ Liels paldies!

27. Vai ir vēl kaut kas, ko mēs neesam jums pajautājuši vai jūs vēlaties kaut ko piebilst pie runātā? Laipni lūdzam!

✓ Mūsu intervija ir galā. Es vēlētos jums pateikties par piedalīšanos. Paldies!

4. pielikums. Diskusijas jautājumi

Ievads, noteikumi, iesildīšanās

- ✓ Laipni lūdzam!
- ✓ Diskusijas mērķis ir noskaidrot par iepriekšējā izglītībā sasniegto studiju rezultātu (SR) atzīšanu, lai noskaidrotu AII pieredzi, veicot iepriekš iegūto studijas rezultātu atzīšanas praksi.
- ✓ Noteikumi: nav pareizas vai nepareizas atbildes;
- ✓ Būtiska ir personīgā pieredze, viedokļi, uzskati;
- ✓ Diskusijas garums – aptuveni 1,5 h;
- ✓ Informācija par ierakstīšanu audio, video – atļauja un konfidencialitātes apstiprinājums;
- ✓ Iepazīšanās

SR atzīšanas vispārējais vērtējums, pieredze

1. Sarunā mēs koncentrēsimies tieši uz iepriekšējā izglītībā sasniegto ***studiju rezultātu*** (SR) atzīšanu? Kāda kopumā ir jūsu pieredze, vērtējums šim procesam?
2. Kā SR atzīšanas process tiek organizēts jūsu iestādē, kā tiek organizēts darbs? Kas vēl no kolēģiem ir iesaistīts SR atzīšanas procesā?
3. Kāda ir citu kolēģu pieredze, atsauksmes? Kāpēc tā?
4. Kādas ir pašu pretendentu atsauksmes par SR atzīšanas procesu? Vai veicat pretendentu aptaujas? Vai konsultāciju laikā esat dzirdējuši kādus secinājumus, ieteikumus vai gaidas?
5. Kādi ir galvenie iemesli, kāpēc personas vēršas jūsu iestādē, lai veiktu SR atzīšanu? (*atgriešanās pēc studiju pārtraukšanas, studiju turpināšana tajā pašā studiju programmā, atgriešanās no studiju mobilitātes citā valstī, pāreja no citas AII Latvijā, pāreja no citas AII ārpus Latvijas, pāreja uz citu studiju programmu jūsu AII ietvaros, cits?*)
6. Ja runā mazliet detalizētāk tieši par studiju rezultātu **noteikšanu**, kā jūs to vērtējat, kāda ir jūsu iestādes pieredze? Kā tas notiek pie jums, kā jums šis procesa posms ir organizēts?
    a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības noteikšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā? Kas?
    b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās lietas, kas strādā labi?
    c. Kas un kā vēl varētu atvieglot šo procesu?
7. Ja runā mazliet detalizētāk tieši par studiju rezultātu **dokumentēšanu**, kā jūs to vērtējat, kāda ir jūsu iestādes pieredze? Kā tas notiek pie jums, kā jums šis procesa posms ir organizēts?
    a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības dokumentēšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā? Vai ir kādi digitāli risinājumi, kas atvieglotu šo posmu?
    b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās lietas, kas strādā labi?
    c. Kas un kā vēl varētu atvieglot šo procesu?
    d. Kādus dokumentus pretendenti iesniedz? Vai ir kaut kas vēl bez tradicionālajiem sekmju izrakstiem, mobilitātes dokumentācijas?
    e. Kāda ir pieredze ar tā sauktajiem brīvklausītāja atzinumiem? Vai jūsu iestādē šos pieskaita vai nepieskaita, vai tā ir daļa no SR atzīšanas? Vai šajos gadījumos ir kādi papildu nosacījumi vai arī tam tomēr nekas papildus netiek prasīts?
8. Ja runājam par sasniegto studiju rezultātu **vērtēšanu** – kāda pieredze ir jūsu iestādē? Kā jūs vērtējat jūsu iestādes pieredzi? Kā šis procesa posms notiek pie jums, kā jums tas ir organizēts?

a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības vērtēšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā?
b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās lietas, kas strādā labi?
c. Kas un kā vēl varētu atvieglot šo procesu?
d. Kādos gadījumos tiek īstenota vērtēšana? Vai parasti tiek pieņemts tas vērtējums, kāds ir par atzīstamo studiju kursu vai studiju moduli, vai tomēr kaut kā tas mainās?
e. Kā notiek vērtēšana, kad tiek atzīti mobilitātes laikā sasniegtie studiju rezultāti *(vai atšķiras vērtējumu veidi vai standarti).*

9. Nākamais jautājums ir par **lēmumu** par sasniegto studiju rezultātu atzīšanu. Kā vērtējat šī procesa posma norisi jūsu iestādē? Kā šis process notiek pie jums, kā jums tas ir organizēts?
   a. Vai ir kādas problēmas, trūkumi, nepilnības lēmuma pieņemšanas posmā? Vai, jūsuprāt, kaut kas būtu jāmaina šajā kārtībā?
   b. Kas palīdz īstenot šo posmu? Kas ir tās lietas, kas strādā labi?
   c. Kas un kā vēl varētu atvieglot šo procesu?
   d. Kāds ir pozitīvo lēmumu īpatsvars jūsu iestādē? Kādi ir biežākie šķēršļi pozitīvam sR atzīšanas lēmumam? Kāpēc tā? Kā, jūsuprāt, iespējams mainīt vai uzlabot situāciju?
   e. Kādos gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi? Vai parasti tas ir saistīts ar neatbilstību studiju programmas studiju rezultātiem? Vai tomēr ir arī citi? Kādi tie ir (piemēri)? Vai te var vai vajag kaut ko mainīt?
   f. Vai ir vēl kādas citas īpašas situācijas, kad ir ne pozitīvs, ne negatīvs lēmums? Kādas, kāpēc?

Šķēršļi, barjeras

10. Kopsavelkot, kādas jūsuprāt ir aktuālas problēmas vai būtiskākie izaicinājumi vai šķēršļi SR atzīšanas procesā un kā tos varētu risināt?
11. Vai ir nepieciešams un kāds – būtu atbalsts vai atvieglojumi šajā procesā izglītības iestādei vai pieteicējam?

Informētība

12. Runājot par sabiedrības informētību, vai, jūsuprāt, sabiedrība ir pietiekami informēta par SR atzīšanas iespējām?
13. Vai jūs kaut kā popularizējat iepriekšējā izglītībā sasniegto studiju rezultātu atzīšanas iespējas jūsu iestādē? Kur un kā jūsu AII notiek potenciālo kandidātu informēšana par SR atzīšanas iespējām? (mājaslapa, studiju līgumi, karjeras centri, docētāji u.c.)? Kāda ir jūsu pieredze?
14. Vai un kā, jūsuprāt, iespējams uzlabot informētību par atzīšanas pakalpojumiem? Vai nepieciešami kādi papildu pasākumi, semināri, lai uzlabotu informētību par atzīšanas pakalpojumiem?

Labā prakse, ieteikumi

15. Kā jūs kopumā vērtējat SR atzīšanas iespēju – vai jums ir zināmi kādi veiksmīgi piemēri, kur atzīšana būtiski palīdzējusi pretendenta akadēmiskajai vai profesionālajai izaugsmei?
16. Vai būtu nepieciešami kādi atvieglojumi vai atbalsts pieteikuma sagatavošanas un iesniegšanas procesā? Varbūt jūsu iestāde sniedz kādas konsultācijas, atbalstu? (akadēmiskais, administratīvais, karjeras) pieteikuma sagatavošanas laikā?
17. Kas, jūsuprāt, ir tās lietas, kas jau strādā labi?
18. Kas ir tās lietas, kas varētu strādāt labāk, ko būtu svarīgi mainīt, kāpēc? (piemēram, pilnveidot normatīvus, metodiskos aspektus, lai atvieglotu atzīšanas procedūru?)

19. Kas vēl, jūsuprāt, veicinātu atzīšanas pakalpojuma pieejamību un kvalitāti?
20. Vai SR atzīšanas procesā veidojas (būtu nepieciešama) sadarbība ar uzņēmumiem, profesionālajām asociācijas, ar citām AII? Kāpēc? Vai un kā šāda sadarbība varētu palīdzēt risināt metodiskus jautājumus?

Nobeigums

✓ Liels paldies!

21. Vai ir vēl kaut kas, ko mēs neesam jums pajautājuši vai jūs vēlaties kaut ko piebilst pie runātā? Laipni lūdzam!

✓ Mūsu diskusija ir galā. Es vēlētos jums pateikties par piedalīšanos. Paldies!

5. pielikums. Aptaujas rezultāti

Derīgas anketas 46 (N=46).

A1. Vai jūsu AII laika posmā no 2018. līdz 2024. gadam ir veikusi iepriekšējā izglītībā sasniegto studiju rezultātu (MR) atzīšanu?

Atbildes (N=46)	Skaits	Procenti
Jā	42	91,3
Nē	4	8,7
Kopā:	**46**	**100,0**

B1. Vai jūsu AII laika posmā no 2018. līdz 2024. gadam ir veikusi jebkuru ārpus formālās izglītības profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšanu?

Atbildes (N=46)	Skaits	Procenti
Jā	26	56,5
Nē	20	43,5
Kopā:	**46**	**100,0**

A2. Lūdzu, ierakstiet to personu, kuras jūsu AII ir iesaistītas MR atzīšanā, amata nosaukumus!
B2. Lūdzu, ierakstiet to personu, kuras jūsu AII ir iesaistītas ĀF atzīšanā, amata nosaukumus!
Lai noskaidrotu sīkāk par atzīšanas procesu norises kārtību aptaujātajās AII, respondenti atvērtā jautājumā tika lūgti norādīt **amata nosaukumus personām, kuras AII ir iesaistītas atzīšanas koordinēšanā**. Visbiežāk respondenti, atbildot par MR atzīšanu, nosauca studiju programmas vai virziena direktoru (minēja 78,6% respondentu), direktora vietnieku studiju darbā vai studiju prorektoru (45,2% respondentu), mācībspēkus (35,7% respondentu) un studiju metodiķi vai lietvedi (33,3% respondentu). Līdzīgi arī ĀF atzīšanu aptaujātajās AII pārsvarā nodrošina: studiju programmas vai virziena direktoru (47,6% respondentu); mācībspēki (35,7% respondentu); koledžas direktors, dekāns vai administrācijas pārstāvis (30% respondentu); direktora vietnieks studiju darbā vai studiju prorektors (28,6% respondentu). Vairāk nekā piektā daļa respondentu (MR atzīšana – 23,8% respondent, ĀF atzīšana – 26,2% respondentu) sniedza „citu atbildi", kuru nebija iespējams iekļaut kādā no atbilžu grupām. Piemēram, atsevišķi respondenti nosauca: pētnieks, jurists, institūta direktors, studējošais, ārējais eksperts u.c. Daļa respondentu – MR atzīšanā mazāk (16,7%) un ĀF atzīšanas gadījumā vairāk (21,4%) – atbildēja, ka procesā piedalās komisija (tika lietoti dažādi nosaukumi), aptaujā netika gūti dati, vai iepriekš minētie personāla pārstāvji darbojas komisijas sastāvā vai atsevišķi. Jāuzsver, ka ĀF atzīšanas gadījumā bija samērā maz atbilžu, t.i., aptuveni puse respondentu neatbildēja uz šo jautājumu (20 gadījumos „nav atbildes"). Saskaņā ar aptaujas rezultātiem, visvairāk atzīšanas procesā nodrošināšanā AII iesaistās administrācijas pārstāvji, kuri vada vai organizē studiju procesu un kuriem ir pieejama informācija par studiju programmu saturu. Studiju metodiķiem (lietvežiem) MR atzīšanā ir paredzēta būtiskāka dalība, salīdzinot ar ĀF atzīšanu.

MR atzīšana

Atbildes (N=42)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Direktora vietnieks studiju darbā, studiju prorektors	19	14,5	45,2
Studiju programmas vai virziena direktors	33	25,2	78,6
Koledžas direktors, dekāns, administratīvais darbinieks	12	9,2	28,6
Mācībspēks, docētājs, lektors	15	11,5	35,7

Atbildes (N=42)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Studiju metodiķis, lietvedis, studiju procesa organizēšanas (vecākais speciālists)	14	10,7	33,3
Studiju daļas vadītājs	5	3,8	11,9
Katedras vadītājs, nodaļas vadītājs	12	9,2	28,6
Komisija, fakultātes metodiskā komisija	7	5,3	16,7
Cita atbilde	10	7,6	23,8
Nav atbildes	4	3,1	9,5
Kopā:	**131**	**100,0**	**311,9**

ĀF atzīšana

Atbildes (N=42)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Direktora vietnieks studiju darbā, studiju prorektors	12	10,1	28,6
Studiju programmas vai virziena direktors, vai vadītājs	20	16,8	47,6
Koledžas direktors, dekāns, administrācijas pārstāvis, administratīvais darbinieks	13	10,9	31,0
Mācībspēks, docētājs, lektors	15	12,6	35,7
Studiju metodiķis, lietvedis	7	5,9	16,7
Studiju daļas vai departamenta vadītājs, izglītības koordinācijas nodaļas vadītāja	6	5,0	14,3
Katedras vadītājs, nodaļas vadītājs, struktūrvienību (centru) vadītāji	6	5,0	14,3
Ārpus formālās izglītības profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanas komisija	9	7,6	21,4
Cita atbilde	11	9,2	26,2
Nav atbildes	20	16,8	47,6
Kopā:	**119**	**100,0**	**283,3**

A3. Kur un kā jūsu AII notiek potenciālo kandidātu informēšana par MR atzīšanas iespējām?

Runājot par MR atzīšanas iespējām, kā galvenos informēšanas līdzekļus respondenti atzīmēja: atvērto durvju dienas (83,3% respondentu), AII mājaslapas (71,4% respondentu), karjeras konsultācijas (59,5% respondentu), kā arī komunikācija ar darba devējiem (40,5% respondentu). Vairāk nekā puse respondentu (59,5%) papildus norādīja citus veidus, kā sniegt informāciju par MR atzīšanas procesu AII. Klasificējot konceptuāli līdzīgās „citas atbildes", novērojams, ka pārsvarā informatīvais darbs notiek ar jau studējošo mērķa grupu (nevis personām ārpus AII). Lielākā daļa respondentu rakstīja, ka sniedz individuālās konsultācijas (pēc pieprasījuma) klātienē, pa telefonu vai e-pastu (40% respondentu), kā arī AII rīko informatīvus pasākumus studentiem (32%). Ievērojams respondentu īpatsvars uzsvēra neformālās saziņas nozīmi, t.i., dažādās sarunās ar AII darbiniekiem, piemēram, programmas direktoru, kursa kuratoru (28% respondentu) un arī uzņemšanas laikā, kad reflektanti iesniedz dokumentus studijām (20%). Retāk aptaujātās AII saziņai par MR atzīšanas jautājumiem izmanto fiziskus līdzekļus AII telpās (piemēram, ziņojuma dēlis) un AII sociālajos medijos (9,5% par katru no atbilžu variantiem).

Atbildes (N=42)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Nav atbildes	4	2,8	9,5
AII mājaslapā	30	20,8	71,4
Karjeras konsultācijās	25	17,4	59,5
Atvērto durvju dienās	35	24,3	83,3
Komunikācijā ar darba devējiem	17	11,8	40,5
AII telpās (ziņojuma dēlis utt.)	4	2,8	9,5
AII sociālajos medijos	4	2,8	9,5
Citos veidos	25	17,4	59,5
Kopā:	**144**	**100,0**	**342,9**

A3. Citas atbildes:

Atbildes (N=25)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Individuālās konsultācijas (pēc pieprasījuma) – klātienē, pa telefonu vai e-pastā	10	27,8	40,0
[Studentiem] sarunās ar AII darbiniekiem (programmas direktori, kursa kurators)	7	19,4	28,0
Uzņemšanas laikā, iesniedzot dokumentus	5	13,9	20,0
AII rīkotajos informatīvajos pasākumos studentiem	8	22,2	32,0
Studentiem pieejamā (reģistrētiem lietotājiem) tiešsaistes vidē (*Moodle*, e-pasts)	3	8,3	12,0
Citas atbildes	3	8,3	12,0
Kopā:	**36**	**100,0**	**144,0**

B3. Kā jūsu AII notiek potenciālo kandidātu informēšana par ĀF atzīšanas iespējām?

ĀF atzīšanas kontekstā vērojamas līdzīgas respondentu atbildes – visplašāk kandidātu informēšanai tiek izmantotas AII mājaslapas (74,1% respondentu), kā arī aptaujātās AII organizē atvērto durvju dienas (59,3%) un sniedz karjeras konsultācijas (51,9%). Nedaudz vairāk respondentu, salīdzinot ar MR atzīšanu, par ĀF atzīšanu sazinās ar darba devējiem (48,1% respondentu). Vairāk nekā puse respondentu (55,6%) izvēlējās arī variantu „cita atbilde", norādot, ka vairumā gadījumu nodrošina individuālās konsultācijas pēc pieprasījuma (46,7% respondentu) un studentiem notiek sarunas ar AII darbiniekiem (piemēram, programmas direktoru, kursa kuratoru) (33,3%). Daļa respondentu, kas sniedza „citu atbildi", paskaidroja, ka informē reflektantus par ĀF atzīšanas iespējām uzņemšanas laikā, kad tie iesniedz dokumentus studijām, un arī organizē informatīvus pasākumus studentiem (26,7% respondentu par katru atbildes variantu).

Atbildes (N=27)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Nav atbildes	19	18,4	70,4
AII mājaslapā	20	19,4	74,1
Karjeras konsultācijās	14	13,6	51,9
Atvērto durvju dienās	16	15,5	59,3
Komunikācijā ar darba devējiem	13	12,6	48,1
AII telpās (ziņojuma dēlis utt.)	2	1,9	7,4
AII sociālajos medijos	4	3,9	14,8

Atbildes (N=27)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Citos veidos	15	14,6	55,6
Kopā:	103	100,0	381,5

B3. Citas atbildes:

Atbildes (N=25)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Individuālās konsultācijas (pēc pieprasījuma) – klātienē, pa telefonu vai e-pastā	7	28,0	46,7
[Studentiem] sarunās ar AII darbiniekiem (programmas direktori, kursa kurators)	5	20,0	33,3
Uzņemšanas laikā, iesniedzot dokumentus	4	16,0	26,7
AII rīkotajos informatīvajos pasākumos studentiem	4	16,0	26,7
Studentiem pieejamā (reģistrētiem lietotājiem) tiešsaistes vidē (*Moodle*, e-pasts)	2	8,0	13,3
Citas atbildes	3	12,0	20,0
Kopā:	**25**	**100,0**	**166,7**

A4. Lūdzu, norādiet kopējo saņemto iesniegumu skaitu, lai veiktu MR atzīšanu, atsevišķi pa gadiem kopš 2020. gada, kā arī kopējo lēmumu skaitu.

N=39 (nav atbildes = 7)

Kopējais dokumentu skaits

Sakārtojot aptaujātās AII pēc **iesniegumu skaita MR atzīšanai 2024. gadā**, tās var iedalīt sekojošās grupās:

- **Vairāk kā 200 iesniegumi**. Piecās AII iesniegumu skaits pārsniedza 200 iesniegumus (no 567 līdz 253 iesniegumiem individuālās AII – kopā 1943 iesniegumi). Vairumā no šīs grupas AII visos pārskata gados iesniegumu skaits individuālā AII pārsniedza 200 iesniegumus (izņēmumi – viena AII nav iesniegusi datus par 2020. gadu, vienā AII iesniegumu skaits 2020. gadā ir mazāks nekā 50 iesniegumi, vienai AII iesniegumu skaits 2021. gadā ir robežās no 100 līdz 200 iesniegumiem). Lai gan kopumā AII grupā ir vērojams iesniegumu skaita pieaugums, atsevišķos gados vērojams arī iesniegumu skaita periodisks kritums individuālās AII.
- **100–199 iesniegumi**. Sešās AII iesniegumu skaits bija robežās no 100 līdz 199 iesniegumiem (no 181 līdz 98[68] iesniegumiem individuālās AII – kopā 781 iesniegumi), trijās AII no šīs grupas lēmumu skaits MR atzīšanai bija mazāks nekā iesniegumu skaits. Iepriekšējos gados šajā AII grupā atsevišķās iestādēs bija mazāk nekā 100 iesniegumu gadā (2020. gadā – trīs AII, 2021. gadā – viena AII, 2022. gadā – četras AII, 2023. gadā – divas AII), t.sk. vienā AII 2020. gadā bija mazāk nekā 50 iesniegumu.
- **Mazāk kā 100 iesniegumi**. 28 AII iesniegumu skaits bija mazāk nekā 100 iesniegumi (no 72 līdz 1 iesniegumam individuālās AII – kopā 896 iesniegumi), trijās AII no šīs grupas lēmumu skaits MR atzīšanai bija mazāks nekā iesniegumu skaits; divās no šīm AII iepriekšējos gados iesniegumu skaits bija lielāks nekā 100, vienā AII – iesniegumu skaits vienā no iepriekšējiem pārskata gadiem sasniedza 100 iesniegumus.

[68] Iepriekšējos pārskata gados minētajā AII saņemti vairāk nekā 100 iesniegumu MR atzīšanai, tāpēc tā tika iekļauta šajā AII grupā.

- **Informācija nav pieejama**. Septiņas AII nesniedza informāciju par iesniegumu un lēmumu skaitu.

	Kopējais saņemto iesniegumu skaits	Kopējais lēmumu skaits
2020. gads	2600	2504
2021. gads	2945	2888
2022. gads	2836	2782
2023. gads	3125	3074
2024. gads	3620	3566

Vidējais dokumentu skaits (kopā visām AII)
Analizējot kopīgos AII statistikas rādītājus un aplūkojot **vidējo** saņemto iesniegumu skaitu pa individuālām augstākās izglītības iestādēm MR atzīšanai pa gadiem (rēķinot no iesniegumu un lēmumu kopējā skaita), rādītājs ir pieaudzis no vidēji 66,7 iesniegumiem (64,2 lēmumi) 2020. gadā līdz vidēji 92,8 iesniegumiem (91,4 lēmumi) 2024. gadā. Kopumā augošajā tendencē bija kritums 2022. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

	Vidējais saņemto iesniegumu skaits	Vidējais lēmumu skaits
2020. gads	66,7	64,2
2021. gads	75,5	74,1
2022. gads	72,7	71,3
2023. gads	80,1	78,8
2024. gads	92,8	91,4

Maksimālais dokumentu skaits (pa atsevišķām dažādām AII)
Pievēršoties statistikas datiem AII līmenī, **vislielākais saņemtais iesniegumu skaits** MR atzīšanai vienā AII bija 567 iesniegumi 2024. gadā. Tam sekoja 423 iesniegumi (tāds pats lēmumu skaits) citā AII 2020. gadā un 312 iesniegumi tajā pašā AII 2021. gadā.

	Maksimālais saņemto iesniegumu skaits	Maksimālais lēmumu skaits
2020. gads	423	423
2021. gads	312	312
2022. gads	347	347
2023. gads	337	337
2024. gads	567	567

B4. Lūdzu, norādiet kopējo saņemto iesniegumu skaitu, lai veiktu ĀF atzīšanu, atsevišķi pa gadiem kopš 2020. gada, kā arī kopējo lēmumu skaitu.

N=26 (nav atbildes = 20)

Kopējais dokumentu skaits
Sakārtojot aptaujātās AII pēc **iesniegumu skaita ĀF atzīšanai 2024. gadā**, iesniegumu skaits individuālās AII nepārsniedza 100 iesniegumus, izņemot vienu AII – vairāk nekā 100 iesniegumi 2021. gadā (tāds pats arī lēmumu skaits).

Pēc iesniegumu skaita ĀF atzīšanai AII var sakārtot sekojošās grupās:

- **76–42 iesniegumi**. Piecās AII iesniegumu skaits bija no 76 līdz 42 iesniegumiem (kopā – 266 iesniegumi), t.sk. divās AII lēmumu skaits ĀF atzīšanai bija mazāks nekā iesniegumu skaits. Analizējot iesniegumu skaitu iepriekšējos gados šai AII grupai, tikai vienā AII iesniegumu skaits kopš 2020. gada bija samazinājies, trijās AII bija samēra stabils iesniegumu pieaugums, vienā AII iesniegumu skaits 2020.–2023. gadā bija mazāks nekā 10 iesniegumu gadā. Salīdzinot ar iesniegumu skaitu MR atzīšanai 2024. gadā, viena no šīs grupas AII nesniedza datus par MR atzīšanu, viena AII – saņēma vairāk nekā 200 iesniegumus MR atzīšanai, trīs AII – līdz 100 iesniegumus.
- **33–20 iesniegumi**. Četrās AII iesniegumu skaits bija no 33 līdz 20 iesniegumiem (kopā – 103 iesniegumi). Iepriekšējos gados šajās AII iesniegumu skaits bija caurmērā pieaudzis, lai gan vienai AII 2020. un 2021. gadā nav bijis neviens iesniegums. Salīdzinot ar iesniegumu skaitu MR atzīšanai 2024. gadā, viena no šīs grupas AII saņēma vairāk nekā 100 iesniegumus MR atzīšanai.
- **12–1 iesniegumi**. 14 AII iesniegumu skaits bija no 12 līdz 1 iesniegumam (kopā – 67 iesniegumi), t.sk. divās AII lēmumu skaits ĀF atzīšanai bija mazāks nekā iesniegumu skaits. Interesanti, ka šajā grupā atrodas AII, kurai katru pārskatu gadu (izņemot 2020. gadu) ir bijuši vairāk nekā 39 iesniegumu gadā, citai vienai AII – iepriekšējos gados 20–30 iesniegumu gadā. Salīdzinot ar iesniegumu skaitu MR atzīšanai 2024. gadā, četras AII no šīs grupas saņēma vairāk nekā 200 iesniegumus MR atzīšanai un citas četras AII – vairāk nekā 100 iesniegumus MR atzīšanai, viena AII nesniedza datus par MR atzīšanu.
- **0 iesniegumi**. Trīs AII, kuras norādīja nevienu iesniegumu ĀF atzīšanai 2024. gadā, iepriekšējos gados saņēmušas 1-3 iesniegumus gadā.
- **Informācija nav pieejama**. 20 AII nesniedza datus par ĀF atzīšanas statistiku.

	Kopējais saņemto iesniegumu skaits	**Kopējais lēmumu skaits**
2020. gads	223	184
2021. gads	379	385
2022. gads	384	398
2023. gads	436	411
2024. gads	436	409

Vidējais dokumentu skaits (kopā visām AII)

Attiecībā uz ĀF atzīšanu, **vidējais** saņemto iesniegumu skaits individuālās AII pārskata periodā ir pieaudzis gandrīz divreiz, taču izaugsme pēdējos gados ir samazinājusies vai stagnē, t.i. no vidēji 8,6 iesniegumiem (7,1 lēmumiem) 2020. gadā līdz vidēji 16,8 iesniegumiem (15,7 lēmumiem) 2024. gadā.

	Vidējais saņemto iesniegumu skaits	**Vidējais lēmumu skaits**
2020. gads	8,6	7,1
2021. gads	14,6	14,8
2022. gads	14,8	15,3
2023. gads	16,8	15,8
2024. gads	16,8	15,7

Maksimālais dokumentu skaits (pa atsevišķām dažādām AII)
ĀF atzīšanai vislielākais saņemtais iesniegumu skaits vienā AII bija 134 iesniegumi (134 lēmumi) 2021. gadā. Pārējos gados maksimālais iesniegumu skaits bija ievērojami mazāks – no 76 iesniegumiem (67 lēmumi) citā AII 2024. gadā līdz 51 iesniegumam (51 lēmums) tajā pašā AII 2020. gadā. Interesanti, ka 2022. gadā vislielākais iesniegumu skaits ĀF atzīšanai bija 66 iesniegumi, bet lēmumu skaits – 97 lēmumi, pārējos gados iesniegumu bija vairāk vai vienādi ar lēmumu skaitu.

	Maksimālais saņemto iesniegumu skaits	**Maksimālais lēmumu skaits**
2020. gads	51	51
2021. gads	134	134
2022. gads	66	97
2023. gads	58	57
2024. gads	76	67

A5. Kādi ir biežākie šķēršļi pozitīvam MR atzīšanas lēmumam jūsu AII?
Kā aptaujā norādīja respondenti, galvenie šķēršļi sekmīgai MR atzīšanai ir šādi:

- Neatbilstošs studiju kursu saturs (mācīšanās rezultāti) un/vai novecojusi iepriekš iegūtā izglītība (53,8% respondentu);
- Neatbilstošs mācīšanās rezultātu apjoms (nepietiekams kredītpunktu skaits) (48,7% respondentu);
- Nepietiekami pierādījumi par iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem (nav pieejami studiju kursu apraksti) (30,8% respondentu).

Salīdzinoši liela respondentu īpatsvara (25,6%) atbildes tika grupētas kā „cita atbilde", no kurām piemēram būtu jāmin – zināšanas ir apgūtas kursos nevis formālajā izglītībā, nesakritība studiju kursu nosaukumos, nesaprotama vērtēšanas sistēma (ārvalstīs iegūtos diplomos), pieteikuma iesniedzēju finansiālo saistību neizpildīšana, nav ievērota AII noteiktā kārtība MR atzīšanai, mācību kursu sertifikātu derīguma termiņa noilgums. Daļa no nosauktajiem šķēršļiem varētu tikt uzskatīti par formāliem (piemēram, atšķirīgi studiju kursu nosaukumi), kuru gadījumā, iespējams, varētu īstenot MR atzīšanu, veicot papildu darbības un vērtēšanu. Respondenti arī nosauca praktiskas grūtības, t.i., nepietiekama informācija vai kandidātu neizpildītās prasības pakalpojuma sniegšanai (maksājumu neveikšana), kuras nav vienkārši atrisināmas, būtiski nemainot pakalpojuma kārtību vai informācijas par dažādu izmantoto mācību iespēju publisko pieejamību valsts līmenī.

Atbildes (N=39)	**Skaits**	**% no atbildēm**	**% no resp. skaita**
Neatbilstošs studiju kursu saturs (mācīšanās rezultāti), novecojusi iepriekš iegūtā izglītība	21	27,3	53,8
Neatbilstošs mācīšanās rezultātu apjoms (nepietiekams kredītpunktu skaits)	19	24,7	48,7
Nepietiekami pierādījumi par iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem (nav pieejami studiju kursu apraksti)	12	15,6	30,8
Neatbilstošs mācīšanās rezultātu līmenis	4	5,2	10,3
Nav šķēršļu	4	5,2	10,3
Nav atbildes	7	9,1	17,9
Cita atbilde	10	13,0	25,6
Kopā:	**77**	**100,0**	**197,4**

B5. Kādi ir biežākie šķēršļi pozitīvam ĀF atzīšanas lēmumam jūsu AII?

Attiecībā par ĀF atzīšanu, gandrīz puse respondentu (20 respondenti) nesniedza atbildi šajā jautājumā, jo nereti AII šāda atzīšana nav veikta vai veikta nelielā apjomā. Aptaujas rezultāti parāda, ka galvenie šķēršļi pozitīvam ĀF atzīšanas lēmumam ir šādi:

- Neatbilstība studiju kursu un/vai prakses saturam (42,3% respondentu);
- Cita atbilde (38,5% respondentu);
- Nepietiekami pierādījumi par iepriekšējo pieredzi vai mācīšanos (34,6% respondentu).

Respondentu raksturotās problēmas bija diezgan dažādas, tāpēc tās bija grūti klasificēt un ievērojama daļa atbilžu tika pieskaitītas pie „citas atbildes". Piemēram, aptaujā tika norādīts, ka profesionālā pieredze neatbilst izvēlētās studiju programmas prakses prasībām, atzīšanai iesniegti mācīšanās rezultāti no zemāka izglītības līmeņa, AII personāla laika trūkums un administratīvais slogs, beidzies mācību kursa sertifikāta derīguma termiņš, kā arī kāds respondents minēja – tā kā iesniegumu ĀF atzīšanai skaits ir neliels, AII nevar pārliecinoši konstatēt problēmas, kuras attiecināmas konkrētā gadījumā, bet kuras ir vispārīgas un sistemātiskas grūtības. Pēdējā atbilde ilustrē, kāpēc šajā jautājumā ir savākti tik maz datu par ĀF atzīšanu aptaujātajās iestādēs.

Atbildes (N=26)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Neatbilstība studiju kursu un/vai prakses saturam	11	18,6	42,3
Nepietiekami pierādījumi par iepriekšējo pieredzi vai mācīšanos	9	15,3	34,6
Nepietiekama profesionālā pieredze vai mācīšanās (apjoms, ilgums)	5	8,5	19,2
Nav šķēršļu	4	6,8	15,4
Nav atbildes	20	33,9	76,9
Cita atbilde	10	16,9	38,5
Kopā:	**59**	**100,0**	**226,9**

A6. Kādi ir iemesli, kāpēc personas vēršas jūsu AII, lai veiktu MR atzīšanu?

Gandrīz visi respondenti norādīja, ka pārsvarā MR atzīšana vajadzīga pārejai no citas AII Latvijā (97,6% respondentu). Ievērojams respondentu īpatsvars kā būtiskākos pamatojumus MR atzīšanai minēja: atgriešanās pēc studiju pārtraukšanas un studiju turpināšana tajā pašā studiju programmā (85,7% respondentu), kā arī pāreju uz citu studiju programmu aptaujātās AII ietvaros (83,3%). Nedaudz vairāk nekā puse respondentu arī atzīmēja iemeslus saistībā ar starpvalstu MR atzīšanu – atgriešanās no studiju mobilitātes citā valstī (54,8% respondentu) un pāreja no citas AII ārpus Latvijas (50% respondentu). Respondenti, kuri izvēlējās „cita atbilde" (14,3%), skaidroja – kandidāti vēlas iegūt augstākās izglītības kvalifikāciju papildus iepriekšējai, kas var būt apgūta citā AII šajā vai citā valstī, uzsākt studijas vēlākos studiju posmos, kā arī vēlas samazināt studiju slodzi un/vai ilgumu.

Atbildes (N=42)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Atgriešanās pēc studiju pārtraukšanas un studiju turpināšana tajā pašā studiju programmā	36	21,7	85,7
Atgriešanās no studiju mobilitātes citā valstī	23	13,9	54,8
Pāreja no citas AII Latvijā	41	24,7	97,6
Pāreja no citas AII ārpus Latvijas	21	12,7	50,0

Atbildes (N=42)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Pāreja uz citu studiju programmu jūsu AII ietvaros	35	21,1	83,3
Nav atbildes	4	2,4	9,5
Cits iemesls	6	3,6	14,3
Kopā:	**166**	**100,0**	**395,2**

B6. Kādi ir iemesli, kāpēc personas vēršas jūsu AII, lai veiktu ĀF atzīšanu?

Atbildot uz jautājumu par ĀF atzīšanu, respondentu viedokļi sadalījās samērā līdzīgi, puse respondentu (50%) minēja, ka ĀF atzīšana vajadzīga dzīvē iegūtā kompetenču kopuma formālai atzīšanai. Mazliet vairāk respondentu kā iemeslus norādīja kvalifikācijas celšanu (26,9% respondentu) un pārkvalificēšanos (26,9%). Visretāk kā rosinātāji ĀF atzīšanai tika minētas izmaiņas normatīvajā regulējumā (19,2% respondentu) un darba devēja prasība (19,2%). Respondenti, kuri atzīmēja „cita atbilde" (23,1%), rakstīja, ka kandidāti vēlas samazināt studiju ilgumu (ieskaitīti studiju kursi vai prakse) un/vai slodzi. Viens respondents arī paskaidroja, ka, atbilstoši uzņemšanas noteikumiem, AII īsteno studiju programmas, kurās kandidātiem ar profesionālo pieredzi tiek nodrošināts īsāks studiju plāns.

Atbildes (N=26)	Skaits	% no atbildēm	% no resp. skaita
Kvalifikācijas celšana	7	10,1	26,9
Izmaiņas normatīvajā regulējumā	5	7,2	19,2
Darba devēja prasība	5	7,2	19,2
Personības izaugsme	6	8,7	23,1
Pārkvalificēšanās	7	10,1	26,9
Dzīvē iegūtā kompetenču kopuma formāla atzīšana	13	18,8	50,0
Nav atbildes	20	29,0	76,9
Cits iemesls	6	8,7	23,1
Kopā:	**69**	**100,0**	**265,4**

6. pielikums. Detalizēti AII pārstāvju interviju rezultāti

Šajā pielikumā apkopoti AII pārstāvju interviju rezultāti atbilstoši 3. pielikumā iekļautajai interviju struktūrai. Interviju rezultātu analīzes secinājumi ir attēloti 3.2. nodaļā.

Rezultātu uzskatāmai attēlošanai intervējamie apzīmēti ar burtiem A, B, C, D un E.

AII pārstāvju vispārējais vērtējums un pieredze ĀF atzīšanas procesa ieviešanā

Pirmā interviju daļa bija vērsta uz **ĀF atzīšanas procesa organizāciju AII kopumā**. Vispirms respondenti tika lūgti dalīties savā personīgā pieredze un sniegt vērtējumu par ĀF atzīšanas procesu. Tomēr visi intervējamie runāja par AII īstenoto praksi kopumā, tāpēc nav iespējams veikt detalizētu analīzi par šo AII pārstāvju personīgo pieredzi, izvērtējot indivīda spēju ietekmēt vai mainīt iestādes darbību, un principā AII pārstāvju atbildes skatāmas nākamā jautājuma tvērumā, t.i., par ĀF atzīšanas procesa organizēšanu AII, darba organizēšanu un kolēģu iesaiste ĀF atzīšanas procesā.

AII pārstāvju atbildēs vērojamas vairākas kopīgas iezīmes. Pirmkārt, visās pētījumā iekļautās AII ir izveidotas komisijas ĀF atzīšanas pieteikumu izvērtēšanai un tālākai procesa virzībai, taču AII atkarībā no to izmēra (fakultāšu un studiju programmu skaita) atšķiras šo komisiju skaits (no vienas līdz 160), darbības periods (pastāvīgi vai uz noteiktu laiku) un izveides kārtība (centralizēti vai pa studiju programmām/virzieniem/fakultātēm). Komisiju locekļu skaits svārstās no trīs līdz 12, un tas nav saistīts ar komisiju skaitu iestādē; respektīvi, iespējams, AII ar plašāku komisijas sastāvu var būt viena institūcija, kas spēj nodrošināt pietiekamu kapacitāti un pieredzi ĀF atzīšanas procesa nodrošināšanai (E). Vienlaicīgi AII var izvēlēties veidot komisiju 3–5 personu sastāvā un pieaicināt vajadzīgās nozares ekspertus (A, B).

Otrkārt, aplūkojot komisiju sastāvu, studiju programmu direktori ieņem nozīmīgu lomu kā studiju satura eksperti vai ĀF atzīšanas procesa virzītāji un organizētāji, tātad visās komisijās noteikti ir pārstāvēti šie AII darbinieki. Sīkāki dati par komisijas sastāvu sniegta divās intervijās – direktora vietnieks, divi katedru vadītāji, mācībspēki, sekretārs un izglītības koordinācijas nodaļas vadītājs, kā arī vajadzības gadījumā jomas speciālisti (A); direktora vietnieks studiju darbā, mācībspēki un studiju programmu direktori, kā arī studiju atbalsta centrs veic sekretariāta funkcijas (D). Pārējās intervijās minēts, ka komisijā piedalās „nozares eksperti" un/vai studiju programmu direktori, līdz ar to varētu rasties jautājums, vai intervējamie studiju programmas direktoru uztver kā jomas ekspertu (piem., B) vai administratīvo darbinieku, kas organizē un virza atzīšanas procesu (D).

Treškārt, lai gan intervējamie dalījās pārdomās par dažādu studiju kursu un mācību iespēju veidu atzīšanu un izteikšanu kredītpunktos, AII pārstāvji norādīja, ka bieži ĀF atzīšanas procesā vērtēta profesionālā pieredze, lai aizvietotu studiju praksi (A, B, D, E). Taču intervējamo pieredze saistībā ar grūtības pakāpi atzīt profesionālo pieredzi ir atšķirīga. Trīs intervijās tika izteikts viedoklis, ka profesionālo pieredzi ir viegli atzīt un ieskaitīt kā kredītpunktus (A, B un D). Divi intervējamie (A un B) pauda atšķirīgus uzskatus. A akcentēja problemātiku ĀF atzīšanā, norādot, ka citās AII, iespējams, normatīvais regulējums tiek piemērots nekonsekventi. D uzsvēra, ka neskaidro normatīvā regulējuma (saskaņā ar intervējamā teikto) nosacījumu dēļ var rasties pretrunas par atzīšanas procesa priekšmetu, t.i., vai iesniegumā norādītie mācīšanās rezultāti būtu jāatzīst un jāpielīdzina kā iepriekš apgūti studiju kursi vai profesionālā pieredze, kas varētu liecināt, ka AII nav nodrošināta pietiekama skaidrojoša informācija par normatīvo aktu piemērošanu.

Intervijās iezīmējas gan kopīgās, gan atšķirīgās iezīmes ĀF atzīšanas procesa organizēšanā. Visās intervētajās AII tiek izmantota pieeja, ka vajadzības gadījumā kandidātu zināšanu un prasmju pārbaudei organizē papildu pārbaudījumus vai eksāmenus (intervijās A un D eksāmens norādīts kā galvenais vērtēšanas mehānisms). Savukārt, B informēja, ka papildus pārbaudījumiem profesionālās kompetences novērtēšanai un atzīšanai AII katrai studiju programmai ir izstrādāta salīdzinošā tabula

atbilstoši profesijas standartam, kas tiek izmantota studiju programmas prakses vai studiju kursu profesionālo kompetenču apguves daļas atzīšanai. Pirmajā tabulas daļā no profesijas standarta ir iekļautas zināšanas, prasmes un kompetences, kurām attiecīgās jomas speciālistam ir jābūt profesionālās darbības veikšanai. Otrajā tabulas daļā atzīšanas procesa kandidāts norāda, kuras kompetences viņš ir ieguvis dzīvē un darbā; kandidāta sniegto informāciju apliecina attiecīgā uzņēma vai organizācijas atbildīgā persona. Kā intervijā atklāja E, būtiska nozīme ĀF atzīšanas lēmuma pieņemšanai ir intervija ar kandidātu, kuru vada studiju programmas direktors, lai pārliecinātos, ka vajadzīgie prakses uzdevumi ir sasniegti profesionālās darbības ietvaros. Intervijās sniegtā informācija (B un E) liecina, ka nereti personas atsakās veikt papildu pārbaudījumus, kas AII liedz atzīt personas iepriekš iegūto pieredzi pilnā apjomā.

Analizējot ĀF atzīšanas procesa priekšrocības un trūkumus, intervējamais norādīja, ka šāda pieeja veicina absolventu spēju kļūt par zinošiem speciālistiem, kuriem ir praktiska pieredze atbilstoši darba devēja prasībām (A). Būtiski, ka ĀF atzīšanas pielietošana atvieglo studiju procesu strādājošajiem, ļaujot viņiem ātrāk iegūt kvalifikāciju (B un E). Vienlaicīgi intervējamie arī uzsvēra, cik svarīgi nodrošināt atzīšanas pamatojumu, lai absolvents būtu reāli apguvis nepieciešamās zināšanas un iegūtās kvalifikācijas vērtība tiktu saglabāta.

Kā vienu no galvenajiem trūkumiem ĀF atzīšanas īstenošanai intervējamie nosauca sarežģīti formulētos MK noteikumus (regulē atzīšanas kārtību), kas rada iespēju AII atšķirīgi interpretēt normatīvo regulējumu, līdz ar to var tikt ietekmēta pakalpojumu un lēmumu kvalitāte (īpaši uzsvēra A un D). ĀF atzīšanas procesa uzturēšana un dokumentu izskatīšana prasa lielus resursus no personāla, kas rada ievērojamu administratīvo slogu. Pievēršoties procesa īstenošanai ikdienā, AII sastopas ar šķēršļiem, ja jāvērtē un jāatzīst ārpus formālā mācīšanās, kurai nereti nav precīzi definēti sasniedzamie mācīšanās rezultāti, tāpēc kandidāta iepriekš apgūtās zināšanas un prasmes ir sarežģīti pielīdzināt aktuālo studiju kursu saturam (C).

Nākamajā jautājumā, kurā tika vākta informācija par **citu AII darbinieku pieredzi un atsauksmēm par ĀF atzīšanas procesu**, atbildes sniedza četri intervējamie (B, C, D un E), kuru viedokļi bija samērā atšķirīgi. Intervējamais dalījās novērojumā, ka AII kolēģi nevēlas nodarboties ar ĀF atzīšanas jautājumiem, jo, kamēr formālās iepriekšējās izglītības atzīšana ir precīzi regulēta, ĀF atzīšanas jomā pietrūkst izpratnes un norādījumu par to, kā procesu organizēt, kādos gadījumos var atzīt profesionālo pieredzi un kādos nevar (B). AII pārstāvji regulāri tiekas, lai apspriestu aktuālos jautājumus, t.sk. par iepriekšējās mācīšanās atzīšanu; šādas sanāksmes notika arī MK noteikumu izstrādes un apstiprināšanas laikā, kad AII arī dalījās statistikas datos par īstenotajiem atzīšanas pakalpojumiem. Pieredzes apmaiņa bija ļoti lietderīga, lai nodrošinātu savstarpējo mācīšanos un izvairītos no tipiskām kļūdām. Viens no satraucošajiem jautājumiem bija par iespējām atšķirībām dažādu AII („universitāšu un privāto augstskolu") pielietotajām pieejām ĀF atzīšanas procesam, jo kandidāti var iesniegt dažādas kvalitātes dokumentus, līdz ar to var tikt būtiski ietekmēta arī pieņemto atzīšanas lēmumu kvalitāte. Tā kā iesniegto dokumentu saturs ir dažāds, AII personālam bieži nav pietiekami skaidru pierādījumu lēmumu pieņemšanai (C). Līdzīgi arī D uzsvēra, ka AII darbiniekiem var būt ievērojami atšķirīgi uzskati par ĀF atzīšanas procesa lomu un lēmumu pieņemšanas kārtību un tvērumu. Piemēram, cik daudzus studiju kursus, kas apgūti citā AII, var pielīdzināt, jo būtiski ir nevis studiju kursu vai programmu nosaukumi, bet to saturs. Lai nodrošinātu piešķirtās kvalifikācijas kvalitāti, AII ir svarīgi pārliecināties, ka kandidāts iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē ir apguvis attiecīgās zināšanas, prasmes un kompetences. Savukārt, E viedoklis bija pārliecinoši labvēlīgs – ĀF atzīšanas process raksturots kā strukturēts un skaidrs. Ja pieņemtais lēmums ir negatīvs, kolēģi to izrunā ar kandidātu, raksturojot, kādas zināšanas un prasmes nepieciešams apgūt, lai varētu sekmīgi absolvēt studiju programmu. Interviju rezultāti parādīja, ka kvalitatīvai un konsekventai lēmumu pieņemšanai ir būtiski izmantot AII vienotas metodes un specifiski izstrādātus rīkus, piemēram, mācīšanās rezultātu salīdzināšanas tabulas.

Sekojošie divi jautājumi bija vērsti uz ĀF atzīšanas procesa kandidātu perspektīvas analīzei. Vispirms AII pārstāvji bija aicināti izteikties par **pretendentu atsauksmēm par ĀF atzīšanas procesu, AII veiktajām pretendentu aptaujām, kā arī par izteiktajiem secinājumiem, ieteikumiem un**

gaidām. Saskaņā ar AII pārstāvju atbildēm, pārsvarā ĀF atzīšanas pakalpojumu saņēmēju atsauksmes netiek mērķtiecīgi vāktas un apkopotas, taču viens intervējamais minēja, ka iepriekšējās mācīšanās atzīšanas temats bija iekļauts vispārējā studentu aptaujā (B). Raksturojot pretendentu attieksmi kopumā, par kuru informācija iegūta ar dažādu saziņas līdzekļu un veidu starpniecību – telefonsarunas, elektroniskā sarakste, sarunas un konsultācijas – intervējamie pauda samērā dažādu vērtējumu. A, B un E atzina, ka kandidāti pārsvarā ir pozitīvi noskaņoti, izsakot pateicību par pieņemto atzīšanas lēmumu, kas ļauj saīsināt studiju laiku. Savukārt C un D apgalvoja, ka pretendentu viedokļi un attieksmes var būt ļoti atšķirīgas, jo personām var būt dažādas izpratnes un gaidas par ĀF atzīšanas procesa rezultātiem, un, kad viņu izteiktās prasības netiek apmierinātas, var rasties konflikta situācijas.

Analizējot katra intervējamā atbildi par pretendentu paustajiem viedokļiem, katrā AII ir vērojamas nianses, kas būtu jāakcentē. Lai nodrošinātu veiksmīgu sadarbību ar atzīšanas pretendentiem, piemēram, pretendenti neiesniedz pretenzijas vai pārsūdzības arī negatīvu lēmumu gadījumā, būtiski nodrošināt studentcentrētu pieeju, kuras ietvaros AII veic apjomīgu informatīvo darbu par atzīšanas procesu un iespējām, nodrošinot individuālas konsultācijas, kurās skaidro atzīšanas lēmuma pamatojumu (A). Līdzīgi arī E intervējamais stāstīja, ka galvenokārt saņem pozitīvu atgriezenisko saiti, kad studenti e-pastu sarakstē pauž prieku un pateicību par atzīto un pielīdzināto praksi. Saskaņā ar C intervējamā pieredzi, pretendenti atzinīgi vērtē ĀF atzīšanas iespējas, jo tās ļauj uzsākt studijas vēlākā posmā (piemēram, 2. kursā) un nav nepieciešams atkārtoti apgūt kādas zināšanas un prasmes. Vienlaicīgi AII ir konstatēta pretendentu neapmierinātība un iebildumi, ja netiek atzīti dažādi dokumenti, kas iegūti ārpus formālās izglītības, kuros nav norādīts mācību apjoms vai saturs (tikai atzīme „noklausījies kursu"), vai arī sasniegtie mācīšanās rezultāti nav saistīti ar izvēlēto studiju jomu. Arī D intervējamais norādīja uz pastāvošajām pretrunām pretendentu viedokļos par ĀF atzīšanas procesā – no vienas puses, kandidāti atbalsta skaidrās sagataves un priekšrakstus, kas padara atzinības procesu saprotamu. No otras puses, AII darbiniekiem jārisina konfliktu situācijas un jāuzklausa sūdzības no pretendentiem, kuriem netiek atzīts ievērojams skaits citās AII apgūto studiju kursu. Šajā ziņā AII pārstāvis (D) vēlreiz uzsvēra spriedzi, kas vērojama starp AII iestāšanos par studiju un piešķirtās kvalifikācijas kvalitāti un studentu gaidām par ātru diploma iegūšanu. Tikai C intervējamais atbildē akcentēja – pretendentu atsauksmes liecina, ka atzīšanas process ir pārāk sarežģīts, īpaši pretendentiem, kuri nav AII studenti un kuriem nepieciešama liela palīdzība *portfolio* sagatavošanā. Tā kā MK noteikumi un AII iekšējās kārtības noteikumi par ĀF atzīšanas procesu nav viegli saprotami, kā norādīja C, AII darbiniekiem ir jāiegulda laiks, lai palīdzētu pretendentiem aizpildīt dokumentus.

Analizējot atbildes par pretendentu ieteikumiem vai gaidām, AII uzsvēra nepieciešamību nodrošināt procesa skaidrība un lēmumu pamatojumu, ko nodrošina individuāla komunikācija un klātienes tikšanās (A). Kandidāti galvenokārt sagaida, ka ĀF atzīšanas process ļaus viņiem saīsināt studiju laiku (B, E). Taču vilšanos kandidātiem rada fakts, ka ĀF atzīšanas process ir ierobežots (normatīvi regulēts) un nav iespējams atzīt un pielīdzināt tādus ārpus formālās izglītības dokumentus, kuros nav norādīta vajadzīgā informācija (B, D). Ņemot vērā to, ka ĀF atzīšanas process ir diezgan sarežģīts, kandidātu gaidas ir vērstas uz praktisku palīdzību dokumentu sagatavošanā (C). Tātad kopumā pretendentu gaidas par ĀF atzīšanas procesu ir labvēlīgas, iespējams, dažkārt pārāk optimistiskas, iesniedzot prasībām neatbilstošus ārpus formālās izglītības iegūtus dokumentus, tomēr AII būtu jāturpina mērķtiecīga potenciālo kandidātu informēšana par ĀF atzīšanas procesa reālajām iespējām.

Intervijas pirmās daļas noslēguma jautājumā tika noskaidroti **iemesli, kāpēc personas piesakās ĀF atzīšanas procesam**. Analizējot piecu AII atbildes, var secināt, ka galvenokārt pretendenti (kas ir jau šo AII studenti) vēlas samazināt studiju laiku un slodzi, lai nebūtu atkārtoti jāapgūst iepriekš apgūti studiju kursi vai jāpilda profesionālās prakses uzdevumi. Jāuzsver, ka interviju rezultāti norāda uz pretendentu atšķirīgo motivāciju, kāpēc nepieciešams ātrāk iegūt kvalifikāciju. Piemēram, A intervējamais minēja, ka pretendentus motivē notiekošā reorganizācija darba devēja struktūrās, kuras rezultātā darbiniekiem tiek noteiktas specifiskas prasības izglītības līmenim, un pretendenti vēlas ātrāk iegūt profesionālajai darbībai nepieciešamo kvalifikāciju. Lai ietaupītu laiku, pretendenti

ir ieinteresēti uzsākt studijas vēlākā posmā pēc to pārtraukuma, lai nebūtu jāatkārto jau zināmu studiju kursu saturs (A). C un E intervējamie minēja, ka studenti bieži vēlas, lai viņu profesionālā pieredze tiktu atzīta kā prakses darba vidē, tādējādi iegūstot laiku citām studiju aktivitātēm un profesionālajai izaugsmei. C arī piebilda par studentu interesi par pandēmijas laikā iegūto izglītības dokumentu atzīšanu, kuri pārsvarā iegūti attālinātu mācību laikā. Savukārt, D dalījās pieredzē, kā AII bija nepieciešams izstrādāt kārtību, lai nodrošinātu īsā cikla studentiem pāreju uz pirmā cikla studiju programmām vēlākā posmā. Lai gan īsā cikla studiju programmās studenti divu gadu laikā ir sasniegušus noteiktus mācīšanās rezultātus, tie atšķiras no pirmā cikla studiju programmas ietvaros formulētajiem mācīšanās rezultātiem, tāpēc AII ir izstrādājusi un ieviesusi iekšējos noteikumus, kas regulē pāreju starp šīm studiju programmām.

AII vērtējums pa ĀF atzīšanas procesa posmiem

Mācīšanās rezultātu noteikšana

Intervēto AII pārstāvju sniegtās atbildes par **mācīšanās rezultātu noteikšanu** liecina, ka visās piecās AII tiek īstenots šis ĀF atzīšanas posms, lai atbildīgie darbinieki spētu pieņemt lēmumu par tālāko procesa virzību. Iepazīstoties ar pretendenta iesniegtajiem dokumentiem, AII darbinieki izvērtē, vai nepieciešams organizēt papildu pārbaudījumus par atsevišķām tēmām (A, C). Intervijā A arī uzsvēra par vērtējumu, kas ir izteikti 10 ballu sistēmā, pielīdzināšanu no citām augstskolām. Mācīšanās rezultātus nosaka arī, izmantojot AII veidotu tabulu, kurā kandidāts norāda apgūtās zināšanas, prasmes un kompetences, tātad ĀF atzīšanas process tiek organizēts, balstoties uz iekšēji izstrādātu metodiku par atzīšanai piemērotiem elementiem (B). Lai noskaidrotu iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus, kandidātiem jāsagatavo un komisijai jāaizstāv ziņojums (C) vai arī jāpiedalās intervijā ar studiju programmas direktoru (E), piemēram, par iepriekšējo profesionālo pieredzi. Savukārt D uzsvēra, ka ĀF atzīšanas process sākas ar detalizētu studiju kursu aprakstu izstrādi, kuros ir būtiski iekļaut precīzu informāciju par mācīšanās rezultātiem, lai atzīšana būtu iespējama. Saskaņā ar interviju rezultātiem, AII izmanto dažādas metodes mācīšanās rezultātu noteikšanai, piemēram, pārbaudījumus un ziņojumu aizstāvēšanu (A, C), kamēr citas AII vairāk koncentrējas uz dokumentu analīzi (B, D, E).

Kā galvenās problēmas mācīšanās rezultātu noteikšanas posmā, intervētie AII pārstāvji minēja skaidra satura un aprakstu trūkums ārpus formālās izglītības dokumentos, tāpēc rodas grūtības noteikt, ko tieši kandidāts ir apguvis dažādos mācību centros nodrošinātajos kursos (B, C, D). Intervējamie uzsvēra, cik sarežģīti saprast, kuru mācīšanās pieredzi var atzīt kā ārpus formālo, jo valsts līmenī nav izveidotas vienotas vadlīnijas un kritēriji, līdz ar to katra izglītības iestāde ĀF izglītību interpretē pēc saviem ieskatiem un rodas nevienlīdzīga atzīšanas prakse (B, C, D). Interviju rezultāti ilustrē, ka AII ir samērā grūti interpretēt valsts regulējumu par MR un ĀF atzīšanu AII (vajadzīgs papildu skaidrojums), kā arī trūkst informācijas par pieejamiem metodiskajiem resursiem atzīšanas pakalpojumu sniegšanai.

Intervijās AII pārstāvji izteica vairākus ierosinājumus, lai pilnveidotu mācīšanās rezultātu noteikšanas posmu, veicot ĀF atzīšanu. AII priekšlikumu mērogs un mērķis bija atšķirīgs – valsts vai AII, – taču kopumā tie bija samērā plaši un vispārīgi, vērsti uz ĀF atzīšanas konceptuālo definēšanu un sistēmas sakārtošanu. Intervējamie ieteica izstrādāt vienotas valsts līmeņa vadlīnijas un kritērijus ĀF izglītības atzīšanai, lai AII vienādi spētu interpretēt un noteikt ĀF izglītības pieredzi, kā arī pretendenti saprastu, kādi dokumenti ir jāiesniedz, uzsākot ĀF atzīšanas procedūru (B). Līdzīgi arī C uzsvēra, ka būtu jānosaka skaidras procedūras ĀF izglītības iestāžu akreditācijai vai licencēšanai, lai nodrošinātu izsniegto izglītības dokumentu atbilstību noteiktām prasībām un AII varētu efektīvāk veikt ĀF mācīšanās atzīšanu. Savukārt D runāja par pastāvošajām atšķirībām mācīšanās rezultātos starp kvalifikāciju līmeņiem, piemēram, bakalaurs vai maģistrs, ko vajag ievērot arī dažādu ĀF mācīšanās pieredzes gadījumos, nosakot ĀF izglītības dokumentiem konkrētu kvalifikācijas līmeni (īpaši izglītības dokumentiem, kurus izsniedz dažādi mācību centri). Viens intervējamais ierosināja veidot pieredzes apmaiņu starp AII un dalīties „pieredzes stāstos", lai visas AII būtu vienotā informācijas

aprites lokā un pilnveidotu atzīšanas praksi (A). Cita AII koncentrējas uz tehniskiem uzlabojumiem, plānojot ieviest vienotu sistēmu atzīšanas dokumentu iesniegšanai, lai aizstātu pašreizējo saraksti e-pastos, nodrošinātu dokumentu uzglabāšanu un pieejamību visām iesaistītajām pusēm (E).

Mācīšanās rezultātu dokumentēšana

Intervijās tika jautāts, **kurus dokumentus pretendenti visbiežāk iesniedz AII atzīšanas procesā**. Atzīšanas procesā pretendents pats vāc dokumentus, kas apliecina iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus, t.i. galvenokārt citās AII vai šajā AII apgūtos studiju kursus (A, C). Būtiski, ka atzīšanai nepietiek tikai ar studiju kursu nosaukumiem, tāpēc AII pieprasa pretendentiem iesniegt arī tēmu sadalījumu un studiju kursu aprakstus (A, C, D). Kā norādīja B, atzīšanas procesā izmanto vienotu salīdzināšanas veidlapu, kura pēc tam tiek izmantota, lai analizētu pretendenta iesniegtos izglītības dokumentus, ņemot vērā AII studiju programmas un kursu aprakstus. Veidlapai pievieno apliecinātas izglītības dokumentu kopijas, kuras AII darbinieki sagatavo no oriģināliem (B). Divi intervējamie (D, E) kā dokumentus nosauca iesniegumu un tā pielikumus. Iesniegumā, kurā var būt iekļauta sasniegto mācīšanās rezultātu salīdzināšanas tabula (D), pretendents raksturo savas zināšanas, prasmes un kompetences. Tātad kopumā var secināt, ka dokumentācijas posmā ir nepieciešams iegūt pēc iespējas vairāk informācijas par iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem un atzīšanas lēmuma pieņemšanai nepietiek tikai ar studiju kursa vai dokumenta nosaukumu (A, C, D). Vienā intervijā kā obligāti iesniedzamie dokumenti tika nosaukti pretendenta dzīves gājums, izziņa no darba vietas, kandidāti var pievienot arī atsauksmes no darba vietām (E). Intervētās AII izmanto AII izstrādātas veidlapas, tabulas vai protokolus, lai dokumentētu atzīšanas procesu un norādītu, kuri mācīšanās rezultāti tiek vai netiek atzīti (A, B, D). Dokumentēšanas posmā svarīgi arī analizēt iesniegto dokumentu kopuma veidošanu un glabāšanu. Visi pretendentu iesniegtie dokumenti, to kopijas un komisijas lēmumi veido vienotu personas vai studenta lietu, kas tiek glabāta AII arhīvā (D gadījumā – pat 75 gadus), lai nodrošinātu atzīšanas procesa izsekojamību un pierādījumus (B, D, E).

Mācīšanās rezultātu dokumentēšanas **posma īstenošanu AII atvieglo** gan specifiski izstrādāti iekšējie rīki, gan iestāžu pieeja atzīšanas procesa organizēšanai. Atzīšanas procesu nodrošina skaidri definēta iekšējā kārtība un noteikumi, kas precīzi nosaka, kā vēlāk, mācīšanās rezultātu apstiprināšanas posmā, komisijas lēmums tiek ietverts protokolā un kā šī informācija tālāk tiek pārnesta uz studenta lietu vai kvalifikāciju. Šie noteikumi ietver norādes personālam, kā jārīkojas ar komisijas pieņemtajiem lēmumiem (A). Līdzīgi arī B norādīja, ka šajā posmā būtisku atbalstu nodrošina iekšēji izstrādāta dokumentācija – salīdzināšanas veidlapa (izmanto gan MR, gan ĀF atzīšanai), kas ļauj pārskatāmi pretstatīt AII studiju kursus ar pretendenta mācīšanās rezultātiem. Ātrai dokumentu apritei būtiski, ka AII darbinieki uz vietas apliecina iesniegto dokumentu kopijas, pārbaudot to oriģinālus. Intervējamie raksturoja procesu savā AII kopumā, neizceļot procesa konkrētas priekšrocības (E) vai arī pauda cerību, ka nākotnē procesu atvieglos izsniegtajos izglītības dokumentos iekļautā detalizēta informācija par mācīšanās rezultātiem. C arī atzina, ka veiksmīgam atzīšanas procesam svarīga pilnvērtīga informācijas aprite starp AII par izsniegtajiem izglītības dokumentiem.

Mācīšanās rezultātu dokumentēšanas posmā AII saskaras ar dažādām **tehniskām un procesuālām problēmām**. Kā viens no būtiskākiem trūkumiem, kas tika akcentēts arī citos intervijas jautājumos, tika nosaukta nepietiekama vai nepilnīga informācija izglītības dokumentos par studiju kursu saturu un mācīšanās rezultātiem. AII pārstāvji uzsvēra, ka ar iegūtās kvalifikācijas vai studiju kursa nosaukumiem nepietiek, lai varētu veikt kvalitatīvu mācīšanās rezultātu atzīšanu (A, C, D). Ņemot vērā šo ziņu trūkumu, palielinās administratīvais un birokrātiskais slogs, AII personālam aizpildot dažādas veidlapas un tabulas (D), pieprasot papildu datus studentiem, kuriem iespējams jādodas uz citas iestādes arhīvu meklēt vajadzīgo informāciju (A), kā arī rosinot un aicinot AII mācībspēkus izstrādāt skaidrus mācīšanās rezultātus (piem., C). Turklāt, šajā posmā ievērojamu apgrūtinājumu rada procesa digitalizācijas un vienotas sistēmas trūkums. Vienotas datubāzes vai reģistri ļautu AII savstarpēji apmainīties ar informāciju un izvairīties no ierobežojumiem, ko rada dokumenti papīra formātā (A, C, D). Vienlaicīgi C pauda bažas par pilnīgas digitalizācijas tehnisko noturību, ko var ietekmēt, piemēram, elektrības vai interneta pārrāvumi. Savukārt D intervijā uzsvēra, cik tehniski

sarežģīta ir e-parakstu lietošana elektronisku dokumentu gadījumā, jo darbs ar dokumentiem ietver vairākus posmus un labojumus, kuri katru reizi ir jāparaksta. Pēc tam šīs dažādās dokumentu versijas ir jāapvieno un jāuzglabā atbilstoši normatīvajam regulējumam, par ko nav skaidri saprotamu vadlīniju. Turklāt, ārvalstu studentiem bieži nav pieejami e-paraksti. Divās intervijās (B un E) netika atklātas konkrētas problēmas šajā atzīšanas posmā.

Lai risinātu minētos trūkumus, AII pārstāvji ierosināja veikt vairākus pasākumus, kas atvieglotu MR atzīšanas īstenošanu. Pārsvarā intervējamo priekšlikumi saistīti ar digitāliem uzlabojumiem. Piemēram, varētu veidot vienotu elektronisko AII studiju kursu aprakstu datubāzi, lai atzīšanas komisijas varētu pašas veikt mācīšanās rezultātu salīdzināšanu, neiesaistot studentus arhīvu lietu meklējumos (A). AII pārstāvis C norādīja, ka valsts līmenī būtu jānosaka prasība izsniegtajos ĀF izglītības dokumentos iekļaut konkrētus mācīšanās rezultātus, kā arī valstī jāveido digitāls reģistrs, kurā atspoguļotu iedzīvotāju dzīves laikā iegūto izglītību. Savukārt D priekšlikums attiecās uz specifisku elektronisko programmatūru – AII pārstāvis uzsvēra, ka ir būtu jāveido normatīvs regulējums valsts līmenī, kas ļautu izmantot dokumentu vadības sistēmas parakstus, lai dokumentu plūsma būtu vieglāka un nebūtu katru reizi jāizmanto ārējie e-paraksta rīki. Divās intervijās (A un E) netika izteikti ierosinājumi mācīšanās rezultātu dokumentēšanas posma pilnveidei, jo intervējamie neidentificēja nepilnības.

Mācīšanās rezultātu novērtēšana

Analizējot AII pārstāvju atbildes, mācīšanās rezultātu novērtēšanas posmā vērojamas **kopīgas un atšķirīgas iezīmes**. Vairākas AII uzsvēra nepieciešamību veikt zināšanu pārbaudes, lai nodrošinātu kvalitāti, t.i., pretendenti kārto tos pašus kvalifikācijas eksāmenus, ko citi studenti (A); pretendentam jākārto papildu pārbaudījums, ja iesniegtajos dokumentos ir atbilstošs stundu skaits, bet nav vērtējuma (B); eksāmeni noteikti jākārto obligātās izvēles studiju kursiem un profesionālajai pieredzei (D). Lēmumu pieņemšanā par pārbaudījumiem tiek iesaistītas komisijas, lai nodrošinātu procesa objektivitāti (piem., A, C, E). AII nodrošina konsultācijas un skaidrojumus pirms novērtēšanas, kā arī saprotamu komunikāciju procesa atvieglošanai (piem., A, E). Novērtēšanas posmā AII izveidotā atzīšanas komisija detalizēti analizē, vai pretendentu norādītie mācīšanās rezultāti un to apjoms atbilst studiju programmai (B, C, E). Kā atšķirīgās iezīmes AII pārstāvju atbildēs var minēt sagatavošanas kursu organizēšanu pirms eksāmeniem (A); intervijas ar pretendentu, lai precizētu dokumentos norādīto informāciju (B); pieeju atzīšanai atkarībā no studiju kursa veida, t.i., obligātajos (A daļa) studiju kursos un praksē eksāmens ir obligāts, savukārt brīvās izvēles (C daļa) studiju kursiem atzīšana ir vienkāršāka, jo tie var būt dažādi studiju programmā.

Mācīšanās rezultātu novērtēšanas **procesa kvalitāti** palīdz nodrošināt AII izveidotā daudzpakāpju konsultāciju sistēma, kura ietver gan vispārīgas informācijas sniegšanu par procesu un kritērijiem, gan specifisku piecu dienu ilgus sagatavošanās kursus pirms eksāmena (A). AII izveidotā atzīšanas komisija veic detalizētu iesniegto izglītības dokumentu un citu dokumentu analīzi, vērtējot pretendenta sasniegtos mācīšanās rezultātus un to apjomu, lai saprastu vai un kādas papildu prasības pretendentam nepieciešams izpildīt, piemēram, kārtot eksāmenu (B). Divās intervijās (C un D) AII pārstāvji norādīja, ka darbu atvieglo savstarpējā pieredzes apmaiņa un saziņa starp AII un augstskolas ietvaros, lai nodrošinātu godīgu atzīšanas praksi, kā arī lai pilnveidotu procesu. C intervējamais arī uzsvēra, cik būtiski ir dokumentēt sasniedzamos mācīšanās rezultātus, t.sk. skaidrojot mācībspēkiem par detalizētu studiju kursu un programmu aprakstu veidošanas nozīmi. AII pārstāvis D teica, ka mācīšanās rezultātu novērtēšanas posmā atzīšanas procesu atvieglo AII tiesības noteikt papildu pārbaudījumus vai eksāmenus, lai izvērtētu pretendenta zināšanas, prasmes un kompetences. Savukārt E atzina, ka šajā posmā noder arī intervijas ar pretendentiem, kas ļauj uzdot precizējošus jautājumus un pārliecināties par dokumentos minēto mācīšanās rezultātu patiesumu. Tātad, lai nodrošinātu kvalitāti un godīgu attieksmi pret visiem studentiem, ĀF atzīšanā AII nodrošina tādus pašus eksāmenus kā studiju programmās (A, B, D). Mācīšanās rezultātu novērtēšanas posmā ne tikai studiju kursa nosaukums, bet gan reāli sasniegtie mācīšanās rezultāti, apjoms un stundu skaits, salīdzinot tos ar studiju programmas prasībām (B, C, E).

Mācīšanās rezultātu novērtēšanas posmu tieši ietekmē dokumentēšanas posmā konstatētā **problēma** – nepietiekama un nepilnīga informācija par iepriekšējo izglītību. Vairāki AII pārstāvji norādīja uz nepilnīgo informāciju izglītības dokumentos, piemēram, ĀF izglītības dokumentos ir uzskaitīti tikai kursu nosaukumi vai tēmas, bet trūkst datu par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem, kompetencēm, stundu skaitu vai vērtējumu (B, C, D, E). Intervējamie pauda bažas par godīgumu un kvalitātes nodrošināšanu, lai ĀF atzīšanā procesā veiktā novērtēšana ir līdzvērtīga studiju procesā īstenotajai, kas ir īpaši svarīgi lemjot par studiju maksas avotu (valsts budžeta vietām) un nodrošinātu absolventu gatavību darba tirgum (A, C, D, E). AII pārstāvji arī uzsvēra nepieciešamību veidot vienotu ĀF atzīšanas sistēmas vai izstrādāt skaidrākus normatīvos aktus, lai novērstu atšķirīgas interpretācijas par mācīšanās rezultātu vērtēšanu un komisijām atvieglotu lēmumu pieņemšanu (A, C, D). Vienā intervijā kā šķērslis atzīšanai tika minētas pakalpojuma maksa, kas var atturēt interesentus (īpaši tos, kuri nav studenti) iesniegt dokumentus, kā arī digitālo risinājumu iespējamās tehniskās problēmas, piemēram, elektroapgādes traucējumi (C). Citā intervijā AII pārstāvis runāja par cilvēcisko faktoru un risku, ka izglītības dokumenti var tikt viltoti vai iegūti negodīgi, tāpēc ir būtiski rīkot intervijas ar pretendentu (E). Grūtības rada arī praktisku prasmju pārbaude, jo tās nevar noteikt teorētiskā eksāmenā (A).

Lai novērstu nosauktos trūkumus, AII rosināja veikt attiecīgus **uzlabojumus** ĀF atzīšanas procesā un to ietekmējošajos elementos (izsniegtajos izglītību apliecinošajos dokumentos). Nepieciešama plašāka pieredzes apmaiņa un savstarpējā saziņa starp AII, lai nodrošinātu informācijas apriti un līdzīgu praksi (A). ĀF izglītības dokumentos būtu skaidri jāatspoguļo ne tikai apmeklēto kursu nosaukums, bet arī to apjoms un mācīšanās rezultāti (B, C). Informācijas apriti veicinātu vienota elektroniska reģistra izveide, kurā sniegta informācija par iedzīvotāju apgūto izglītību un sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem (C). Nepieciešams izstrādāt skaidrāku ārējo normatīvo regulējumu par mācīšanās rezultātu atzīšanu un kā rīkoties gadījumos, kad pretendents nav apguvis tieši tādus pašus studiju kursus kā programmā, jo pašreizējais valsts normatīvais regulējums attiecas uz iepriekšējo MR un ĀF atzīšanu konkrētas studiju programmas kontekstā (D). Jebkurā gadījumā jāsaglabā analītiska pieeja iesniegtajiem dokumentiem un intervijas ar pretendentu, lai pārliecinātos par to sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem (E). Apkopojot AII pārstāvju atbildes par veicamajiem uzlabojumiem, būtiski nodrošināt skaidru un detalizētu informāciju, piemēram, izglītības dokumentos vai datubāzēs, par pretendenta iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem, lai ĀF process būtu veiksmīgs.

Mācīšanās rezultātu apstiprināšana

Interviju rezultāti parāda, ka šī jautājumu grupa netika uzdota diviem respondentiem (A un E), B intervējamais minēja, ka AII šāds atsevišķs posms praksē nav izteikti novērojams. C intervējamais skaidroja, ka mācīšanās rezultātu apstiprināšanas posms ir samērā „tehnisks", kurā informāciju par nokārtoto pārbaudījumu AII darbinieki ievada elektroniskajā sistēmā, tāpēc tajā nav novēroti ne trūkumi, ne arī vajadzīgi uzlabojumi. Savukārt D vairāk runāja par studiju kursu mācīšanās rezultātu izstrādi un periodisku aktualizēšanu, kā tiek pieņemti lēmumi par mācīšanās rezultātu saturu nevis par ĀF atzīšanas procesa noslēguma posmu.

Interviju rezultāti liecina, ka Latvijas AII atzīšanas praksē pārsvarā tiek ievēroti visi Eiropas vadlīnijās (2023)[69] noteiktie mācīšanās rezultātu atzīšanas posmi, tomēr procesā iesaistītajiem darbiniekiem ir grūti tos identificēt kā atsevišķu darbību kopumus. Būtu jāņem vērā arī pētījumā iekļauto AII izmērs un iepriekšējā pieredze ĀF atzīšanas pakalpojumu sniegšanā, jo salīdzinoši īsajā laika posmā no 2018. gada nav iegūta plaša prakse. Līdz ar to būtu jāveicina AII informēšana par MR un ĀF atzīšanas procesu, to raksturojošo terminoloģiju, principiem un mērķiem, pieredzes un labās prakses apmaiņa starp AII, lai pilnveidotu iestāžu sniegto pakalpojumu kvalitāti.

[69] Cedefop (2023). Eiropas vadlīnijas neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanai. Atsauces materiālu sērija Nr. 124. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Tulkojums: Latvijas NKP. Pieejamas: https://nki-latvija.lv/storage/resources/eiropas_vadlinijas_neformalas_ikdienas_macisanas_atzisanai_2023.pdf

Šajā interviju daļā bija iekļauti vēl seši jautājumi par **lēmuma pieņemšanu** jeb mācīšanās rezultātu apstiprināšanu, kuri palīdzēja iegūt papildu detalizētu informāciju. Vispirms tika noskaidrots, **uz ko balstās lēmuma pieņemšana un kas šo procesu ietekmē**. Divās intervijās (A un C) lēmuma pieņemšanā uzsvēra AII izveidotās komisijas darbu. Kā norādīja A intervējamais, komisijas sastāvā vismaz 50% ir darba devēja pārstāvji, nodrošinot tiešu darba devēja novērtējumu. Komisijas locekļi piešķir punktus par pretendenta sniegumu, un strīdu gadījumos galavārdu saka komisijas priekšsēdētājs (A). Lēmumiem ir jābūt argumentētiem un pamatotiem ar dokumentiem, nodrošinot skaidrus pierādījumus, kas tiek precīzi atspoguļoti komisiju protokolos (B). Galvenais, bet ne vienīgais, lēmuma pieņemšanas pamats ir pretendenta iesniegtie dokumenti, un lēmumam par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem jābalstās uz to, ko var izmērīt, pārbaudīt un parādīt, nevis tikai uz mutisku informāciju (B). Lēmuma pieņemšana var būt balstīta uz interviju ar pretendentu, kurā amata pienākumus salīdzina ar prakses uzdevumiem (E). Lai arī D intervējamam šis jautājums netika uzdots, intervijās gaitā skaidri iezīmējās prakse – atbildīgie par lēmuma pieņemšanu AII ir izveidotā komisija, lēmums tiek reģistrēts konkrētā studenta lietā, tādējādi nodrošinot iespēju jebkurā laikā piekļūt informācijai par pieņemto lēmumu un tā pamatojumu. Intervētie AII pārstāvji uzsvēra, ka atzīšanas lēmums nevar būt subjektīvs vai emocionāls, tāpēc A izmanto detalizētus vērtēšanas kritērijus, kuri tiek izskaidroti pretendentam; B pārstāvētā AII balstās uz pārbaudāmiem iesniegtajiem dokumentiem un katrai studiju programmai izstrādāto mācīšanās rezultātu salīdzinošo tabulu atbilstoši profesijas standartam; savukārt C intervējamais pieprasa atzīšanas komisijām protokolos norādīt skaidri formulētus un faktos balstītus argumentus lēmumu pieņemšanai. Svarīgi ne tikai pieņemt pamatotu lēmumu, bet arī spēt to skaidrot pretendentiem, lai izvairītos no konfliktiem vai pat tiesvedības (C). Skaidru komunikāciju ar pretendentiem nodrošina tūlītēja atgriezeniskā saite par kārtoto pārbaudījumu (A, E). Intervijā tikai A akcentēja, ka komisijas sastāvā obligāti ir darba devēja pārstāvji, nodrošinot profesionālo novērtējumu. Savukārt tikai E intervējamais minēja, ka lēmumu pieņemšanai izmanto arī intervijas ar pretendentu. Tikai C intervējamais norādīja uz pastāvošajām juridiskām sekām, ka komisijas lēmumu iespējams apstrīdēt administratīvajā tiesā, tāpēc ir tik svarīgi pievērst uzmanību precīzai un korektai dokumentācijai. Vienlaicīgi, kā teica citi AII pārstāvji (piem., A), pretendentiem lēmumi ir jāskaidro un jānodrošina procesa iekšējā caurskatāmība.

Vērtējot **proporcionāli pieņemto lēmumu saturu, cik bieži tie ir pozitīvi un cik bieži – negatīvi**, vairumā gadījumu, kā norādīja AII pārstāvji, pretendentu prasība pēc atzīšanas tiek apmierināta. Iepriekš sasniegtie mācīšanās rezultāti tiek atzīti 90% gadījumu. Atteikumi visbiežāk saistīti ar to, ka pretendenti nenokārto pārbaudījumus, un tas lielākoties attiecas uz personām no citām iestādēm vai personām, kuras vēlas atsākt darbu pēc ilgāka pārtraukuma (A). Atzīšanas statistika atšķiras, skatot informāciju par profesionālo pieredzi vai ārpus formālo izglītību – profesionālās pieredzes atzīšanas procesā mācīšanās rezultāti tiek atzīti aptuveni 80% gadījumu (lai gan var atšķirties kredītpunktu apjoms, kas tiek atzīts), turpretī ārpus formālās izglītības sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanā atteikumu īpatsvars ir ievērojami augstāks, t.i., 50% līdz 60% gadījumu, jo iesniegtajos izglītības dokumentos nav skaidri formulēti sasniegtie mācīšanās rezultāti (B). Divās intervijās (C un D) AII pārstāvji nevarēja nosaukt konkrētus statistikas datus, bet pauda viedokli, ka vairumā gadījumu iepriekšējie mācīšanās rezultāti tiek atzīti. Līdzīgi arī E neminēja konkrētas lēmumu procentuālas proporcijas, taču norādīja, ka semestrī (intervijas norises laikā) ir bijuši 4–5 atteikuma gadījumi, kas esot salīdzinoši neliels skaits.

Nākamajā jautājumā AII pārstāvjiem vaicāja par **biežākajiem šķēršļiem pozitīvam ĀF atzīšanas lēmumam** un to rašanās iemesliem. AII nevar pieņemt pozitīvu lēmumu par atzīšanu, jo iesniegtajos dokumentos nebija pietiekamas informācijas par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem, kā arī mācīšanās ilgumu vai apjomu (B). Atzīšanas procesa organizēšanā tiek izmantotas dažādas pieejas, piemēram, ņemot vērā to, ka komisijas sēdes un dokumentu sagatavošana ir laikietilpīgs process, kā arī iesniegumi atzīšanai var būt viļņveidīgi un darbiniekiem ir grūti plānot darbu grafiku, AII nosaka konkrētus periodus, kad tiek pieņemti atzīšanai paredzētie dokumenti (semestra sākumā) (C). Kā norādīja E, būtiskākais šķērslis atzīšanai ir profesionālajā pieredzē veikto darba pienākumu neatbilstība prakses uzdevumiem. Šis jautājums netika uzdots A un D, bet par problēmām un

grūtībām atzīšanas procesā AII pārstāvji ir stāstījuši citos intervijas jautājumos, tāpēc ir iespējams gūt ieskatu AII pieredzē par šo aspektu.

Izvērtējot atzīšanai iesniegtos dokumentus, AII nereti nosaka **papildu pārbaudījumus** vairāku iemeslu dēļ. Ja pielīdzina iepriekš apgūtus studiju kursus, papildu pārbaudījumus nosaka aptuveni 80% gadījumu (vienīgā AII, kas norāda konkrētu īpatsvaru), savukārt ĀF atzīšanas gadījumā papildu pārbaudījumus neorganizē, jo AII iekšējā kārtība jau nosaka konsultācijas un eksāmenu (A). Papildu eksāmens pie mācībspēka tiek noteikts situācijās, kad iesniegtajos izglītības dokumentos nav norādīts vērtējums, kas AII ir nepieciešams, lai pieņemtu lēmumu par atzīšanu (B). Līdzīgi D norādīja, ka pretendentiem jākārto eksāmens (kā obligāta prasība), lai pārbaudītu viņu zināšanu atbilstību studiju programmas prasībām. Savukārt C atbildē pieļāva elastīgāku pieeju – papildu pārbaudījumi tiek noteikti, ja komisijai nav skaidrības par pretendenta reālajām zināšanām vai ja iesniegtā informācija ir nepilnīga. Turklāt, šādos gadījumos kandidātiem var lūgt sniegt prezentāciju par darba pienākumiem. Visbeidzot E skaidroja, ka, galvenokārt, pārbaudījuma veids ir pretendenta intervija ar studiju programmas direktoru, jo nereti pretendenti atsakās no papildu pārbaudījumiem, kas nozīmē, ka daļa vēlamo mācīšanās rezultātu, kurus nevar apliecināt, netiek atzīti. Var secināt, ka biežākais iemesls papildu pārbaudījumiem ir nepieciešamība pārliecināties par pretendenta sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem, par kuriem nav iesniegti pietiekami pierādījumi, lai nodrošinātu pieņemtā lēmuma kvalitāti. AII vērojama atšķirīga pieeja, kā iegūt trūkstošo informāciju – eksāmens, intervija un/vai prezentācija –, kā arī pārbaudījuma prasības obligātums (neatņemama atzīšanas procesa daļa vai brīvas izvēles pasākums).

Šajā intervijas sadaļā pēdējie divi jautājumi skāra **izaicinājumus un problēmas saistībā ar profesionālajā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atbilstības noteikšanu studiju programmas saturam**. AII pārstāvju atbildes bija samērā dažādas, pievēršot uzmanību atšķirīgiem, dažkārt pat pretrunīgiem aspektiem. Tā kā A intervējamā AII nav ievērojams skaits pieteikumu atzīšanai, kā galveno problēmu tās pārstāvis nosauca metodiskā atbalsta un uzraudzības trūkumu, tāpēc vajadzētu veicināt pieredzes apmaiņu ar citām AII un aktualizēt dialogu ar ministriju par atzīšanas procesu un AII īstenoto praksi. Termiņu ievērošana nesagādā grūtības, jo ir maz pieteikumu atzīšanai (A). B intervējamais norādīja, ka grūtības ir saistītas ar ĀF izglītības dokumentiem, kuros bieži vien nav atspoguļoti mācīšanās rezultāti tādā mērā, lai tos varētu pilnvērtīgi pielīdzināt studiju programmas saturam. Savukārt profesionālās pieredzes pielīdzināšana mācību praksei norit bez sarežģījumiem, iespējams, ka daļu no iepriekš ĀF izglītībā sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem novērtē un atzīst kā mācību praksi. Kopumā AII nav ievērojamu problēmu ĀF atzīšanas procesā, jo tā ir maza iestāde, kurā ir izstrādāta skaidra iekšējā kārtība un dokumentācija (mācīšanās rezultātu salīdzināšanas tabula). Turklāt, AII darbinieki spēj nodrošināt individuālu un personīgu saziņu ar pretendentiem, lai novērstu iespējamās domstarpības (B). Kā C intervējamais atzina, izteiktas problēmas ĀF atzīšanas procesā rada pretendentu nespēja precīzi aprakstīt savus mācīšanās rezultātus, jo nestrādā izglītības jomā un savu pieredzi apraksta citādā valodā, līdz ar to iesniegumā ietvertā informācija neļauj komisijai spriest par mācīšanās rezultātu atbilstību studiju programmas prasībai. Ņemot vērā to, ka dažkārt AII saņem daudz iesniegumu, turklāt darbinieki ir prombūtnē (atvaļinājumos vai komandējumos), var rasties grūtības ievērot noteikto termiņu (lēmums jāpieņem mēneša laikā) (C). Arī intervijā ar D kā būtiskākā problēma tika nosaukti pretrunīgie termiņi normatīvajos aktos, t.i., ĀF izglītības atzīšanas lēmuma pieņemšanai noteiktie četri mēneši nesaskan ar viena mēneša termiņu MR atzīšanas procesā (saskaņā ar Administratīvā procesa likumu), kas rada neizpratni gan AII darbiniekos un komisiju darbā, gan pretendentos un studentos, tā arī apgrūtina komisiju darba plānošanu (D). Lai gan kopumā ievērojamas grūtības nav konstatētas, kā minēja E intervējamais, reizēm AII rodas šaubas par pretendenta norādītās informācijas patiesumu vai precizitāti iesniegtajos dokumentos. Lai pārliecinātos par pretendenta veiktajiem pienākumiem, AII darbinieki sazinās ar pretendenta darbavietām. AII ir izveidojusi elastīgu pieeju ĀF atzīšanai, nodrošinot individuālu pieeju katram iesniegumam un pretendentam (E). Apkopojot AII atbildes, var secināt, ka AII pārstāvju skatījums uz pastāvošajām problēmām ir ievērojami saistīts ar AII izmēru, saņemto iesniegumu skaitu un personāla slodzi ĀF atzīšanas procesā. Būtiskākā problēma ir skaidras vai pilnvērtīgas informācijas par iepriekš sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem trūkums,

piemēram, tā nav iekļauta izglītības dokumentos vai arī pretendents nespēj to precīzi norādīt iesniegumā. Interviju rezultāti rosina secināt, ka nepieciešams veicināt skaidras un precīzas saziņas nozīmi, informējot AII un sabiedrību par MR un ĀF atzīšanas procesu un pakalpojumu mērķi.

Apkopojot interviju rezultātus par **katru no četriem procesa posmiem**, var izdarīt vairākus secinājumus. Mācīšanās rezultātu noteikšanai AII izmanto dažādas pieejas, kuras pārsvarā nosaka AII iekšējā kārtība, AII izmērs (īstenoto studiju programmu skaits) un ĀF atzīšanas iesniegumu skaits, t.sk. dokumentu analīzi, intervijas, prezentācijas un AII izveidotas salīdzināšanas tabulas. Kā galveno problēmu pirmajā atzīšanas posmā intervētie AII pārstāvji minēja skaidra satura apraksta (mācīšanās rezultātu) un mācību apjoma (stundas) trūkumu ĀF izglītības dokumentos, kas apgrūtina precīzu apgūto zināšanu un prasmju noteikšanu. Tā kā valsts līmenī trūkst vienotu vadlīniju, AII atšķiras pieeja izpratnei par ĀF atzīšanu, radot nevienlīdzīgu praksi, tāpēc intervijās AII rosināja veicināt valsts mēroga metodisko atbalstu un sadarbību starp iestādēm.

Lai varētu nodrošināt mācīšanās rezultātu dokumentēšanu, atzīšanai nepietiek tikai ar izglītības dokumenta vai studiju kursa nosaukumu, tāpēc AII pieprasa pretendentiem iesniegt detalizētu informāciju par sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem. Efektīvai dokumentēšanai šķērsli rada vienotas sistēmas un datubāžu trūkums, kas rada papildu administratīvo slogu (sarakste e-pastos, papīra dokumentu aprite) un apgrūtina informācijas apmaiņu starp izglītības iestādēm. Šo procesu atvieglo AII izstrādāti rīki, piemēram, mācīšanās rezultātu salīdzināšanas veidlapas un tabulas, kā arī skaidri definēta iekšējā kārtība, kas nosaka, kā lēmumi tiek protokolēti un saglabāti studenta lietā.

Godīgai mācīšanās rezultātu novērtēšanai AII organizē pārbaudījumus, kuri ir tādi paši kā formālajā studiju programmā (kur attiecināmi). Vērtēšanu parasti veic AII izveidotas komisijas, kurās var piedalīties arī darba devēju pārstāvji, lai nodrošinātu lēmumu objektivitāti un pielīdzināto mācīšanās rezultātu atbilstību darba tirgum. Komisijai ir tiesības noteikt papildu pārbaudījumus (eksāmenu, interviju, *portfolio* u.c. formātos), lai pārliecinātos par dokumentēto mācīšanās rezultātu atbilstību studiju programmai. Būtiski norādīt, ka no šiem pārbaudījumiem personai ir tiesības atteikties, kas var būt par pamatu pilnīgam vai daļējam atzīšanas atteikumam. Novērtēšanas procesa kvalitāti uzlabo daudzpakāpju konsultāciju sistēmas un sagatavošanas kursi pirms eksāmeniem (vienā AII), kas palīdz pretendentiem veiksmīgāk sagatavoties pārbaudījumiem.

Sabiedrības informētību par ĀF atzīšanas procesu

Sekojošā intervijas daļa ietvēra jautājumus par sabiedrības un studentu informēšanu par ĀF atzīšanas pakalpojumiem, kā arī par AII īstenotajiem pasākumiem. Vispirms tika noskaidrots intervējamo viedoklis par **sabiedrības informētības līmeni** saistībā ar iespēju veikt ārpus formālās izglītības profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu. Vairums AII pārstāvju (A, B, C) uzskatīja, ka iedzīvotāji nav pietiekami informēti par šo AII piedāvāto pakalpojumu. C minēja, ka sabiedrības interese par MR un ĀF atzīšanu ir viļņveidīga un ārpus studējošo loka tā ir ļoti reta. Kā skaidroja D intervējamais, iespēja veikt MR un ĀF atzīšanu netiek speciāli uzsvērta vai popularizēta, lai gan visa informācija par organizēšanas principiem ir pieejama AII mājaslapas publiskajā daļā. Tikai E intervējamais izrādīja šaubas, vai var spriest par sabiedrības informētību kopumā, tomēr studenti ir informēti, jo AII aktīvi popularizē šo pakalpojumu. Par sabiedrības zemo informētības līmeni liecina vairāki intervējamo novērojumi. Piemēram, pretendenti ar ievērojamu (pat 20 gadu ilgu) profesionālo pieredzi nozarē bieži vien piesakās studijām 1. kursā un tikai sarunā ar AII personālu viņi uzzina par iespēju atzīt iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus. Vairāki uzņēmumi, kas sūta savus ilggadējos darbiniekus uz apmācību, nav informēti par profesionālās kompetences atzīšanas pakalpojumiem. Intervējamie uzsvēra – ja persona nestrādā izglītības vidē vai aktīvi neinteresējas par šādu iespēju, informācija par atzīšanu to sasniedz reti, tāpēc interese par atzīšanu parādās, uzsākot studijas, kad AII nodrošina studējošos ar atbilstošo informāciju. Turklāt, var būt arī situācijas, ka AII speciāli neakcentē atzīšanas pakalpojumus, tikai nodrošina pieejamu informāciju savā mājaslapā un sniedz konsultācijas pēc personu pieprasījuma. Līdz ar to, var secināt, ka intervēto AII pārstāvjiem ir atšķirīga nostāja, vai un kādā mērā AII būtu jāizplata informācija un jāveicina ĀF atzīšanas pakalpojumu izmantošana.

AII īsteno dažādus **informatīvus pasākumus**, lai rosinātu sabiedrības interesi par ĀF atzīšanas procesu. Visas piecas AII norādīja, ka informācija par ĀF atzīšanas procesu, nolikumi vai principi ir publicēti to mājaslapās (D minēja, ka informācija pieejama arī angļu valodā). Tā kā sabiedrība nav pietiekami informēta par šiem pakalpojumiem, būtiska ir tiešā komunikācija un konsultācijas, ko uzsvēra A, B, D un E, tāpēc AII potenciāliem studentiem vai studentiem organizē sarunas ar personālu, konsultācijas un seminārus. Savukārt A pastāstīja, ka galvenais informēšanas veids ir sadarbība ar darba devēju, kas identificē darbiniekus ar nepietiekamu izglītību un motivē viņus veikt atzīšanu. B norādīja, ka veic tiešu komunikāciju ar pretendentiem, kuri ierodas iesniegt dokumentus studijām, kā arī pašlaik AII strādā pie mājaslapas satura paplašināšanas, lai tur būtu pieejams detalizēts procesa apraksts pa soļiem. E arī rīko plašu pasākumu klāstu, lai popularizētu ĀF atzīšanu, piemēram, informē par šādu iespēju atvērto durvju dienās, kursu vakaros, ko organizē studiju programmu direktori, un prakšu ievada semināros, kā arī prakšu vadītāji rosina izmantot šo iespēju, ja studentam ir pieredze nozarē. Interviju rezultāti parāda, ka AII pārstāvju attieksme pret informatīvo pasākumu lietderību var būt atkarīga no AII izmēra (īstenoto programmu skaita) un personāla noslodzes, t.i., mazākas AII ar nelielu studiju programmu skaitu ir vairāk popularizē ĀF atzīšanas pakalpojumus. Turpretī lielās AII pārsvarā sniedz informāciju par atzīšanu pēc individuāla pieprasījuma.

Tālākajos divos jautājumos uzmanība tika vērsta uz **potenciālo pretendentu informētību par ĀF procesu un iespējām**. Saskaņā ar interviju rezultātiem, visu piecu AII pārstāvji norādīja, ka pretendenti bieži vēlas iegūt lielāku atzīšanas apjomu nekā iespējams vai arī pieņem, ka tiks atzīta visa studiju programma. Līdz ar to visās intervētajās AII personālam jāiegulda laiks, lai konsultētu pretendentus, skaidrotu un pamatotu lēmumus (atzīt vai neatzīt kādus MR vai ĀF izglītības dokumentus un profesionālo pieredzi). Būtībā procesa noteikumi ir samērā smagnēji, nav nodrošināta pietiekama informācija par atzīšanas nosacījumiem (iespējām un ierobežojumiem) un studiju kursu programmu saturu, tāpēc pretendentiem ir grūti patstāvīgi izprast pamatnosacījumus vai sasaistīt savu pieredzi ar studiju programmā sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem. Analizējot katras AII pārstāvja atbildes, vērojamas vairākas atšķirības viedokļos. A intervējamais teica, ka pretendentus var vērtēt kā labi informētus, jo AII nodrošina konsultācijas, kurās izskaidro kritērijus, vērtēšanas kārtību un izmaksas. Iepriekš darba devēja spiediena dēļ bija vērojama pretendentu neizpratne un negācijas par ĀF atzīšanu, tagad pretendenti piesakās brīvprātīgi, lai gan reizēm viņi arī pārvērtē savu gatavību pārbaudījumiem (A). Līdzīgi E pauda viedokli, ka pretendenti ir viennozīmīgi informēti, piemēram, pieaug interese par ĀF atzīšanu pirms mācību prakses, lai gan gadās pārpratumi par to, ko var pielīdzināt (t.i., neatbilstoša darba pieredze). Kā minēja B intervējamais, pretendenti ir dzirdējuši par iespēju atzīt kompetences, bet tiem nav izpratnes par atzīšanas procesu un apjomu, tāpēc AII jāiegulda daudz laika, skaidrojot atzīšanas atteikumu iemeslus. C intervējamais norādīja, ka informācija par atzīšanas iespējām parasti izplatās studējošo vidū kā iespēja „nemācīties". Savukārt D atzina, ka pretendentu izpratni par procesu kavē sarežģītie noteikumi un kārtība, taču, studējot atkārtoti, studentiem ir labāka izpratne par atzīšanas procesu. Tādējādi var secināt, ka pretendentu zināšanas un izpratne par atzīšanas procesu lielā mērā ir atkarīga no AII spējas mērķtiecīgi informēt par sniegtajiem ĀF atzīšanas pakalpojumiem.

Ņemot vērā sabiedrības un pretendentu nepietiekamo izpratni, nākamais intervijas jautājums bija par **iespējamām veicināt iedzīvotāju informētību par atzīšanas pakalpojumiem**. Vairāki intervējamie (A, B, C) uzsvēra, ka interesi sabiedrībā var panākt tikai izmantojot diskusiju publiskajā telpā, t.i. informatīvās kampaņas, sociālie mediji vai publikācijas presē. Kā norādīja A, B, D un E, sabiedrība ir tikai jāinformē par atzīšanas pakalpojuma eksistenci, bet arī par reālo ieguvumu karjerā vai studijās, piemēram, laika ietaupījumu. Vienlaicīgi būtiski arī organizēt mērķtiecīgus pasākumus specifiskām grupām, piemēram, studentus (C), darba devējus (B) vai ĀF izglītības iestādes (D). Intervijā A akcentēja nepieciešamību veidot valsts līmeņa informatīvās kampaņas, kas sniegtu plašāku pirmo iespaidu par atzīšanas pakalpojumiem. Informēšanā varētu izmantot pieredzes stāstus, lai parādītu ieguvumus, kā arī varētu apkopot informāciju par biežāk ĀF atzīšanā ietvertajām kvalifikācijām (A). Līdzīgi arī E teica, ka jāuzlabo sabiedrības izpratne par ĀF atzīšanas lietderību un pienesumu, lai pretendents būtu reāls ieguvējs, nevis tikai viņam būtu jākārto pārbaudījumi kā studentiem, kas

mazina motivāciju izmantot atzīšanas pakalpojumu. AII pārstāvis (B) neatbalstīja tradicionālas metodes (skrejlapas vai klātienes seminārus), jo tās sasniedz tikai šauru personu loku, tāpēc būtu jāizmanto aktīva komunikācija sociālajos medijos, kā arī publiskus pasākumus tiešsaistē. Kā minēja C, interesi sabiedrībā veicina mediji, kā arī būtiski personām, kas piedalās dažādos tālākizglītības kursos, savlaicīgi sniegt informāciju par ĀF izglītības atzīšanas iespējām. Savukārt, D pauda viedokli, ka semināros būtu jāinformē ne tikai par pakalpojuma pieejamību, bet arī par atzīšanas procesa detaļām, kādas prasības ir iesniedzamajiem izglītības dokumentiem (detalizēti kursu apraksti), lai varētu pielīdzināt iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus. Šajā ziņā svarīgi informēšanā iekļaut arī ĀF izglītības iestādes, lai tās nodrošinātu atzīšanai nepieciešamos dokumentus.

Divās intervijās (B un D) tika analizēta **citu institūciju lietderība piedalīties sabiedrības informēšanā**. B jau iepriekš pauda viedokli, ka informēšanā varētu iesaistīt darba devēja organizācijas (piemēram, Latvijas darba devēju konfederācija), kas ļautu apzināt iesaistīto personu loku. Vienlaicīgi AII pārstāvis uzsvēra, ka informēšanai būtu jābūt plašai, iekļaujot visu sabiedrību nevis tikai atsevišķas grupas. Savukārt, D uzsvēra, ka, informējot iedzīvotājus par atzīšanas iespējām, būtiski sniegt precīzu un normatīviem aktiem atbilstošu informāciju, lai neradītu pretendentiem maldīgu priekšstatu par atzīšanas iespējām (apjomu, saturu un metodēm). Atbildot uz citiem jautājumiem, A intervējamais minēja, ka IZM vajadzētu būt galvenajam informācijas avotam, kas valstiskā līmenī skaidrotu šādu izglītības iespēju un informētu sabiedrību, ka ilggadēju profesionālu pieredzi var atzīt augstākās izglītības iestādēs. Intervijās (A un B) tika uzsvērta arī darba devēju nozīme, kuri motivē darbiniekus izmantot ĀF atzīšanas pakalpojumus. Principā saskaņā ar interviju rezultātiem informētības veicināšanai nepieciešama ciešāka saikne starp valsts pārvaldi (ministriju), nozaru darba devējiem un izglītības iestādēm.

Labā prakse un ieteikumi pilnveidei

Interviju noslēdzošajā daļā AII pārstāvji tika aicināti dalīties labās prakses piemēros, kā arī izteikt ierosinājumus procesa pilnveidei.

Vērtējot ĀF izglītības atzīšanas iespējas, **kā šis pakalpojums ir noderējis pretendentu akadēmiskajai vai profesionālajai izaugsmei**, AII paustā attieksme bija samērā labvēlīga. ĀF atzīšanas izmantošana atsevišķos gadījumos ļauj pretendentiem iegūt kvalifikāciju īsākā laika posmā nekā parastajā studiju procesā (B, C un D). Veicot ĀF atzīšanu, tiek novērsta nepieciešamība atkārtoti apgūt studiju kursus vai daļas, kuras pretendents jau pārzina vai prot no darba pieredzes (A, C, E). Turklāt, ĀF atzīšanas pakalpojuma izmantošana palīdz pretendentiem ātrāk ieņemt kādu vēlamo amatu un iegūt stabilitāti darba tirgū (A, B un D). Kā norādīja A intervējamais, ĀF atzīšana ir kritiski svarīga profesionālajai izaugsmei, kā arī ĀF atzīšana palīdz pretendentiem, kuri vēlas mainīt darba devēju vai kuriem nepieciešams pielīdzināt senāk iegūtu darba pieredzi (A). Līdzīgi arī cits AII pārstāvis (B) pauda viedokli, ka ĀF atzīšana palīdz iegūt stabilas pozīcijas uzņēmumos un veicina karjeras izaugsmi, īpaši, ja kvalifikācija kādas profesionālās pozīcijas iegūšanai nepieciešama pēc iespējas īsākā laikā, bet nav iespējas studēt vairākus gadus. Arī C norādīja, ka galvenais ĀF atzīšanas ieguvums ir studiju laika samazināšana. Intervijā D uzsvēra, ka veiksmīga ĀF atzīšana sniedz gandarījumu (īpaši studentiem, kuri atgriezušies studēt pēc pārtraukuma) un paaugstina viņu motivāciju sekmīgi pabeigt studiju programmu un iegūt kvalifikāciju. Savukārt E atzina, ka ĀF atzīšana ļauj pielīdzināt un atzīt mācīšanās rezultātus, kuri jau sasniegti profesionālajā dzīvē, lai studiju laikā nebūtu atkārtoti formāli jāapgūst jau zināms saturs. Tātad kopumā veiksmīgai ĀF atzīšanai ir būtiska nozīme elastīgas augstākās izglītības veicināšanai, lai pretendentiem būtu plašākas iespējas veidot profesionālo karjeru.

Nākamajā jautājumā tika analizēts AII viedoklis par **atvieglojumiem vai atbalstu pieteikuma sagatavošanas un iesniegšanas procesā**. Interviju rezultāti parāda, ka vairums intervēto AII pārstāvju (A, B, D un E) uzskata konsultācijas par būtisku pieteikšanās procesa sastāvdaļu, lai pretendentiem izskaidrotu prasības un nepieciešamos soļus. AII darbinieki tiešā veidā palīdz pretendentiem izpildīt administratīvās prasībām, piemēram, aizpildīt tabulas vai sagatavot iesniegumus pareizā formā (A, D, E). Turklāt, ĀF atzīšanas pieteikumu sagatavošanā tiek piesaistīti

ne tikai tehniskie darbinieki, bet arī akadēmiskais personāls (studiju programmu direktori), lai nodrošinātu kvalitatīvu un saturisku pieteikuma izvērtēšanu jau procesa sākuma posmā (A, D, E). Intervijā A minēja, ka AII pretendentiem sniedz individuālas konsultācijas, kurās darbinieki palīdz sagatavot iesniegumu un skaidro nākamos soļus. Ja pretendents ir gatavs, iesniegumu var rakstīt darbinieka klātbūtnē, jo svarīgi veicināt pozitīvu attieksmi un iedrošināt pretendentus, mazinot uztraukumu un radot pārliecību par to spējām (A). Atbalsts pretendentiem pamatā izpaužas kā skaidrojošais darbs, kā pretendenti var izmantot ĀF atzīšanā iegūtos apliecinājumus tālākajā izglītības un darba izaugsmē (B). C intervējamais norādīja, ka principā AII vēl daudzkārt jāveic „vecu" izglītības dokumentu analīze (piemēram, padomju laika diplomi), kas prasa specifiskas zināšanas un resursus, tāpēc joprojām nav iespējams procesu atvieglot vai mazināt atbalstu pretendentiem (C). Pretendentiem atbalstu nodrošina lietveži un studiju programmu direktori, sniedzot konsultācijas un palīdzot aizpildīt salīdzināšanas tabulas. Atbalsts ir nepieciešams kvalitatīvu iesniegumu sagatavošanai, lai atzīšanas komisija tos saprastu un neatmestu atpakaļ (D). Kā informēja E intervējamais, AII ir izveidots studiju atbalsta centrs, kurā koordinatori konsultē studentus par dokumentu sagatavošanu un nosūta iesnieguma formas. Pirms procesa uzsākšanas pretendentus rosina sazināties ar studiju programmas direktoru, lai izvērtētu iesnieguma lietderību konkrētajā gadījumā (E). Saskaņā ar interviju rezultātiem, individuāls un elastīgs atbalsts pretendentiem ĀF atzīšanas iesnieguma sagatavošanai ir ļoti svarīgs, lai process noritētu veiksmīgi.

Intervijās AII pārstāvji dalījās pieredzē par **ĀF atzīšanas aspektiem, kurus būtu vajadzīgs pilnveidot**, lai veicinātu ĀF atzīšanas pakalpojumu pieejamību un kvalitāti. Šie ierosinājumi tika izteikti papildus iepriekš intervijās runātājam par procesu kopumā. Analizējot interviju rezultātus, pirmkārt, AII pārstāvji (B, C, D) akcentēja nepieciešamību pilnveidot un precizēt normatīvo regulējumu saistībā ar ĀF atzīšanas procesu augstākajā izglītībā. B ieteica, ka būtu jānosaka obligāta prasība neformālās izglītības dokumentos norādīt apgūto stundu apjomu un laika periodu, jo šāda informācija atvieglotu sasniegto mācīšanās rezultātu pielīdzināšanu un pretendentam būtu drošāka pārliecība par atzīšanu. Savukārt C rosināja veidot diskusiju par procentuālā ierobežojuma pārskatīšanu, t.i., cik daudz no studiju programmas drīkst atzīt, iespējams, un nākotnē AII varētu veikt visas studiju programmas atzīšanu. Kā uzsvēra D, nepieciešama normatīvo aktu skaidrošana un metodiskais atbalsts AII. Lai skaidrotu normatīvos aktus, to izstrādātāji varētu pilnveidot noteikumu formulējumu, kā arī varētu izveidot biežāk uzdoto jautājumu sadaļu un nodrošināt AII konsultācijas, lai novērstu kļūdas interpretācijā un tiesvedību riskus ar studentiem. Otrkārt, kā minēja intervējamie (A, C, D), būtu jāveicina atzīšanas procesa kvalitātes nodrošināšana un „diplomu pirkšanas" riska novēršana, kad pretendenti bez reālām zināšanām, prasmēm un kompetencēm var iegūt izglītības dokumentus. A intervējamais skaidroja, ka pašreizējā ĀF atzīšanas sistēma balstās tikai uz AII godaprātu, kas var radīt korupcijas riskus, tāpēc valstij būtu jākontrolē ne tikai izsniegtais izglītības dokumentu skaits, bet arī personas, kurām tie tiek izsniegti. Līdzīgi arī C pauda bažas par potenciālu krāpšanos, ja normatīvais regulējums ļautu atzīt mācīšanās rezultātus visas studiju programmas apjomā, tādēļ nepieciešams rūpīgs nosacījumu maiņas izvērtējums IZM līmenī. Intervijas laikā D vairākas reizes norādīja, cik būtiski saglabāt augstākās izglītības kvalitāti, izsniedzot izglītības dokumentu absolventiem, kuri ir izmantojuši ĀF atzīšanas pakalpojumus nevis tikai virspusēji atzīt visus mācīšanās rezultātus pretendentiem, kuri ir veikuši maksājumus. Turpretī viens intervējamais (E) pauda atšķirīgu viedokli – vajadzētu vairāk uzticēties darba devējam un nozarei, atsakoties no papildu pārbaudījumiem AII, ja pretendents jau strādā attiecīgajā jomā, tādējādi varētu pilnveidot profesionālās pieredzes atzīšanas kārtību.

Pēdējā jautājumā sadaļā par labo praksi un ieteikumiem tika noskaidrots AII viedoklis, vai **ĀF atzīšanas procesā izveidota vai būtu nepieciešama sadarbība ar uzņēmumiem vai profesionālajām asociācijām**. Interviju rezultāti jau parādīja, ka vienai AII (A) ir skaidri definēta sadarbība ar darba devēju, tāpēc intervējamam netika uzdots šis jautājums. Savukārt E atzina, ka nav konkrētu priekšlikumu, kā šāda sadarbība varētu sniegt atbalstu ĀF atzīšanas procesā. Analizējot pārējo AII pārstāvju atbildes, vērojama atšķirīga nostāja par iespējamās sadarbības nozīmi. Viens AII pārstāvis (B) bija samērā skeptiski noskaņots par specifiskās sadarbības nepieciešamību ĀF atzīšanas procesa kontekstā, jo nesaskata šādai rīcībai pievienoto vērtību. Lai

gan AII pašlaik nesadarbojas ar citām AII šajā jautājumā, tā veido sadarbību ar profesionālajām organizācijām. Iespējams, šī sadarbība varētu izpausties kā profesionālo organizāciju piesaiste situācijās, kad nepieciešama papildu informācija par kāda iesniegtā izglītības dokumentu saturu. Intervējamais akcentēja, ka ĀF atzīšanā svarīgākas ir skaidras vadlīnijas un dokumenti nevis sadarbība ar citām iestādēm. Turpretī, C intervējamais norādīja, ka AII atbalsta un aktīvi savstarpēji sazinās ar citām AII, lai apmainītos ar informāciju par pretendentiem, kuri mēģina „pārbaudīt sistēmu", iesniedzot pieteikumus vairākās AII, lai atrastu sev labvēlīgākus atzīšanas nosacījumus. Intervijā D stāstīja, ka AII sadarbība skata plašākā mūžilgas mācīšanās kontekstā, kura ietvaros veido studiju kursus vai moduļus pēc uzņēmumu pieprasījuma, arī iedzīvotāji individuāli var pieteikties uz dažādiem kursiem. Sabiedrības un partneru informēšanai par šīm izglītības iespējām ir izveidota speciāla mājaslapa.

7. pielikums. AII mājaslapu analīzes veidlapa

Tīmekļu vietņu izpētē skatīta informācija par sekojošiem atzīšanas veidiem:

- Iepriekšējā izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu (MR) atzīšana;
- Jebkuru ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču (ĀF) atzīšana.

AII nosaukums	
Mājaslapas adrese	
Iebūvētais meklētājs (par katru AII mājaslapu) (meklē mājaslapā vai arī meklē *Google*, vai citā meklētājā)	

Kritērijs	**Apraksts**	**Atbilstība (jā, nē)**	**Komentāri (informācijas formāts: sadaļa mājaslapā vai saites uz dokumentiem (*pdf, Word* utt))**
Mājaslapā viegli atrodama informācija par iespējām veikt MR/ĀF atzīšanu	Informācija ir viegli atrodama (galvenajā izvēlnē atrodama sadaļa)		
	Informāciju ir ilgi jāmeklē (nav pieejama galvenajā izvēlnē)		
	Informācija nav pieejama		
Atrodamās informācijas valoda (ja attiecināms)	Latviešu valoda		
	Angļu valoda		
	Cita valoda		
Iekšējo AII noteikumu pieejamība mājaslapā	Viegli atrodami mājaslapā (galvenajā izvēlnē atrodama sadaļa)		
	Atdodami, izmantojot mājaslapā iebūvēto meklētāju		
	Atrodami, izmantojot meklēšanas programmu		
	Nav pieejami mājaslapā		
Skaidrojošas informācijas pieejamība par:	MR atzīšanu		
	ĀF atzīšanu		

Kritērijs	Apraksts	Atbilstība (jā, nē)	Komentāri (informācijas formāts: sadaļa mājaslapā vai saites uz dokumentiem (*pdf, Word* utt))
Skaidrojošas informācijas pieejamība par MR atzīšanas procedūru	Procedūras piemērošanas iespējas un gadījumi, kad tā ir piemērojama		
	Procedūras apraksts		
	Koordinējošā kontaktpersona		
	Piemērošanas „labās prakses" piemēri vai statistika		
Skaidrojošas informācijas pieejamība par ĀF atzīšanas procedūru	Procedūras piemērošanas iespējas un gadījumi, kad tā ir piemērojama		
	Procedūras apraksts		
	Koordinējošā kontaktpersona		
Iekšējie noteikumi iekļauj informāciju:	MR atzīšanas iesnieguma veidņi		
	MR atzīšanas iesniegšanas kārtība		
	MR atzīšanas lēmuma veidi un to apstrīdēšanas kārtība		
	ĀF atzīšanas iesnieguma veidņi		
	ĀF atzīšanas iesniegšanas kārtība		
	ĀF atzīšanas lēmuma veidi un to apstrīdēšanas kārtība		
Informācijas pieejamība par izmaksām	Par MR atzīšanas procedūru		
	Par ĀF atzīšanas procedūru		